DÎVÂN-I MUHİBBÎ

(KANUNÎ SULTAN SÜLEYMAN'ın ŞİİRLERİ)

1

Tercüman 1001 TEMEL ESER

TERCÜMAN GAZETESİ'nin
bir kültür hizmeti olarak
yayınladığı

"1001 TEMEL ESER"
Serisinin
154. kitabı
DÎVÂN–I MUHİBBÎ I.
(Kanunî Sultan Süleyman'ın Şiirleri)

KERVAN KİTAPÇILIK
BASIN SANAYİ ve TİCARET A.Ş.
Ofset Tesisleri'nde
dizilmiş ve basılmıştır.
(1980)

Tercüman 1001 TEMEL ESER
154

DÎVÂN-I MUHİBBÎ

(KANUNÎ SULTAN SÜLEYMAN'ın ŞİİRLERİ)

I

Hazırlayan:
Vahit ÇABUK

İSTANBUL
1980

1001 Temel Eser'i iftiharla sunuyoruz

Tarihimize mânâ, millî benliğimize güç katan kütüphaneler dolusu birbirinden seçme eserlere sahip bulunuyoruz. Edebiyat, tarih, sosyoloji, felsefe, folklor gibi millî ruhu geliştiren, ona yön veren konularda **"Gerçek eserler"** elimizin altındadır. Ne var ki, elimizin altındaki bu eserlerden çoğunlukla istifade edemeyiz. Çünkü devirler değişmelere yol açmış, dil değişmiş, yazı değişmiştir.

Gözden ve gönülden uzak kalmış unutulmaya yüz tutmuş **-Ama değerinden hiçbir şey kaybetmemiş, çoğunluğu daha da önem kazanmış-** binlerce cilt eser, bir süre daha el atılmazsa, tarihin derinliklerinde kaybolup gideceklerdir. Çünkü onları derleyip-toparlayacak ve günümüzün Türkçesi ile baskıya hazırlayacak değerdeki kalemler, gün geçtikçe azalmaktadır.

Bin yıllık tarihimizin içinden süzülüp gelen ve bizi biz yapan, kültürümüzde **"Köşetaşı"** vazifesi gören bu eserleri, tozlu raflardan kurtarıp, nesillere ulaştırmayı plânladık.

Sevinçle karşılayıp, ümitle alkışladığımız **"1000 Temel Eser"** serisi, Millî Etiğim Bakanlığınca durdurulunca, bugüne kadar yayınlanan 66 esere yüzlerce ek yapmayı düşündük ve **"Tercüman 1001 Temel Eser"** dizisini yayınlamaya karar verdik. **"1000 Temel Eser"** serisini hazırlayan çok değerli bilginler heyetini, yeni üyelerle genişlettik. Ayrıca 200 ilim adamımızdan yardım vaadi aldık. Tercüman'ın yayın hayatındaki geniş imkânlarını 1001 Temel Eser için daha da güçlendirdik. Artık karşınıza gururla, cesaretle çıkmamız, eserlerimizi gözlere ve gönüllere sergilememiz zamanı gelmiş bulunuyor. Millî değer ve mânâca her kitap ve her yazar bu serimizde yerini bulacak, hiç bir art düşünce ile değerli değersiz, değersiz de değerli gibi ortaya konmayacaktır. Çünkü esas gaye bin yıllık tarihimizin temelini, mayasını gözler önüne sermek, onları lâyık oldukları yere oturtmaktır.

Bu bakımdan 1001 Temel Eser'den maddî hiç bir kâr beklemiyoruz. Kârımız sadece gurur, iftihar, hizmet zevki olacaktır.

KEMAL ILICAK

Tercüman
Gazetesi Sahibi

Halk içinde mûteber bir nesne yok devlet gibi
Olmaya devlet cihânda bir nefes sıhhat gibi

Kanunî Sultan Süleyman

ÖNSÖZ

Osmanlı pâdişahları içinde en uzun saltanat süren Kanûnî Sultan Süleyman hakkında şimdiye kadar pek çok eser yazılmıştır. Bilhassa siyâsî ve askerî faaliyetleri ile Türk âleminin "Büyük Türk" ü, Avrupa âleminin ise "Muhteşem Süleyman" ı olarak şöhret kazanan pâdişah, aynı zamanda ilim ve san'ata da büyük ehemmiyet vermiştir. Devri, Türk târihinin her yönüyle altın çağı olmuştur.

Çok iyi bir eğitim görmüş olan Kanunı Sultan Süleyman, uzun saltanatı sırasında, âlim, şâir ve san'atkârları himâye etmiştir. Yaptırdığı Süleymâniye câmiinin külliyesinde bir yüksek okul (Dârü'l–hadîs) açtırarak, fen ve tıb ilimleri ile diğer ilim dallarında bir çok kişilerin yetişmesini sağlamıştır. Aynı zamanda kendisi de bilgin ve şâir olan pâdişah, birisi Farsça, üçü Türkçe olmak üzere dört divançe sâhibidir. Türkçe divanlarından seçmeler Âdile Sultan tarafından 1308 (1892) yılında bastırılmıştır.

Âdile Sultan tarafından bastırılan Divan'ın Türkçe metnini sunduğumuz bu çalışma, 46 yıl gibi oldukça uzun bir saltanatı her türlü siyasî, askerî, idârî ve kültürel başarılarla süsleyen iyi bir devlet yöneticisi pâdişahın iç âlemini halkın nazarına aksettirmek gayesini taşımaktadır. Metnin başına Kanunî Sultan Süleyman'ın hayatı ile askerî faâliyetlerini içine alan bir yazı konulmuştur. Sonuna ise, metinde geçen Osmanlıca kelimelerin bilinmesine faydalı olacak bir lügatçe eklenmiştir.

Vahit ÇABUK

KANUNÎ SULTAN SÜLEYMAN (1494–1566)

Onuncu Osmanlı pâdişahı olup, Avrupalılarca daha çok Muhteşem Süleyman veya Büyük Türk lâkaplarıyla tanınmaktadır. Bizde Kanunî olarak şöhret kazanmıştır. Babası Yavuz Sultan Selim'in Trabzon vâlisi bulunduğu sırada, 6 Kasım 1494 tarihinde dünyaya gelmiştir. Kur'an'daki bir âyetten Süleyman adını almış, İstanbul'da bulunan dedesi Bayezid II.'e doğum müjdesi hemen ulaştırılmıştır.

Süleyman ilk çocukluk devresini Trabzon'da babasının yanında geçirdi. Yine burada ilk eğitimini yaptı. On beş yaşına kadar, babası tarafından görevlendirilen hocalardan ders gördü. On beş yaşına gelince, babası oğlu için padişahtan bir sancak istedi. Şehzadelere on beş yaşına gelince, idarî bakımdan yetişmeleri için, bir sancak idâresi verilirdi. Yavuz Selim'in isteği üzerine pâdişah babası, Süleyman'a Şebinkarahisar kazasını sancak olarak vermişti. Ancak, Amasya sancak–beyi olarak bulunan büyük şehzâde Ahmed, kendi sancağına yakınlığı dolayısıyla, küçük kardeşinin oğlu olan Süleyman'ın bu tâyinini iyi karşılamadı. Bunun üzerine Bolu sancağına tâyin edildi. Şehzâde Ahmed, buna da itiraz etti. Pâdişah ve vezirler tarafından daha çok sevilen şehzâde Ahmed'in her isteği kabûl ediliyordu. Bolu sancağı da olmayınca, Süleyman'a Kefe sancağı verildi. Şehzâde Ahmed'in bu itirazları, taht iddialarını kızıştırdı ve Süleyman'ın Kefe'ye tâyin edilmesi Yavuz Selim'in daha çok işine yaradı.

Süleyman, bir müddet sonra başlayan şehzadeler kavgasında İstanbul'da kaymakam olarak bulundu. Babasının saltanata tam olarak sahip olmasından sonra, Manisa'ya sancakbeyi olarak gönderildi (1513). Süleyman Manisa'da geniş yetkilerle işe başladı; ancak sancağın hayli karışık olan iç düzeninin korunması için, babasından yardım istedi. Yavuz Selim, Siyâset–nâme adı ile anılan bir tâlimât–nâme göndererek ona göre hareket edilmesini sağladı.

Yavuz Sultan Selim Çaldıran seferine giderken Süleyman'ı Edirne muhâfazasına gönderdi. Mısır seferinde de aynı şekilde yine Edirne'ye gönderdi. Süleyman, babası Sultan Selim'in Çorlu civârında ölümü üzerine, Pîrî Paşa tarafından gönderilen silâhtarlar kethüdâsı Süleyman Ağa'nın dâveti ile İstanbul'a geldi. 30 Eylül 1520 tarihinde Üsküdar'a gelen Süleyman, bir gün sonra, yâni 1 Ekim günü Osmanlı tahtına oturdu. Aynı gün, merâsimden sonra mate–matem elbisesi giydi ve babasının cenâzesini karşılamak üzere, Edirne–kapı'sından çıktı. Fâtih câmiinde kılınan namazdan sonra, onun Mirza sarayı denilen yerde gömülmesini ve buraya bir câmi ile türbe yapılmasını emretti. Sonra saraya giderek cülûs bahşişlerini dağıttı.

Babasının vezîri olan Pîrî Paşa'yı makamında bırakan Süleyman, Lalası Kasım Paşa (Koca)'ya da vezirlik rütbesi verdi. Böylece divanda vezirlik sayısı dörde yükseldi. Babasının Tebriz'den getirdiği 600 evden ibâret sürgünleri serbest bıraktı. Yasaklanmış olan Osmanlı – İran ipek ticâretini yeniden başlattı. Asâyişsizlik gösterenleri şiddetle tâkip etti. Zorbalar tamamiyle sindirildi.

Daha çok pâdişahın gençliğinden yararlanmak isteyenlerin bâzı isyan hareketleri görüldü. Bunlar arasında geniş bir arâziye yayılan ve ehemmiyeti büyük olan ilk hareket Canberdî Gazalî ile başladı. Tomanbay emirle-

rinden Şam emîri olan, sonra Yavuz Sultan Selim'e itâatini arzederek Kudüs ve Gazze sancakları ile birlikte Şam eyâletine tâyin edilen Canberdî Gazalî, Yavuz Sultan Selim'in ölümünden sonra, yerine geçen oğlunun gençliği ve tecrübesizliğini düşünerek baş kaldırdı. Niyeti, önce Suriye ve Filistin'i ele geçirmek, sonra da Mısır'ı zapt etmekti.

İsyana Şam kalesini almakla başladı. Adına hutbe okuttu. Sikke de bastırdıktan sonra, Kürtlerden ve Araplardan onbeş bin kişi topladı. Lübnan'daki Dürzileri ayaklandırdı. Mısır vâlisi Hayır Bey pâdişaha durumu bildirdi, kendisi de Canberdî Gazalî'yi oyalamağa başladı.

Canberdî Gazalî, yayılmak için Haleb'e saldırdı. Trablus, Hama ve Humus sancakbeyleri Haleb'e çekilmişti. Halep vâlisi Karaca Paşa emrinde şehrin savunmasını yapıyorlardı. İstanbul'dan Ferhad Paşa, 4.000 yeniçeri ve 200 top ile Anadolu, Sivas ve Karaman beyler–beyilerinin kuvvetleriyle, Haleb'e yürüdü. Dulkadırlı Türkmen kuvvetleri de yardımla görevlendirildi. Şam civârında Mastaba denilen yerde yapılan savaşta Canberdî Gazalî kesin bir yenilgiye uğrayıp kaçtı (17 Ocak 1520), sonunda yakalanarak idâm edildi. Şam beyler–beyiliğine Ayas Paşa getirildi.

Canberdî Gazalî isyânı bastırıldıktan hemen sonra Kanunî Süleyman, Macar seferine çıkmayı kararlaştırdı. Daha önce Macar Kralı Lajos II'a cülûsuna haber vermek üzere Behram Çavuş'u elçi olarak göndermişti. Kral Lajos, Behram Çavuş'u idâm etmiş ve Osmanlı Devleti ile de anlaşmasını bozmuştu. 19 Mayıs 1521 tarihinde İstanbul'dan hareket eden pâdişah Niş'ten sonra hudut kumandanları ile bir divan topladı. Böğürdelen kalesinin alınmasında hazır bulundu. Sava'dan geçtikten sonra Zemlin ile bir kaç kale daha ele geçirildi. Belgrad kuşatılarak 30 Ağustos günü zaptedildi.

Belgrad'ın zaptı, dost ve komşu ülkelere fetihnâmeler ile bildirildi. Ragusa, Rus ve Venedik elçileri savaş sonunda padişah tarafından kabul edildi. Bu devletlerle çeşitli anlaşmalar yapıldı.

Saint Jean d'Hospitaliers tarikatı korsanlarının elinde bulunan Rodos adasının, Ege Denizi kıyıları ve adaları için stratejik önemi çok fazla idi. Tarikat korsanları Yavuz Sultan Selim'e karşı Mısır Memlûklulan ile daha sonra Canberdî Gazalî'ye yardım etmişler, ayrıca çeşitli zamanlarda Osmanlıların Akdeniz ticâretini engellemişlerdi. Bunlardan başka korsanlar, Osmanlıların Avrupa'daki ilerlemelerini de engelleme çabalarına girişiyorlardı.

Kanunî Süleyman, şövalye tarikatı reisi Villier de l'Isl Adam'a bir mektup gönderip itâatini istedi. Müsbet bir karşılık alınamadı ve ikinci vezir Mustafa Paşa kumandasında Osmanlı donanması 4 Haziran 1522 tarihinde denize açıldı. Pâdişah da kara yolu ile Üsküdar'dan hareketle Marmaris'e geldi. Burada iken Rodos şövalyelerinin adayı teslim etmeyecekleri öğrenildi. Bir kaç kere taarruz edildi ise de kesin netice alınamadı. 24 Eylül günü umumî hücum yapıldı ve başarısızlığa uğranıldı. Bunun üzerine vezirliğe Ahmed Paşa getirildi. Kuşatmanın uzaması kaledeki mahsurların yiyecek ve diğer ihtiyaçlarının karşılanamaması, üstâd–ı âzâmın kaleyi teslim etmesine yol açtı. Kış ta hayli ilerlemişti. Üstâd–ı âzâm 26 Aralık günü Kanunî'nin huzuruna kabûl edildi; müzâkereler sonunda Rodos adasının Türklere teslimi daha önce kararlaştırılmıştı. Saint Jean kilisesi camiye çevrildi. Şövalyeler adayı terk ederek Malta adasına gittiler.

Kanunî Sultan Süleyman 1523 yılında sadrâzamı Pîrî Mehmed Paşa'yı emekliye ayırdı. Harem–i hümâyûnda oda–başı ve şâhinciler başı olan İbrahim Ağa'yı vezîr–i azâmlığa getirdi. Divân da vezir bulunan Ahmed

Paşa, bu tâyin ve tercih üzerine Mısır vâliliğine tâyinini istedi. Hayır Bey ölmüş olduğu için, Kanunî bu isteği olumlu karşıladı ve Ahmed Paşa'yı Mısır vâliliğine tâyin etti. 30 Ağustos 1523 tarihinde Mısır'a ulaşan Ahmed Paşa, bir müddet sonra orada, bağımsızlığını ilân ederek, kendi adına hutbe okuttu ve para bastırdı. Kalede bulunan yeniçerileri temizledi. Ahmed Paşa isyânını bastırmak üzere İstanbul'dan Kadı–zâde Mehmed Bey gönderildi. Mehmed Bey başarılı bir hareketle, onu mağlûb ederek İskenderiye taraflarına kaçırdı ve orada öldürterek başını İstanbul'a gönderdi.

Mısır'da âsâyiş hayli bozulmuştu. Ertesi yıl sadrâzam İbrahim Paşa Mısır'a gitti. Sadrazam Mısır'da bulunduğu sırada İstanbul'da Ferhad Paşa idâm olundu. Ayrıca pâdişâhın Edirne'den dönüşü sırasında, yeniçerilerin isyânı vuku buldu. Yeniçeriler İbrahim Paşa'nın aleyhtarlarının tahriklerine uyarak isyâna kalkıştılar ve onun sarayını yağma ve tahrip ettiler. Padişah hemen İbrahim Paşa'yı İstanbul'a çağırarak hoşnutsuzluğun yaygınlaşmasını önlemişti. İbrahim Paşa Mısır'da ve dönüşünde kara yolu üzerindeki yerlerde bir kısım idârî ıslâhat yaparak düzeni sağlamlaştırdı.

Belgrad fethedildikten sonra Macaristan hududunda bir çok olaylar olmuştu. İktidârı ele geçirmek isteyen Boyarlarla Voyvodalar arasında, Eflak'ta iktidar mücadeleleri iç karışıklıkları hayli arttırmıştı. Sancak–beyi Mehmed Bey'in Eflak'a giderek asâyişi sağlaması, Lehistan ve Erdel hudutlarının güvenliğini koruması sonunda, pâdişâha sığınan Radu'nun senelik 14.000 duka cizye mukabilinde voyvodalığa getirilmesi ile sonuçlandı. Tuna boylarında da küçük ölçüde savaşlar olmaktaydı. Ayrıca Fransızların, İstanbul'a gönderdikleri elçilerin telkinleri ve Macar hudûdunda meydana gelen nahoş olaylar, pâdişâhı Macaristan üzerine bir sefere sevk etmişti. Daha kış aylarından itibâren Rumeli ko-

mutanı ve beylerine fermanlar gönderilerek Sofya bölgesinde toplanmaları emr edilmişti. Ayrıca Anadolu beyler–beyi Behram Paşa ile Kırım hanı Saadet Giray'a emirler gönderilmişti.

Büyük bir düzen içinde harekete geçen ordu yol boyunca bâzı küçük hâdiseleri değerlendirdikten sonra bayramı Belgrad'da geçirdi. Sonra Salankamen ve Petervaradin ile daha bâzı kaleleri fethettikten sonra burada otağ kuruldu. Pâdişah divanı topladı. Sonra tekrar harekete geçen ordu, İllah ve Ösek kalelerini de ele geçirdikten sonra Budin'e doğru hareketine devam etti. Mohaç'ta ordugâh kurmuş olan Macar ordusu kumandanı Tomary, Osmanlı ordusunu burada karşıladı. Osmanlı ordusu ovaya hâkim bir tepede mevkiini aldı.

Kanunî, mükemmel olan casus teşkilâtı ile Macar ordusunun durumunu iyice öğrenmiş, hiç bir yardım yapılmaması için gereken her türlü tedbirleri almıştı. Savaş başlamadan önce yine harp divânını toplayan Kanunî Sultan Süleyman, alınan kararları ertesi günü, yani 29 Ağustos günü uygulamaya başladı. İki kola ayrılmış bulunan Macar ordusu tarruza geçti. Çok şiddetli olan Macar süvâri taarruzunu Rumeli kuvvetlerinin başında İbrahim Paşa karşılamaya memur edildi. Rumeli sipâhileri geriledi. Bâli ve Hüsrev Beyler mevzilerinden çıkarak Macar ordusunun yan ve gerilerini sardılar. Sonra Türk topçusunun atışlara başlaması, Macar ordusunun perişan olmasına yol açtı. Kesin bir imha savaşı olan bu mücadelede Macarlardan 20.000 piyâde ve 4.000 süvâri öldürüldü. Kral Lajos ve bir çok kumandanlar telef oldu.

Savaştan sonra, başkent Budin'e hareket edildi. Şehrin anahtarlarını bir hey'et yolda Kanunî'ye takdim etti. 12 Eylül'de Budin'e giren pâdişah, Tuna üzerinde bir köprü kurdurarak Peşte'ye geçti. Kralın hazinesi ve diğer kıymetli eşyalar gemilerle İstanbul'a

gönderildi. Dönüşünde Segedin, Baç ve Titel gibi kaleleri de alan Kanunî, Ekim sonlarında İstanbul'a döndü.

Kanunî Süleyman Macaristan seferine çıktığı esnâda Anadolu'da biri sosyo–ekonomik, diğeri dinî–mezhebi olmak üzere iki ayaklanma görüldü. İlki Bozok sancağı ile diğer civar sancakların yeniden tahririne memur edilen Hersek–zâde Ahmed Paşa'nın oğlu Mustafa Bey ile Kadı Muslihiddin ve Kâtip Mehmed'in sert hareketleri sonucunda patlamış, Türkmenlerin başına geçen Süglün Koca, Şah Veli ve Zünnun gibi elebaşıların idaresinde vergilere itiraz edilerek tahrir yapanlar bir baskın neticesinde öldürülmüşlerdi. Çevre köylerden topladıkları köylülerle Sivas ve Tokat taraflarını ele geçirdiler. İsyan büyüyünce Rûm, Dulgadır, Maraş, Malatya ve Diyarbekir kuvvetleri bir araya gelerek âsîleri tenkil ettiler. Baba Zünnûn ve diğer elebaşılar maktûl düştü. Âsîler ezildi.

Yine *bu sıralarda* Adana'ya bağlı Karaisalı cemâatini başına toplayan Şah Veli isyan etti. Aynı bölgede daha önce Berendi nâhiyesinden Tosan Oğlan ve Tarsus'un Ulaş nâhiyesinden Yenice Bey şi'î tesiri altında isyân etmişlerdi. Ancak bu isyân hareketlerini Ramazan–oğlu Pırı Bey bastırmıştı (1527)

Aynı sene içinde Kalender–oğlu veya Kalender Şah, Karaman ve civarındaki Türkmenleri bir takım şi'îlik telkinleri ile kendi tarafına çekerek isyân etti. Abdallar ve bu bölgede başı–boş serbestçe yaşayan Türkmenlerden 30.000 kişiyi başına topladı. Dulgadır Türkmenleri, beyleri ile Kalender–oğlu'na katıldılar. İsyânı bastırmaya sadrâzam İbrahim Paşa memur edildi. Türkmen beylerinin bir kısmı, mansıp ve timar vaadleriyle Kalender–oğlu'ndan ayrıldılar. Taraftarı azalan Kalender–oğlu son bir darbe ile bertaraf edildi (1528).

Kanunî Sultan Süleyman'ın Zapolyai'yi Macaristan *kralı tâyin* ve krallığı Avusturya'ya karşı himâye etme-

si Avusturya kralı Ferdinand'ın bu bölgelerde huzursuzluk çıkarmasına sebep oldu. Ayrıca Ferdinand İstanbul'a elçiler gönderdi ise de, bu elçiler pâdişâhın huzuruna çıkamadıkları gibi, vezirlerle de olumlu görüşmeler yapamadılar. Arkasından pâdişah Avusturya seferine karar verdi. Genç sadrazam İbrahim Paşa'yı orduya serdar tâyin etti. Ordu, 10 Mayıs 1529 tarihinde İstanbul'dan ayrıldı. 200.000 kişi ve 300 toptan ibâretti. Ayrıca Kırım Hanı'nın süvârileri ile akıncılar da hazır bulundular.

Ordu 10 Ağustosta Macaristan'a girdi. Kral Zapolyai padişâhın huzuruna kabul edildi.Bu sırada Budin,Avusturyalıların elinde bulunuyordu.Beş günlük bir kuşatmadan sonra Osmanlı askerleri şehre girdiler. Padişah burada 10 gün kaldıktan sonra, İbrahim Paşa'nın peşinden Viyana'ya doğru ilerledi. 27 Eylülde Viyana önlerine gelen padişah, otağını Semmering'de kurdurdu ve kuşatma başladı. Önceleri bir kaç hücûm şiddetli mukavemet gördü. 12 Ekim Karintiya ve Ocaklar kapısına yapılan hücûm da geri atılınca pâdişah harp divanını topladı. Dîvânde artık mevsimin müsait olmadığı kanâaatine varılarak, soğukların başlamasından evvel dönülmeye karar verildi. Bununla beraber iki gün sonra bir hücûm daha yapıldı. Arkasından 16 Ekimde Budin'e ve Aralık ortalarında da İstanbul'a dönüldü.

Ertesi yıl (1530) Pâdişah büyük bir merasimle şehzade Mustafa, Mehmed ve Selim'in sünnet düğünlerini yaptırdı. Haftalarca devam eden eğlence pek muhteşem oldu. Sonbahara doğru Avusturya kralı Ferdinand bir elçilik hey'eti gönderdi. Elçiler pâdişahın huzûruna kabûl edildi. Ancak bir anlaşma olmadığı gibi, Ferdinand da Budin'i kuşattı. Türklerle Macarların müşterek savunması sonucu geri çekildiler.

Kanunî'nin Macaristan krallığına tâyin ettiği Zapolyai'yi, Avusturya, Çek ve Almanlar tanımıyorlardı. Bunlar bâzan Budin'i kuşatıyorlar, bâzan da hudutlarda huzursuzluklar yaratıyorlardı. Bu durum İstanbul'da bilhassa pâdişah üzerinde üzüntü yaratıyordu. Bu arada Şarlkent Almanya ve İspanya imparatoru olarak Ferdinand'ı destekliyor, hattâ Osmanlılar aleyhine kışkırtıyordu.

Padişah, bütün bu pürüzlerin temizlenmesi için, bir yıl öncesinden sefere karar vermişti. 1532 yılının 29 Nisanında, 100.000'den fazla bir kuvvetin başında İstanbul'dan hareket etti. Padişah Niş'e vardığı sırada, Avusturya kralının elçileri geldi. Ordu ilerleyerek 28 Haziranda Sirmiyi'ye ulaştı. Burada da Fransız elçisi Rinçon, ordugâha geldi ve parlak bir törenle padişah tarafından kabûl edildi.

Ordu, Avusturya topraklarına girerek Egerszeg, Siklos,Belovar ve Berzence ile daha bir çok kaleleri ele geçirdi. Semendire sancak beyi Yahya Paşa–zâde Mehmed Bey'in Köszek (Güns) kalesi yanında pusuya düşürülmesi üzerine, burası şiddetle kuşatıldı ve sonunda teslim alındı. Arkasından Ferdinand savaşa dâvet olundu. Bu arada akıncılar Avusturya vilâyetlerine akınlar yapıyorlardı. Ordu Eylülde İstirye'ye doğru kayarak Graz, Sekan, Maribor şehirleri ile Drava kasabalarından geçti. İbrahim Paşa ise Essek yolundan Belgrad'a dönmüştü. Ordu 12 Ekimde Belgrad'a gelerek İbrahim Paşa birlikleri ile birleşti. Kasım ortalarında İstanbul'a dönüldü.

Padişah İstanbul'a gelince, Ferdinand yeni bir elçilik hey'eti gönderdi. 14 Ocak 1533 günü elçiler huzura kabûl edildi. Yapılan müzakereler sonunda 22 Haziranda bir anlaşmaya varıldı.

İran'da Şah İsmail'den sonra tahta çıkan Tahmasb'ı padişah tebrik etmediği gibi, onun şi'îlik faâliyetlerini sürdürmesi üzerine bir de tehdit–nâme göndermişti.

Bu sıralarda Bitlis hanı,Şeref Bey, Osmanlı hakimiyetinden ayrılarak şâha iltice etmişti. Azerbaycan hâkimi Ulama Han'ın, Şah Tahmasb'dan yüz çevirerek Kanunî'ye tâbiiyet arzetmesi ve Hısn–ı Keyfâ ile Bitlis hâkimliğine tayin olunması, doğudaki olayları iyice hızlandırmıştı. Arkasından Safevîlerin Bağdat valisi olan Zülfikar Han'ın şehrin anahtarlarını Kanunî'ye göndermesi, padişahın bu tarafa bir sefer açmasını intaç etti. Sadrazam İbrahim Paşa, serasker ünvânı ile 27 Ekim 1533 tarihinde Bitlis'e doğru hareket etti. Arkasından da pâdişah yola çıktı.Konya, Diyarbekir, Erciş üzerinden Tebriz'e vardı. Buradan Zengan yolu ile Sultâniye'ye, oradan kış mevsimi olmasına rağmen Hemedan yolu ile Bagdad'a ulaştı. Ordu kışı burada geçirdi. Padişah, Kerbelâ'yı, Ali ve Hüseyin'in türbelerini gezdi. Abdülkadir Gilânî'nin mezarına yüksek bir türbe yaptırdı.

1535 yılının Martında padişah ordusu ile birlikte tekrar Tebriz'e doğru hareket etti. Kışın Şah Tahmasb, Tebriz'e saldırdığı için, dönmeden, onunla karşılaşmak istiyordu. Kanunı'nin gelmekte olduğunu haber alan Şah Tahmasb Van'dan da çekilmişti. Kanunı daha yolda iken Fransız elçisi Jean de La Foret orduya geldi. Burada Merâgâ –Sadâbâd yolu ile Tebriz'e varıldı. Bu sırada şâhın ikinci elçisi geldi. Arkasından Tahmasb'ın kardeşi Sam Mirzâ pâdişaha iltica etti.

Padişah İran içlerine doğru Dergezin'e kadar gitti. Sonra tekrar Tebriz'e döndü; orada dönüz hazırlıkları tamamlandıktan sonra, Tebriz'den hareketle Merend– Hoy – Ahlat – Diyarbekir – Halep – Antakya yolu ile 8 Ocak 1536 günü İstanbul'a gelindi.

İrakeyn seferinden dönen Kanuni, İstanbul'da ilk iş olarak Fransız elçisi ile bir anlaşma yapmak oldu. Bu anlaşmalar her padişah değişiminde yenilendi ve Fransızlara doğuda ü yüz yıllık bir nüfuz sağladı. Anlaşmanın tarihi ihtilaflı ise de şubat 1536 tarihi

üzerinde daha çok durulmaktadır. Fransız tarihçileri Şubat 1535 olarak kaydetmişlerdir. Anlaşma iki devlet arasında daha yakın bir alâkanın doğmasına yol açmış, ancak sonunda Fransızlar bu haklardan çok yararlanmışlardır.

Sadrâzam İbrahim Paşa, bu anlaşma imzalandıktan sonra, padişâhın güven ve teveccühünü kaybetmiş ve on dört yıllık sadrâzamlıktan sonra 1536 yılında idâm edilmiştir.

Makbûl İbrahim Paşa'nın yerine Ayas Mehmed Paşa sadrâzam oldu. Bu sıralarda Akdeniz'de şöhreti her tarafa yayılmış olan Barbaros, Osmanlı Devleti hizmetine alınmak üzere İstanbul'a çağrıldı. Barbaros yaz ortasında İstanbul'a gelerek pâdişâhın elini öptü. Pâdişâh kendisine Hayreddin adını taktı ve İstanbul tersânesinde gerekli gemiler yaptırılarak ertesi yıl beylerbeyi ünvânını alan Barbaros, denize açıldı.

1534 ilkbaharında İtalyan sâhillerine vuran Barbaros, arkasından Tunus'u almış, fakat Tunus tekrar elden çıkmıştı. Barbaros Hayreddin, oradan İspanya sâhillerine uğrayıp, Majorka ve Minorka adalarını vurarak İstanbul'a döndü. Kanunı Süleyman Irakeyn seferinden döner dönmez kendisine kaptan paşalık tevcih ederek, Venedik Devleti ile Osmanlı Devletinin arası bozulmaya başladığı için, İtalya sahillerine gönderdi. Daha sonra kendisi Avlonya (Korfu) seferine çıktı. Temmuz başlarında Avlonya'ya vardı. Bu sırada Andrea Doria İskenderiye'den dönmekte olan 10 kadar Osmanlı gemisini ele geçirmişti.

Korfu'nun kuşatılmasını emreden Kanunî, Lütfi Paşa'yı 25.000 kişilik bir birlik ile adaya çıkarttı. Köprü kurarak adaya çıkan birliklere akıncılar da katıldılar. Adanın güneyinde bulunan Bastia kalesi kumandanı teslime dâvet edildi ise de karşılık alınamadı. Kuşatmanın uzun sürmesi ve zayiâtın fazla ol-

ması padişahın kuşatmadan vaz geçmesine sebep oldu (1537).

Boğdan voyvodası Petru Rareş'in yıllık haraç ve hediyelerini İstanbul'a göndermemesi, padişahın teveccühünü kötüye kullanmak istemesi, Erdel'e saldırması ve Ferdinand ile gizlice müzâkerelere girişmesi üzerine Kanunî Sultan Süleyman 9 Temmuz 1538 tarihinde Boğdan seferine çıktı. Isakçı'dan Boğdan (Moldavya) arazisine giren Türk ordusu, Erdel ve Kırım kuvvetlerinin desteği ile burada Petru Rareş'i sıkıştırdı. Petru, Potaşani dağına kaçtı. Yaş ile Sueceva şehri işgal edildi. Pâdişâh Boğdan halkına aman verdi. Bütün Boğdan asilzâdelerini topladı ve Stefan Lacusta,Boğdan voyvodası tâyin edildi. Bundan sonra, vergiyi iki yılda bir bizzat voyvoda İstanbul'a getirecekti.

Andrea Doria'nın Akdeniz'de serbestçe dolaştığı haberini yayan vezirler, Barbaros'un daha donanma tamam olmadan 40 gemi ile Akdeniz'e açılmasını sağladılar. Arkasından da 90 gemiyi ve diğer mühimmâtı gönderdiler. Barbaros Girid'den Preveze'ye yöneldiği sırada, Andrea Doria burasını kuşatmış bulunuyordu. Barbaros bir harp meclisi topladıktan sonra, gerekli tedbirleri aldı. Donanma savaş durumuna geçirildi. Preveze açıklarında 27 Eylül günü cereyan eden savaşı Osmanlı donanması rahatça kazandı. Andrea Doria bir kısım gemileri ile kaçtı (1538).

Mısır vâlisi Hadım Süleyman Paşa, pâdişahtan izin alarak Kızıldeniz'den Hindistan'a doğru bir deniz seferine çıkmıştı.Daha önce Selman Reis Kızıl ve Umman denizinde Osmanlı devleti hesabına seferler yaparak, Arap yarımadası kıyılarını Osmanlılara kazandırmıştı. Süleyman Paşa, hem Kanunî'den yardım isteyen Bahadır Şah'a yardım edecek, hem de Umman'da Portekizlilere karşı cihad yapacaktı.

Süleyman Paşa, Aden'de Amîr'i bertaraf ettikten

sonra Umman denizine geçmiş ve Gucarat sâhillerine varmıştı. Burada bazı Portekiz kalelerini zaptettikten sonra, Bender ve Diu kalesini kuşatmıştı.Gucarat hâkimi Süleyman Paşa'ya yardım etmediği gibi, Portekizlilerden yana olmuştu. Bunun üzerine Süleyman Paşa, Mısır'a, oradan da İstanbul'a döndü (1538).

Macaristan Kralı Zapolyai'ın,Osmanlı Devleti himayesinden sıyrılıp Avusturya ile gizli anlaşmalar yapması ve ölümünden sonra, çocuğu olmadığı için bütün Macaristan'ı Ferdinand'a bırakmak istemesi, fakat daha sonra, Leh kralının kızı İsâbelle ile evlenerek bir erkek çocuğunun dünyaya gelmesi üzerine, Avusturya ile olan anlaşmasını bozması bu bölgede karışıklığı hayli arttırmıştı. Ancak Ferdinand, Zapolyai ile yapılan gizli anlaşmayı pâdişaha bildirmesi üzerine Kanunî, Budin'e bir elçi göndererek durumu inceletmişti. Zapolyai'in kendi oğlu olduğu anlaşılınca da Macaristan'ın kanûnî hakkı olarak oğluna verilmesini kararlaştıran pâdişah arkasından sefer hazırlığının yapılmasını emretti. Bu sırada Ferdinand Mayıs 1541'de Budin'i kuşatmış bulunuyordu. Ancak daha Kanunî gelmeden Yahya Paşa–zâde Mehmet ve Ulama beylerin karşı taarruzlarına dayanamayan Avusturya ordusu firara mecbur edilmişti. Padişah, 26 Ağustos'ta Peşte'ye vardı. Buradan Kraliçe İsabelle ile oğlu Iştıvan'ı Erdel'de bulunan Lipova kalesine gönderdi. Budin'i bir eyalet haline getirerek idaresini Hadım Süleyman Paşa'ya verdi.

Kısa bir süre sonra, Ferdinand İstanbul'a bir elçi gönderdi. Elçinin teklifi pek fazla ehemmiyetsiz bulundu ve geri çağrıldı. Elçi daha dönmeden Ferdinand'ın Peşte'yi kuşattığı haberi geldi. Ancak yedi günlük bir kuşatmadan sonra geri çekilmek zorunda kaldı.

Fransa Devleti ile Almanya İmparatorluğu arasında cereyan eden mücadeleler, Fransa'nın yine Osmanlı pâdişahından yardım istemesini gerektirmişti. Fransız

elçisinin Rüstem Paşa'yı elde ederek, pâdişahın muvafakatını alması üzerine hem Andrea Doria'ya kesin bir darbe vurmak, hem de Fransa'ya yardım etmek için Barbaros, 1543 yılının sonlarına doğru Akdeniz'e açıldı. 20 Ağustos tarihinde küçük bir Fransız yardımcı kuvvetiyle Nis'i kuşatan Barbaros, kaleyi aldı ise de, Fransızların gevşekliği yüzünden tam olarak feth etmeden Tulon'a dönmüştü. Kışı burada geçiren donanma, Katalonya sâhillerini vurarak pek çok ganimet ve esir elde etmişti. Dönüşte bir kısım İtalyan sâhillerini de vuran donanma, 1544 yazında İstanbul'a geldi.

1542–1543 kışını Edirne'de geçiren pâdişah daha, kış ortasında sefer hazırlıklarını emretmişti. Büyük bir itina ile hazırlanan ordu ile pâdişah Ösek'den sonra ilk olarak Valpo kalesini teslim aldı. Sonra Estergon kalesini kuşattı. Kaledekiler önce teslim olmadılar. Kuşatmanın şiddeti karşısında 10 Ağustosta serbestçe çekilip gitmeleri şartıyla anlaşma imzalandı. Bundan sonra İstolni Belgrad da kuşatılarak alındı.

Bu arada pâdişah idârî alanda da bazı değişiklikler yaptı. Bunlar arasında bilhassa Selim'in Konya'dan alınarak Manisa sancak beyliğine tayini suretiyle, veliahd olmasının kuvvetlenmesidir. Çünkü büyük şehzade Mustafa Amasya'da, yani başkentten çok daha uzakta bulunuyordu. İkinci değişiklik sadrazam olan Hadım Süleyman Paşa'nın görevinden alınarak yerine ikinci vezir Rüstem Paşa'nın getirilmesidir.

Şah İsmail'in oğullarından Elkas Mirza,ağabeyi Şah Tahmasb'a isyan ederek Osmanlı devletine geçti; Şirvan'nın eski hâkimi olan Burhan Ali Sultan da Osmanlı devletine sığınmıştı. Kanunî, Burhan Ali'yi bir nâme–i hümâyûn ile Şirvan'a göndermiş, arkasından Elkas Mirza'nın da Şah Tahmasb'dan şikayeti üzerine İran'a bir sefere karar vermişti. Önce Elkas Mirza'yı şark hudûduna gönderdi. Kendisi de 1548 Nisanı sonlarında

yola çıktı. Haziran sonlarında Erzurum'a vardı. Ulama Paşa ile Piri Paşa'yı Van kalesinin zaptına gönderdi. Şirvan halkı Burhan Ali'ye itâat etmişti. Pâdişah buradan Tebriz'e vöneldi. Şehre savaş yapmadan girdi. Şah Tahmasb Tebriz'den kaçmıştı. Arkasından tekrar Van'a yöneldi. Burası da teslim aldıktan sonra dönüş yolunu tuttu (1549).

Şah Tahmasb, Kanunî'nin dönmekte olduğunu öğrenince, Kars kalesine baskın yaptı. Hatta Erzincan'a kadar uzandı. Diyarbekir'de bulunan Pâdişah Ahmed Paşa'yı şahın üzerine gönderdiği gibi, Elkass Mirza'yı, da İsfahan, Kum, Kaşan taraflarına gönderdi. Elkass Mirza'nın harekâtı çok başarılı oldu.

1549 yılını da bu taraflarda geçiren pâdişah aynı yılın sonlarında İstanbul'a döndü.

Kısa bir müddet sonra, Şah Tahmasb, Van civarına kadar sarkmış, hatta Erciş kalesini kuşatmıştı. Ancak buranın beylerinden olan İbrahim Bey'in savunması sonucu, başarızlığa uğramış, Âdilecevaz'a da saldırmış, fakat oradan da püskürtülmüştü. Bu arada Ahlat'ı ele geçiren şahın bu faâliyetleri İstanbul'da duyulunca pâdişah Rüstem Paşa'yı serdar tâyin ederek İran ne göndermişti.

Serdar Rüstem Paşa. Aksaray'da kışı geçirirken, İstanbul'a gönderdiği Şemsi Ağa vasıtasıyla, 38 yaşında bulunan ve Amasya sancak beyi olan şehzade Mustafa'nın isyan hazırlığı içinde olduğunu bildirdi. Şehzade Mustafa, Hurrem Sultan'ın tesiriyle, zaten başkentten uzak bırakılıyor, buna mukabil diğer şehzadeler daha çok korunuyordu. Yalnız, asker, şehzade Mustafa'yı çok seviyordu. Rüstem Paşa'nın da kışkırtması üzerine beraberinde Cihangir olduğu halde yola çıktı. 6 Ekim 1553'de Ereğli'ye ulaştı. Ak Öyük mevkiinde otağını kuran pâdişahın elini öpmeğe gelen şehzade, bir gün sonra boğularak öldürüldü. Daha son-

ra Bursa Muradiye'ye defn olundu (1553).

Padişâh yoluna devam ederek Halep'e geldi. Kışı burada geçirdi. Buradan Diyarbekir–Erzurum yolu ile Kars'a vardı. Burada şahtan bir mektup aldı. Bu bir savaş daveti idi. Tekrar hareket eden Kanunî orduyu Revan, Karabağ ve Nahçivan bölgelerine sevketti. Şüregel, Şaraphâne, Nilfrak kasabaları alınarak, 18 Temmuz'da Revan'a girildi. Aynı ayın sonlarında Nahçivan'a varan pâdişah, buralarını yağma ettirdi. Şah Tahmasb Lur dağlarına çekilmişti. Kanunî bu kadarla yetinerek dönüş emrini verdi. Kışı Amasya'da geçirdikten sonra İstanbul'a vardı. Bu arada İranlılarla Amasya anlaşması imzalandı (1555).

Pâdişah, Amasya'da İran ve Avusturya elçileri ile müzakereler yaparken, Selanik taraflarında şehzâde Mustafa'ya çok benzemesi dolayısıyla, Mustafa adında bir adamın etrafına bir çok adam toplayarak saltanat iddiasına kalkıştığı görüldü. Ancak Edirne'de bulunan şehzâde Bayezid'in ve pâdişahın daha yolda iken gönderdiği kuvvetlerle Düzme Mustafa ele geçirilerek idam edildi.

1550 yılında temeli atılan ve 6 yılda inşaatı tamamlanan Süleymâniye Camii ve külliyesinin 1556 yılında muhteşem bir merâsimle açılışı yapıldı. 700.000'dan fazla duka altını sarfedilerek yapılan câmiin mimârı tanınmış Sinan'dır. Açılışa, Şah Tahmasb, fevkalâde bir elçilik hey'eti göndermişti, ayrıca nâdîde Kur'an'lar hediye etmişti. Külliye ise Sahn–ı Seman'ın devâmı yüksek ilim müesseselerini oluşturmuştu.

Şehzâde Mustafa'nın öldürülmesinden sonra, onun taraftarları, şehzâde Bayezid etrafında toplanmaya başladılar. Şehzâde Bayezid, şahsiyet, kültür ve yaşayış bakımından Selim'den daha çok tahta namzed gösteriliyordu. Ayrıca Hurrem Sultan da onun ölümünden sonra, Selim'in pâdişaha olan şikâyetleri tesirlerini gös-

terdi. Padişah Bayezid'e ihtar ve nasihatlarda bulundu ise de, bu iki kardeşi birbirine yaklaştıramadı.

Yalnız pâdişah, Selim'in sancağını Manisa'dan Konya'ya, Bayezid'in de Kütahya'dan Amasya'ya aldırdı. Bu değişiklik Bayezid'in hoşuna gitmedi. Babasının çeşitli vaadlerle kendisinin Amasya'ya gitmesine ısrarla devam etmesi üzerine, etrafına kalabalık bir maiyyet topladı. Amasya'ya varınca da yevmli namıyla başına 20.000'den fazla adam aldı. Bayezid'in bu hazırlıklarını, tahtı zorla ele geçirme hazırlığı sayan Selim de ordusunu kuvvetlendirmeye başladı. Pâdişah gizlice Selim'i destekliyor, nasıl davranacağı hakkında emirler gönderiyordu. Yine Anadolu'nun çeşitli vâlilerine, Selim'in emrine girmek için hazırlık yapmalarını emretmişti.

Bayezid daha fazla beklemeden Ankara'ya doğru yola çıkınca, pâdişah da ordusuyla Üsküdar'dan hareket etti. Daha önce Selim ile Bayezid arasında Konya'da yapılan savaşı Selim kazandı.

Amasya'ya çekilen Bayezid babasından affını istedi ise de, kabûl edilmedi. Yakalanması için Selim'e emir verildi. Amasya'da tutunamayacağını anlayan Bayezid, İran'a doğru hareket etti. Tebriz'de Şah Tahmasb tarafından törenle karşılandı. Daha sonra Şah Tahmasb ile Kanunî arasında yapılan anlaşma sonunda Bayezid ve çocukları Kazvin'de boğularak öldürüldü.

Barbaros'un ölümünden sonra Akdeniz yine Osmanlı hâkimiyetine boyun eğdi. Onun yetiştirdiği deniz kumandanları, Salih Reis ve bilhassa Turgut Reis'in Akdeniz'de başarılı harekâtları oldu. 1560 yılında Turgut Reis ile Malta şövalyeleri arasında Cerbe savaşı vuku buldu ve zafer ile sonuçlandı.

Bu arada Hind Denizi'nde de Portekizlilerle yer yer savaşlar yapan Osmanlı donanması, Pîrî Reis, Murad Reis ve daha sonra Seydi Ali Reis'in Hind seferine çık-

tı. Bunlardan bilhassa Seydi Ali Reis'in seferi maceralı bir şekilde sona erdi.

Cerbe yenilgisini telâfi etmek isteyen İspanya'nın yeniden deniz harekâtına girişmesi üzerine, Turgut Reis tarafından Malta kuşatıldı. Daha önce de Malta korsanlarının Osmanlı gemilerine saldırıları oluyordu. Kuşatmanın şiddetli bir anında Turgut Reis'in vurularak şehid edilmesi sonucu, kuşatma gevşedi ve daha sonra kaldırıldı (1565).

1542 yılında yapılan Osmanlı Avusturya anlaşması ile hudutları bir derece sükunete kavuşmuşsa da Avusturya hükumetinin taahhüt ettiği vergileri göndermemesi ve daha bâzı sebeplerde iki devletin arası yeniden açılmıştı. Ayrıca Erdel Kralının da Avusturya ile bir arazi anlaşmazlığının olması, yapılan müzakerelerden de olumlu sonuçlar alınamaması üzerine, pâdişah Avusturya'ya bir sefere karar verdi.

1 Mayıs 1566'da İstanbul'dan hareket eden Kanunî, Ağustos başlarında Sigetvar'ı kuşattı. Kale kumandanı Zrinyi Miklos, kaleyi çok iyi tahkim etmişti. Bir aydan fazla süren kuşatma çok zâyiata mal oldu. Pâdişahı hayli yoran bu kuşatma nihayet 7 Eylül günü fetihle neticelendi.

Ancak yaşlı ve yorgun pâdişâh, kuşatmanın son günlerinde, fethi göremeden öldü. Hastalığının nikris olduğu ileri sürüldü. Hemen veziri-âzama haber verildi. Herhangi bir karışıklığa meydan vermemek için, durumdan haberi olanlara kesin tembihlerde bulunuldu. Ayrıca Selim'e hemen bir ulak gönderilerek, çok acele orduya gelmesi istendi.Pâdişâhın ölümü,onun gelmesine kadar gizli tutuldu. İstanbul'a getirilen nâ'şı, kendisi tarafından yaptırılan Süleymaniye'deki türbesine gömüldü.

Uzun boylu, yuvarlak çehreli, elâ gözlü ve açık kaşlı olan Kanunî Süleyman, söz ve hareketlerinde gayet

nazik ve ölçülü bir şahsiyet olarak tasvir edilir. Maddî ve mânevî bir çok iyi hasletleri şahsında toplamış bir pâdişah ve ayrıca âlim, şâir ve hakîmlerle sohbetten çok hoşlanırdı. Devri, Osmanlı İmparatorluğu'nun en muhteşem devri olmuş, 46 yıl süren saltanatı zamanında yaptığı savaş ve seferlerle dışarıya karşı, imparatorluğun gücünü yaşatmış, iç idâredeki nizam ve adâlete, kanunlara bağlılığı ve kanun koyuculuğu, imparatorluk câmiasının son derece saygı ve sevgisini kazanmıştır.

Kanunî Süleyman siyâsî hayatındaki başarısı yanında san'at alanında da temâyüz etmiş bir pâdişahtır. Onun, diğer bir çok Osmanlı pâdişahları gibi ilim ve san'at adamlarını koruması, sık sık meclislerinde bulunması, ilim ve san'ata verdiği değeri ve dolayısıyla kendisinin de bu arada bir şeyler yapabilmesinin sonucu olmuştur. En geniş şekliyle Fâtih zamanından itibaren başlayan ilim ve san'at adamlarının Osmanlı merkezinde toplanması ve medreselerin gerçek anlamıyla birer üniversite gibi zamanın bilimlerini öğretmesi, Kanunî zamanında zirvesine ulaşmıştır.

Osmanlı pâdişahları genellikle şâir yaratılışlı kişilerdir. Divanı olanların sayısı ondan fazladır. Ayrıca bir o kadarının da divânı olmamakla beraber parça parça şiirleri mevcuttur. Buradan açıkca anlaşılıyor ki savaş meydanlarındaki başarılarını şiir alanında da sürdüren pâdişahların, bu hayâtın dışında düşünülmesi imkânsızdır.

Kanunî Sultan Süleyman, Osmanlı pâdişahları arasında en çok şiir yazan pâdişahtır. Biri Farsça olmak üzere dört divançesi vardır. Bunların birisi 30 varak, ikincisi 118 varak, üçüncüsü ise, 261 varak kadardır. İstanbul kütüphanelerinde pek çok nüshaları bulunan yazmalar saray hattatları tarafından çok güzel tâlik ve nesih yazılarla yazılmışlardır. Ayrıca yine çok güzel bir şekilde

ciltlenen yazma nüshalar, bugün bulundukları müzelerde sergilere bile konulmaktadırlar. Divanların yazma nüshaları daha çok İstanbul Üniversitesi Kütüphanesi ile Fatih Millet Kütüphanesinde bulunmaktadır. Üniversite Kütüphânesinde olan nüshaların hemen hepsi tâlik yazılı olup 689, 1976, 2885, 5455, 5467, 5477 ve 5758 numaralarda kayıtlıdır. Fatih Millet Kütüphanesinde, Alî Emîri, Manzum eserler bölümünde ise, üç ayrı nüshadan birincisi 394 numarada kayıtlı olup, 978 (1570/1571) yılında Hatta Şerif Mehmed tarafından güzel bir tâlik yazı ile istinsah edilmiştir. Bu nüsha 30 varaktır. 393 numarada kayıtlı olan ikinci divan Hattât Kasım tarafından istinsah edilmiştir. 118 varak olan bu nüshanın istinsah tarihi kayıtlı değildir. Üçüncü divan 392 numarada kayıtlı olup 261 varaktır. 393 numaralı divanın müstensihi olan Hattât Kasım tarafından 974 (1566) yılında yine tâlik yazı ile istinsah edilmiştir.

Bu iki kütüphâneden başka Süleymaniye (Ayasofya) no: 3970, Türk İslâm Eserleri Müzesi (no: 3878) ve Nûruosmaniye (no: 3873) Kütüphanelerinde de birer aded Divân–ı Muhibbî nüshaları vardır.

XV. yüzyılın ortalarında Fatih Sultan Mehmed ile başlayan Osmanlı devletinin yükselme devri, askerî, siyâsî ve ekonomik alanda olduğu gibi kültür ve san'at alanında da çok hızlı bir gelişmeye başladı. Hele Yavuz Sultan Selim'in İran ve Mısır gibi iki geniş ülkeyi fethedip buralarda bulunan bilgin ve san'atkârları İstanbul'a getirtmesi ve 46 yıl gibi uzun bir süre saltanat süren Kanunî Sultan Süleyman'ın da bilgin ve sanatkârları himaye etmesi, kültür ve san'at faaliyetlerini yüksek bir düzeye eriştirdi. Padişahtan çok yardım gören bilgin ve sanatkârlar İstanbul'a akın ettikleri gibi ortaya pek çok değerli eserler de koydular.

Bu gelişme içinde Kanunî Sultan Süleyman da edebiyata merak sardı ve güzel şiirler ortaya koydu. Arapça

ve Farsça ile Sırpça'yı da çok iyi bilen Kanunî Süleyman, doğu İslâm kültürüne vâkıf olduğu gibi, batı kültürünü de tanımaktaydı. Devrinde İstanbul'da 200 kadar şâir şöhret kazanmış ve bunların içinde bir kısmı, bu yüzyılda olduğu gibi günümüzde de adlarından bahsettirmişlerdi. Türk şiirini çok güzel söyleyen ve arûza hâkim olan bu şâirler içinde Zâtî, Bâki, Hayâlî ve Fuzûlî gibi üstadlar, aynı zamanda Türk divan şiirinin de en yüksek seviyeye yükselmesini sağlamışlardır. İşte Şâir Muhibbî, Kanunî Sultan Süleyman, bu şâirler arasında çok güzel şiirler yazmış ve onlardan etkilenmiştir. Muhibbî mahlâsını kullanan Kanunî Süleyman, bâzan Muhibb, Meftûnî ve Âcizî mahlasları ile de şiirler yazmıştır.

Devrindeki şâirlerin fazlaca etkisinde kalan Kanunî, İran şiirinden de etkilenmiştir. Şiirlerinde daha çok İran şâirlerinden Nizâmî, Selman ve Sâdi'den bahsetmektedir. Arûza genellikle hâkim olmasına karşılık, çok defa vezni bulamamakta ve bu yüzden şekil ahengi bozulmaktadır. Zaten devrinde ikinci sınıf bir şâir olarak tanınan Kanunî'nin devlet işlerinin ağırlığı dolayısıyla kendini tam olarak şiire verememesi ve fakat fırsat buldukça yazması, yazdıkları ile yeniden uğraşamaması gibi sebepler göz önüne alındığı zaman, bu gibi kusurları mâzur görülebilir. Bir başka önemli husus da, Osmanlı pâyitahtındaki şâirlerin genellikle pâdişahtan ve devrin ricâlinden câize ve ihsân almak gayesi ile yazdıkları şiirlerinin beğenilmesi ve üstâd şâirler tarafından takdir edilmesi hususu göz önünde tutulduğu zazaman, Kanunı Sultan Süleyman'ın kimseden herhangi bir ihsân veya mansıp almak durumunda olmadığı için şiirlerinin kusurlarına rağmen, saray şâirlerince de bu haliyle bile övgüye değer bulunduğunun kendilerine sitayişle bildirilmesi, şiirlerindeki kusurları ortadan kal-

dıramamış ve Kanunî tarafından da tekrar üzerinde durulmamıştır. Bu durum ise, onun fazla sayıda şiir yazmasına vesile olmuştur. Yine muhtemelen sadece müsvedde olarak yazdığı şiirler sarayda başkaları tarafından tebyiz edildiği (beyaza çekildiği) ve kendisinin de düzeltmeler yapmadığı için, şiirleri ilk yazdığı şekli ile kalmıştır. Aslında kanaatimize göre, kesif siyâsî ve idârî işler de, şiirlerini yeniden gözden geçirmeye zaman ve fırsat bırakmamış olmalıdır.

Kanunî Sultan Süleyman'ın hemen bütün şiirlerinde aşk ve tabiat konuları işlenmiştir. Sosyal ve siyâsî konulardan tamamiyle uzaktır. Yalnız bir iki şiirinde hamâsı duygulara kapılıp İran üzerine askeri ile yürümeyi arzu ettiğini dile getirmiştir. Kendine olan övgüsü bile büyük bir tevâzu hâlinde tezâhür etmektedir. Şiirlerinde babası ile birlikte, Şehzâde Cem ve Fâtih'in de etkileri görülmekle berâber, daha çok aşk ve tabiat konularının dışına çıkmaması, şiiirlerinin bu iki konuda teksîfini zorunlu kılmıştır.

Kanunî Sultan Süleyman'ın şiirleri oldukça sâdedir. Terkipler fazla değildir. Arapça ve Farsça kelimelerin en çok kullanılanları seçilmiştir. Devrinin üstâd şâirlerin ve nesir yazarlarının ağır diline bakılırsa, Kanunî'nin bu sâdeliği övgüye değer. Her türlü san'at endişesinden uzak ve yazmak rahatlığı içinde olan Kanunî Sultan Süleyman'ın yine de en başta bilgin ve san'atkârları koruması ve zevkle okunacak derecede güzel şiirler yazması dolayısıyla takdiri gerekir kanaatindeyiz.

Bizim metnini sunduğumuz Muhibbî Divanı, 1308 (1890/1891) yılında İstanbul'da Matbaa–i Osmanî'de Âdile Sultan tarafından basımı yaptırılan divandır. Matbu divan, her üç divandan yapılan seçmelerle tertip edilmiştir. İstanbul kütüphânelerinde 13 yazma nüshası mevcut olan bu divanların da aslında aralarında bir bütünlük yoktur. Bir kısmında gazel sayısı çok daha fazla,

bâzılarında ise az ve çeşitlidir. Bu yüzden matbu divân ile yazma nüshaların bir kısmı üzerinde yapılan karşılaştırmalar bu düşüncemizi doğrulamıştır.

Diğer taraftan Kanunî Sultan Süleyman'ın mevcut divanları üzerinde daha geniş bir çalışma ile şiirlerinin gerçek tesbîtinin yapılması, onun daha iyi tanınmasına vesile olacaktır.

DİVÂN-I MUHİBBÎ

DİVÂN–I MUHİBBÎ

BİSMİLLAHİRRAHMANİRRAHİM

Fâilâtün/Fâilâtün/Fâilün

Zikr–i Bismillâhirrahmanirrahîm
Âşikâra gizlüye sensin alîm

Derdmendem derdüme eyle devâ
Ki kamû hastalara sensin hakîm

Hamdü li'llâh kim Muhammed ümmeti
Eyledün bu bendeleri yâ Kerîm

Son nefesde sakla imânum benüm
Bulmaya yol ana şeytân–ı racîm

Mustafâ'nun hürmetine yâ ilâh
Sen müyesser eyle cennât–ı naîm

Rûz–ı mahşerde Muhibbî bendeni
Irma anı rahmetünden yâ rahîm

* * *

Fâilâtün/Feilâtün/Feilâtün/Feilâtün

2) Kelâm–ı hakka her kim ki gönülden olmaya mâyil
Olur her itdüği ebter ü her ne eylese bâtıl

Eğer zâhir göziyle ben ne gam cânânı görmezsem
Bi–hamdi'llâh ki çeşm–i cân açukdur ana yok hâyil

Gice vü gündüz endîşem nigârun fikr ü zikridür
Eser kalmaya ki benden o hâlet olmaya zâyîl

Ribât–ı köhnedür dünyâ göçer çün kârbân–ı gam
Buna dil bağlamaz dânâ gönül virmez buna âkil

Muhibbî tarh kıl dilden bu hây u hûy u dârâtı
Sana ancak bu sevdâdan belâ vü gamdurur hâsıl

* * *

Fâilâtün/Fâilâtün/Fâilâtün/Fâilün

3) Dest–i kudretle yoğ–iken âlemi vâr eyledün
Halkını müslim kılup kimini küffâr eyledün

Hârdan güller bitürdün nahlden hurmâ–yı ter
İbret içün kullaruna hikmet izhâr eyledün

Kimine virdün behişt ü hil'at ü tâc ü kemer
Kiminün yirin cehennem menzilin nâr eyledün

Kiminün kaddini kıldın serv ü ar'ardan yüce
Gözleri yaşın kiminün cuy u enhâr eyledün

Rûzı rûşen eyledün emrünle gün itdi tulu'
Giceyi encümler ile zeyn idüp târ eyledün

Güller ile gülşen içre hârı kıldun hem–nişîn
Giceler tâ subha dek bülbülleri zâr eyledün

Zâhide erzânı kıldun kevser ü hûr u behişt
Bu Muhibbî bendeni müştâk–ı didâr eyledün

* * *

Fâilâtün/Fâilâtün/Fâilâtün/Fâilün

4) Çün ezel ressâm–ı kudret yazdı hüsnün ber–kemâl
Sun'–ı nakşıdur irişmez ana hiç vehm ü hayâl

Gülşen içre kâmetün yanında servün kaddi pest
Leblerün güftârını işitdi oldı gonca lâl

Çâk olupdur fikr–i zâtunda kamu aklum benüm
Ben ne yüzden vasfunı idem ki oldum bî–mecâl

İtmesen nûr–ı şerî'atle münevver âlemi
Tutar idi bu cihânı ser–te–ser zulm–ı dalâl

Ey Muhibbî merd isen aldanma dehrün âline
Mâl ü câhiyle seni aldamasun sakın bu zâl

Teşneyem çokdur günâhum sen mürüvvet kânısın
Umaram idüp şefâ'at viresin âb-ı zülâl

* * *

Fâilâtün/Fâilâtün/Fâilâtün/Fâ'lün

5) Tanrının hâs kulusın bir adın oldı Mahmud
Dü cihân içre yakın oldı vücûdun maksûd

Dâ'vet–i hakka yeter gerçi bu gün iki güvâh
Hak resul olduğına çâr kitâb oldı şuhûd

Rûşen itdün bu cihân zulmetini nûrun ile
Zindedur âb–ı atân–ile bu gün bağ–ı vücûd

Hâk–ı râhuna varup cân ile kim sürdi yüzin
İki âlemde sa'âdet buluben eyledi sud

Bilmeyüp doğru yolı sana muti' olmadılar
Kaldılar nâr–ı cahım cehennem içre Nasarâ vü Yehud

İdelüm biz de Muhibbî çü ezel eyledi Hak
Ana vü âline ashâbına bin kerre dürûd

Umaruz bize şefâat ide ol yevm–i cezâ
Tâ ola menzilümüz dâr–ı sürûr–ile hulûd

Fâilâtün/Fâilâtün/Fâilâtün/Fâilün

6) Oldı hakkunda senün nâzil çü Tâhâ vü Yasîn
Hâk–i rûb–ı âstânun şeh–per–i Rûhu'l–emîn

Hüsnün idrâkinde âciz çeşm–i erbâb–ı nazar
Kâsır olmuşdur kemâlâtında akl–i hurde–bîn

Okudun levh–i ezelde her ne kim menkuş idi
Oldı zâhir sana ilm–i evvelîn u âhirîn

Rûz–ı mahşerde nidâ cennetden ire ümmete
Hâzihi cennâtü adnin fe'dhuluhâ hâlidîn

Evvel âhir bu Muhibbî senden umar mağfiret
İki âlemde çü sensin Rahmeten li'l–âlemîn
* * *

Fâilâtün/Fâilâtün/Fâilâtün/Fâilün

7) Başuma âhun şu'âı tâc–u efserdür bana
Eşk–i çeşmüm virdüği hil'at ser–â–serdür bana

Ursa deryâ–yı havâdis mevc gitmem bir yana
Keşti–yi aşkun bi–hamdillâh ki lengerdür bana

Taht–ı Keykâvus ü mâl–i Hüsrev'e meyl itmezem
Bendelik çün âsitânunda müyesserdür bana

Eylesen gâhi vefâ gâhi dönüp cevr ü cefâ
Dôstum senden gelen cümle berâberdür bana

Kûhlar itmez tahammül dil çeker bâr–ı gamı
Ehl–i aşk içinde tan mı diyeler erdür bana

Ey Muhibbî başum üzre şu'le–i âhum alem
Şâh–ı ışkam sağlu sollu eşk leşkerdür bana
* * *

Fâilâtün/Fâilâtün/Fâilâtün/Fâilün

8) Gülşen–i hüsnünde haddün bir kızıl güldür bana
Mürg–i dil âvâzesi feryâd–ı bülbüldür bana

Sana düşer eylemek cevr ü cefâ âşıklara
Aşıkam her ne kılursan kıl tahammüldür bana

Kân–ı dilden hâce–i aşkam gözüm cevher dolu
Bâr–ı gam derd ü elem cümle tecemmüldür bana

Düşürüp sevdâya şeydâ eyleyen mecnun–vâr
Boynuma zencir olan zülf ile kâküldür bana

Ey Muhibbî aşkara çün yokdur gamdan halâs
Çâresi ânun hemân ancak tevekküldür bana

* * *

Müstefilün/Müstefilün/Müstefilün/Müstefilün

9) Karşunda ben pervâneyem sen şem'–i tâbânsın bana.
Aşkunlaben divâneyem sen âfet–i cânsın bana

Cevr ü cefâ kahr u sitem mihr ü vefâ cûd–u kerem
Ben bende–i fermânunam sen şâh u sultânsın bana

Ben bülbül–i nâlûnam tâ subha dek giryânunam
Şöyle senün hayrânunam sen dahı hayrânsın bana

Hecr içre bulmuşken memât kıldun bana çün iltifât
Buldum lebünden ben hâyat sen âb–ı hayvânsın bana

Zülfüne gönlüm bestedür göğe peyvestedür
Cânâ Muhibbî hastedür sen derde dermânsın bana

* * *

Fâilâtün/Fâilâtün/Fâilâtün/Fâilün

10) Gün yüzüni görmezem zülfün olur hâyil bana
Geçdi bu ömrüm dirigâ olmadun mâyil bana

Çün dil gitdi benden bir dahi anmaz beni
Ânuniçün dir hitâp idüp gören bî–dil bana

Âh kim bahr–i firâkun düşeli girdâbına
Olmuşum ser–geştesi peydâ değil sâhil bana

Râh–ı aşkunda senün sehl ola itmek terk–i ser
Aşkunı terk eylemek lâkin gelür müşkil bana

Himmetün bâznı saldum sen hümâyı sayd içün
Fâriğ ol sen her ne dirlerse disünler il bana

Derd–i aşkum Muhibbî görse Ferhad u Kays
Olur idi aşkuma baş indürüp kâyil bana

* * *

Fâilatün/Fâilatün/Fâilatün/Fâilün

11) Zulmet–i zülfünde la'lün âb–ı hayvandur bana
Ey Mesîhâ sözlerün derdüme dermandur bana

Gül açılsa halk–ı âlem gül gibi handân olur
Sensüzin gülzâr–ı âlem cümle zindandur bana

Cân ü dilden çeşmünün seyyâdına sundum boyun
Arada bildüm hicâb olan bu gün cândur bana

Rûz–ı hecründe görenler beni tenhâ sanmasun
Derd ü gam durmaz gelür her biri mihmândur bana

Saçalıdan mezrâ–i dilde mahabbet tohmını
Dûd–ı âhum ebr olup göz yaşı bârândur bana

Can fedâ itmez dir imiş yoluna bî–dîn râkîb
Bâver itme dôstum Vallâh bühtândur bana

Gülşen–i derde Muhibbî olalı cismüm nihâl
Mîve bağrum başı vü her berk–i bî–kândur bana

* * *

Fâilâtün/Fâilâtün/Fâilâtün/Fâilün

12) Ger çeke tığ–i cefâsın her dem ol şâhid bana
Ben şehîd–i aşk olam cümle cihân şâhid bana

Heykel–i zer ârzu idüp heves itmez gönül
Ger ola sîmîn hamâyil bir gün ol sâcid bana

Nâmede cevr ü cefâsın yâd idüp gönderdi yâr
Tuhfe–i Rûhu'l–Kudüs san oldı ol kâsid bana

Pend ider her dem bana dir geç hevâ–yı aşkdan
Her ni dirse görinür bâd–ı havâ zâhid bana

Secde kıldı tâk–ı ebrûna Muhibbî cân ile
Yaraşur mihrâb u mescid dir ise sâcid bana

* * *

Fâilâtün/Fâilâtün/Fâilâtün/Fâilün

13) Dil çeker bâr–ı gamı itmez tahammül Kâf ana
Dôstlar itmez misiz bi'llâh din insâf ana

Kuh–ı dilden derd–ile âh eylesem Ferhâd–veş
Dağlar ancak değül âheng ider etrâf ana

Aşk meydânında evvel terk–i serdür âşıka
Kim ki can terk eylemez aşkdan ne hâcet lâf ana

Jeng–i gamdan her ki dil âyînesin pâk eylese.
Yâ leb–i dilber gerek yâhud şarâb–ı sâf ana

Cevher–i vaslı metâ'ın sorma her nâ–ehle kim
Cevherîyem sor bana kim olmışam sarrâf ana

Lâ'l–i nâb–ı dlhere ol dem meger irer elem
Kûze ide toprağumdan bâ–kadeh hazzâf ana

Ey Muhibbı çünki dil–dârunda hiç insâf yok
Çâre ne sabr eyle tâ kim Hakk vire insâf ana

* * *

Fâilâtün/Fâilâtün/Fâilâtün/Fâilün

14) Katı düşvâr oldı hâlüm n'eylesün tedbîr ana
Hey ne sengîn dil olur âh eylemez te'sîr ana

Âyet–i hüsnindeki yir yir olan müşkilleri
Yazdı hattı gubâr hattı ile tefsır ana

Gönderürse ol kemân–ebrû eger gamz okların
Geçürüp sînemden idem cân içinde yir ana

Cevri âdet kılmasun uşşâka zülfün key sakın
Bir gün ola irişe bu nâle–i şeb–gîr ana

Aşk meydânında güyâ bu Muhibbı şır olup
Âhı tavk u göz yaşı olmuş durur zencîr ana

* * *

Fâilâtün/Fâilâtün/Fâilâtün/Fâilün

15) Ana âşık mı dinur aşkun yolında cân ana
Derd–ile olursa yâhud derdine dermân ana

Kaşı yayından gelüp doğrulsa tîr–i gamzesi
Cân ü dilden eyleyem bu sînemi kalkan ana

Kahr ile ger öldüre lutf–ile yine dirgüre
Dimezüz çün ü çerâ çün olmışuz fermân ana

Tôp kılsun zülf–i çevgânına âşıklar serin
Çün sunulmışdur ezelden top ile çevgân ana

Çeşme–sârı çeşmüme gelse olur anı nihân
Yâ melekdür yâ perîdür dimezem insân ana

Ey Muhibbî kana girmişsin dime dildâra sen
Günde bin kan eylese mu'tâddur ol kan ana

* * *

Fâilâtün/Fâilâtün/Fâilâtün/Fâilün

16) Yaralansa cân ü dil kılmaz terahhum yâr ana
Kana dönse göz yaşı itmez nazâr dil–dâr ana

Çün saçı zencirine bağlandı dil Mecnunlayın
Dôstlar şimden–giru pend eylemen zinhâr ana

Çün şeb–i zülfinde tutdun dostum dil derdini
Lâyık oldur kim ser–i zülfün kılasın dâr ana

Buralıdan dest–i gam bu gûşumu tanbûr–veş
Sürh idüp bu gözlerüm yaşını atdum târ ana

Gül yüzinün hasretinden bu Muhibbî subha–dek
İnlesün bülbül gibi kim yaraşur ol zâr ana

* * *

Fâilâtün/Fâilâtün/Fâilâtün/Fâilün

17) Can nedür aşkun yolında virmeyen canı sana
Cânuma minnet gelür ger terk idem ânı sana

Çün ezel kassâm–ı kısmet eylemiş ey gül'izâr
Bana bülbül nâlesini gül gibi handân sana

Ney gibi bağrum delindi çâresüz âh eylerem
Gönderürem her nefes âh–ile efgânı sana

Âşıkam rindem melâmet eyledüm derdi kabûl
Zâhidâ olsun mübârek cümle dermânı sana

Sanma ancak pîrehen bîl sınemi çâk eylerem
Zâhir itdüm lâle–veş bu dâğ–ı pinhânı sana

Gitdi çün râh–ı fenâya ey gönül Ferhâd u Kays
Değdi gam kuyı ile mihnet beyâbânı sana

Şöyle şîrîn yaz Muhibbî bu meânî nakşını
İşidenler okuyanlar diyeler mânî sana

* * *

Mefâîlün/Mefâîlün/Mefâîlün/Mefâîlün

18) Nice yıllardur olmışdur derûn–ı dilde gam peydâ
Aceb midür bu dîdemden ola her lâhzâ dem peydâ

Ser–i kûyunda dil haste yatur bir derd–mendündür
Tabıbâ la'l–i nâbundan ana gel eyle gül ile em peydâ

Giriftâr olsa dil mürği aceb mi bâğ–ı hüsnünde
Nigârun dâm–ı zülfünde kılınmış nice ham peydâ

Gamun kaddümi çeng itdi biraz nâlişlerüm.dinle
Gözüm yaşını târ itdi ider gör zır ü bem peydâ

Lebini ağzuna alsan anı tiryâkdür sakla
Sakın sen zülf–i mârından ider durmaz o sem peydâ

Eğer lütf ü kerem kılsan yiridür cümle uşşâka
Ne var şimdi mi olmışdur bu âlemde kerem peydâ

Muhibbî nice medh itsün nigârun hüsn–i gülzârun
Gören dir oldı dünyâda ki san bâğ–ı İrem peydâ
Nitekim hâşâk–ı has içre degül nihân sabâ

Mefâilün/Mefâilün/Feûlün

19) Aceb bilsem nedür başumda sevdâ
Olupdur cân ü dil ânunla şeydâ

Belâ kûhı içinde seng–i gamdan
Yatur mecrûh olup dil bî–ser ü pâ

Siper kıldı belâ tîrîne sînem
Kılan kirpiklerün ok kaşlarun ya

Cehennem bir şerer âhum odından
Gözüm yaşına nisbet katre deryâ

Münevverdür dü âlem gün yüzünden
Doladursam yüzüne âlem–ârâ

Olurdı cân–ile dil kıble–gâhı
Görünse gözüme ebrû–yı garrâ

Seg–i leylîne yirde kılsa menzil
Hakîkat ol–durur Mecnûn'a me'vâ

İrersem menzil–i cânâne bir gün
Hemân teslîm–i cân itmekdür evlâ

Ömr–i dünyâ gibi çün bî–vefâdur
Dirîğ itdi buna Cemşîd ü Dârâ

Şehîd–i aşk olsa ger yolında
Muhibbî'ye budur matlûb–ı a'lâ

* * *

Fâilâtün/Fâilâtün/Fâilâtün/Fâilün

20) Sen güzeller şâhısın ben aşkın–ile mübtelâ
Hiç olurmı ki mukarin ola şâh–ile gedâ

Her ne söz kim lebleründen gelse bir gevherdür ol
Kim–durur ana bahâ bulan ki oldur bî–bahâ

Halka halka âşıka dâm–ı belâdur kâkülün
Yoksa hüsnün gencini bekler olupdur ejdehâ

Hûblık mülkinde kaldurdun livâ–yı Hüsrevi
Virdi tablun ser–te–ser âlemlere sıyt u sıdâ

Ni'met–i derd ü belâ her yana dökülmiş yatur
Sohbet–i hâs it Muhibbî ehl–i aşka kıl salâ

* * *

Fâilâtün/Fâilâtün/Fâilün

21) Göz kara vü kaş kara kirpik kara
Bana olmışdur belâ ender belâ

Hasret ü hicrân elinden âh ü vâh
Olmışam derva dirîgâ mübtelâ

Bend–i zülfine dolaşdı çün gönül
Anlamazam dahi ayruk kurtula

Sorma hâlüm gül yüzünsüz dôstum
Bülbülün gülzârsuz hâli n'ola

Kâ'bedür kûyı Muhibbî varıcak
Ulu devletdür eğer kurbân ola

* * *

Fâilâtün/Fâilâtün/Fâilâtün/Fâilün

22) *Gül yüzine olalı* âşüfte vü hayrân sabâ
San yürir divânedür gülşende ser–gerdân sabâ

Bûy–ı misk ile dimâğ–ı bâğ–ı dehr olmazdı pür
Olmasa anber *saçından eyle* müşk–efşân sabâ

Esd–i gence subh–dem virür nebâtâta hayât
Lâl–i cân–bahşından almışdur meger kim cân sabâ

Kûy–ı dilberde esen âhum yelidür her seher
San eser gülşen içinde subh–dem her an sabâ

Sîne–i sâd–pârede olmaz nihân âhum yeli
Nitekim hâşâk–ı has içre degül nihân sabâ

Mezrâ–ı dilde çün ekdüm ben mahabbet tohmını
Ebr–i âhumdan ne tan yağdursa ger bârân sabâ

Gönderürdüm yâre ben dâ'im mahabbet–nâmeler
Ey Muhibbî olsa idi ger bana fermân sabâ

* * *

Fâilâtün/Fâilâtün/Fâilün

23) Her gice göğe çıkar şu'le–i âhum sânemâ
Bilmedün niçün irişmez sana vâhum sânemâ

Kabrüm üzre gelicek naz–ıla ey serv–i sehı
İdeler sana du'a cümle giyâhum sânemâ

Tutdı eşküm sehî cümle cihânı düpedüz
Cem' ola gark ide dünyâyı sipâhum sânemâ

Gözlerüm eşk döker dil de ider âh ü figân
Aşka yetmez mi aceb iki güvâhum sânemâ

Başı eflâke irüp yimez idi zerrece gam
İşiğün olsa Muhibbî'ye penâhum sânemâ
* * *

Mefûlü/Fâilâtü/Mefâîlü/Fâilün

24) Rûşen–ter itdün işbu cihân zulmetini hep
Rûhı fidân iy sanem ebtâhı lâkab

Yokdur nazîr hüsnüne oldun habîb–i hakkı
Âlem içinde kıldı Hüdâ seni müntehâb

Mahşer gününde ümmete kılup şefâ'ati
Ol âsîlere rahmet Hakka ola sebeb

Tutmadı çünki cân ü gönülden nasîhâtun
Nâr–ı cehenneme girdi ânun–çün Ebû–Leheb

/9/ İçsün şarâb–ı Kevser'i sen sun Muhibbî'ye
Mahşer gününde olmaya ol teşne huşk–leb
* * *

Fâilâtün/Fâilâtün/Fâilâtün/Fâilün

25) Gördi kûyunda gönül divânesini ol habîb
Takdı zülfün kemendinden heman boynuma ip

İnlesem ağyâr elinden dostlar olmaz aceb
Hâr elinden dâ'ima gülşende inler andelîb

Şâh–ı aşkum şu'le–i âhum bana zerrîn alem
Hil'atümdür eşk–i çeşmümden serâser kâh–ı şeb

Zülf–i yâre uğrayup benzer gelür bâd–ı sabâ
Ol sebedendür dimâğ–ı âlemün oldı tîb

Kûy–ı yâre çünki gönderdün Muhibbî gönlüni
Bulımazsın dahî sen anı n'idersin arayıp

* * *

Fâilâtün/Fâilâtün/Fâilün

26) Nokta âdetdür konur çün zîr–i leb
Nokta–i hâlün nedür bâlâ–yı leb

Sanma kim sensüz günüm olur siyâh
Belki rûşendür günümden tıre–şeb

Âşiyân olalı serve dûd–ı âh
Bana Mecnûn diyü virdiler lakâb

Per yakar pervâne gör âh eylemez
Âşıka lâzım degül illâ edeb

N'eylesün dermânı derdün var iken
Bu Muhibbî derdünü eyler taleb

* * *

Fâilâtün/Fâilâtün/Fâilün

27) Var mıdur ağzun didüm iy gonca–leb
Bî–nişândan gör nişân kıldum taleb

Kâkülün olalı sultân–ı Habeş
Mısr–ı hüsnün hâlidür şâh–ı Arab

Kevser ü hura murâdı zâhidün
Fikr–i âşık şâhid ü âb–ı ineb

Kûyuna koma rakîb–i kâfiri
Cennete lâyık değüldür Bû–Leheb

Gam nedîm ü göz yaşı gülgün şarâb
İy Muhibbî durma kıl ıyş u tarâb
* * *

Fâilâtün/Fâilâtün/Fâilâtün/Fâilün

28) Bûse ister leblerinden dil aceb
Bî—nişândan gör lisan kılur taleb

Olmışum hayrân zülf ü rûyına
İnler—isem tan mıdur ben rûz u şeb

İçeliden dôstum gam şerbetin
Bana teng olmış durur ıyş u tarâb

Terk—i çeşmün fitneye âğâz ide
Şûr u şer dola Irak ile Arab

Leylî zülfün olalı dîvânesi
Virdiler Mecnûn diyü bana lâkab

Çeşm—i Mecnûn Leyle hargâhdur
Eylemişdür kirpigin ana tınab

Bu Muhıbbı la'l—i nâbı şevkine
Komaz elden nûş ider mâ'—i ineb
* * *

Mefâilün/Mefâilün/Feûlün (fâilün)

29) Aceb ol leb midür yâhud mey—i nâb
Aceb ol diş mi yâ lü'lü—i nâ—yâb

Aceb gözümden akan iki çeşme
Aceb hûn—ı ciğer midür yâhud âb

Aceb haddün mi bu yâhud güneşdür
Aceb mi dir—isem alnuna mehtâb

Aceb bu gamze midür yâhud hançer
Aceb bu zülf midür yâhud kulâb

Aceb nerkis midür bu çeşm–i şehlâ
Neden bahtum gibi var anda yâ hâb

Muhibbî uy imâm–ı çeşme çün kim
Olupdır kaşları karşunda mihrâb

Bulurdı ger vefâ gelse cihândan
Sikender Hüsrev ü Cemşıd ü Dârâb

* * *

Fâilâtün/Fâilâtün/Fâilâtün/Fâilün

30) Kalmadı cismümde cân ü hicr–ârâ cânda tâb
Gözlerüm hûn–âb akıtdı oldı dil mülki harâb

Kûyuna varsam olur âzürde dil ağyârdan
Yâ neden dirler ki olmaz cennet içinde azâb

Bir perî–rû la'li şevkinden yine âşüfteyim
Sâkiyâ câm–ı lebâleb tut yürit gülgûn şarâb

Bir dem ârâm eyle iy dilber gelüp ömrüm gibi
Öldürüp bu hasteyi gel gitmeğe itme şitâb

Şâdiye şâd olmaya iy dil gelse gam hem muzdarib
Çün bilirsin kâ'inât içinde vardur inkılâb

Gam şebinde iy Muhibbî şol kadar kan ağladun
Gözlerün yaşına nisbet katre oldı nehr–i Sâb

Mefâilün/Mefâilün/Feulün

31) Dilersen kim elüne gire mahbûb
Gerekdür hüzn–i Ya'kub sabr–ı Eyyûb

Diler zâhid cinân ü hûr u Kevser
Velî âşıklara dîdâr matlûb

Silüp pâk itmek içün kûy–ı yâri
Yaşum sakâ olupdur müje cârûb

İlet kûy–ı nigâra cânı tuhfe
Ki yokdur cândan özge nesne mergûb

Ser–i zülfini çevgân itse dilber
Dilâ sen dahî eyle başunı top

Muhibbı'ye cefâlar kıldun âhır
N'iderdün bâri evvel gönlin alup

* * *

Mef'ûlü/Fâilâtü/Mefâilü/Fâilün

32) Sâki müdâm sun beru sun râhâtü'l–kulûb
Nûş eyleyelüm itmeden ömrün güni gurûb

Gül mevsiminde tevbeyi dil târumâr ider
Meclisde sâki ola eğer bir nigâr hûb

Zülfün kaçan ki elde o çevgâna benzedi
Meydân içinde başı dilâ sen de eyle top

Didi cefâ vü cevr–i meyle yine nicesün
Didüm bana o mihr gelür gördüm anı kûb

Yaş dök Muhibbî şâm ü seher âh ü nâle kıl
Afv eyleye günâhunı tâ gafir'üz–zunûb

* * *

Fâilâtün/Fâilâtün/Fâilâtün/Fâilün

33) İy Sabâ benden varup yârun der ü divânın öp
Hâk—i pâyına yüzün sürer gibi dâmânın öp

Aşk meydânında top it oynasun dilber serün
Fursat el virdükçe mahfı zülfiinün çevgânın öp

Göz karasın hall idüp yazdum nigâra nâmesin
Okudukça bûse cerr eyle leb—i handânın öp

Taht—ı âc üstinde hâli san Habeş sultanıdur
Kaşları tuğrasını gördün hemân ünvânın öp

Kâ'be—i ulyâ yüzidür örtüsi zülf—i siyâh
İy Muhibbî perde keşf it rûh—ı rahşânın öp

* * *

Mefûlü/Fâilâtü/Mefâîlü/Fâilün

34) Didüm dehânun öpseyidüm kılma beni ayb
Didi dehânı kimsene bilmez bu ilm—i gayb

Âşık irişdi sıdk—ile eflâke seyr ider
Ancak hemân başını zâhid çeker be—ceyb

Zerrât cümle hüsnüne şâhid yeter senün
Gün şûlesine itmedi kimse gümân ü reyb

Her kim ki göre lâ'lüni ol mey—perest olur
Mîr ü gedâ vü bây ü fakîr ü cüvân ü şeyb

Çün tevbe eylemez mi vü ma'şûka muhtesîb
Gül vakti tevbe sırsa Muhibbî olur mı ayb

* * *

Fâilâtün/Fâilâtün/Fâilâtün/Fâilün

35) Kurusun ol aynı kim akıtmaya her demde âb
Oda yansun ol gönül aşk ile olmayan harâb

Başdan aşduğın gözüm yaşın ta'accüb itmenüz
Kim ânun–ile döner gönlüm olalıdan dolâb

Ehl–i aşkun ne bilür derd ü belâ vü mihnetin
Döne döne olmayan bu sîh–i mihnetle kebâb

Sûz–ı dilden gerçi niçe söyledüm ra'nâ gazel
Lîk itdüm içlerinden işbu beyti intihâb

Her denîye söyleme hâlüni âgâh olmasun
Her ne eylerse Muhibbî itsün ol âlî–cenâb

* * *

Fâilâtün/Fâilâtün/Fâilâtün/Fâilün

36) Gördiler hâk olduğum yolunda iy âlî–cenâb
Reşk idüpdür ehl–i dil yâ leytenî küntü türâb

Gerçi kim aşkun tarîki pür–hatar dirler velî
Göricek âşıklar andan eylemezler ictinâb

Himmetüm bâzına hiç bir mürg olmaz hem–cenâh
Çünki pervâz idemez şehbâz ile her bir gurâb

Zülfüni ref' eyle göster gül cemâlün Kâ'besin
Giceye dek ânı mestûr ide ol müşgin nikâb

Vasl içün dirler müyesser olur âhir sabr ile
Ger ecel itse tahammül itmese ömrüm şitâb

Hâbda gördüm Muhibbî defter olmuş hayr u şer
Her nefes kim ışk ile geçmiş anı bildüm sevâb

* * *

Fâilâtün/Fâilâtün/Fâilâtün/Fâilün

37) İy gönül pîr–i mugànun dâmenini berk tut
Çünki andan gayri virmez sana bir kimse öğüt

Deyr–ârà bir muğbeçe gördüm ki ànun misli yok
Ânı bir yüzden dahî halk itdi Hayy–ı lâ–yemut

Àteş–i aşkun düşelden dil harâbe tutdı yüz
Nice vîrân olmasun düşdi gönül şehrine ot

Bin su'al itsem dönüp virmez bana bir kez cevâb
Yok dehânı yâ urulmış ağzına mühr–i sükut

İy Muhibbî zülfi bendenden gören dil mürgìnì
Dir mekes gibi dolaşmış ana dâm–ı ankebut

* * *

Mefâîlün/Mefâîlün/Feûlün

38) Kıyâm itse kaçan ol serv–kamet
Koparur başuma ol gün kıyâmet

Etibbâ el urup nabzûma didi
Cünùn–ı aşk ancak bu alâmet

Olam sâlim bana kılman du'âyı
Selâmet istemez ehl–i melâmet

Okutmak sâgarı zâhid hüner mi
Bütün kılmak–durur anı kerâmet

Ne gam yolunda ölse Muhibbî
Nigârâ tek sen ol sağ u selâmet

* * *

Fâilâtün/Fâilâtün/Fâilâtün/Fâilün

39) Bâr—ı gamdan kaddümi pîç ü ham itdün âkîbet
Eyleyüp Mecnunlayın rüsvâ hem itdün âkîbet

Kaddümi çeng eyleyüp takdun ana can riştesün
Nâle vü feryâdumı zîr ü bîm itdün âkibet

Gel beni öldür bana yeğdür bu dirlikden ölüm
Çün rakîb—i rû—siyâhı mahrem itdün âkibet

Sâkiyâ bin cânum olsa yolına olsun fedâ
Bir kadeh meyle bizi sen bî—gam itdün âkibet

Nice kez yapdun Muhibbî gönlini yıkdun yine
Sînede bünyâd—ı aşkı muhkem itdün âkibet

* * *

Fâilâtün/Fâilâtün/Fâilâtün/Fâilün

40) Aşk—ile ben tâlib—i cânâne oldum âkibet
Şem'—i hüsne yanmağa pervâne oldum âkibet

Bağlalıdan dil saçı zencirine divâne—veş
Akl ü sabr u hûşdan bî—gâne oldum âkibet

Ola kim genc—i visâlünden bulam diyü nişân
Bu gönül ma'mur iken vîrâne oldum âkibet

Bir leb—i şîrîn gamıdur beni Ferhâd eyleyen
Şükr kıl nûş eyleyüp mestâne oldum âkibet

İy Muhibbî ister idün sen mahabbet câyını
Ah kim âlemlere efsâne oldum âkıbet

* * *

Fâilâtün/Fâilâtün/Fâilâtün/Fâilün

41) La'l–i nâbun fikri kıldı bağrumı kan âkıbet
Akmağ–ile gözden ol kan oldı ummân âkıbet

Zâhir itdi kûy–ı aşk içre cünûnum âleme
Nakş olan seng–i cefâdan cism–i üryân âkîbet

Firkatün virdi halel gerçi bu dil bünyâdına
Leşker–i gam geldi itdi cümle vîrân âkîbet

Kim ki vasl isterse dilber didi itsün terk–i cân
Hamdü li'llâh kim bu düşvâr oldı âsân âkîbet

Câm–i Cem sun sâkiyâ bir dem ganîmetdür hayât
Çün içer câm–ı memâtı cümle insân âkıbet

Cür'a–i aşkı Muhibbî çün ezel nûş eyledi
Olısardur âhir ol rüsvây–ı devrân âkîbet

* * *

Fâilâtün/Fâilâtün/Fâilâtün/Fâilün

42) Heft iklîmi kamû sana musahhar buldı tut
Ömr dahî Hızr ile âlemde hem–ser buldı tut

Nicelerden kaldı dünyâ kalısar senden dahî
Bu ribâta kim kona göçmek mukarrer buldı tut

Çün sana kalmaz ne lâzım tâkunı kılmak yüce
Heşt eyvânun biri sîm ü birin zer buldı tut

Bir avuç toprağ–ile ancak olur renc hâsılun
Cümle âlem gencini sana müyesser buldı tut

Şâdi vü gam iy Muhibbî tutmadı bir dem karâr
Âkil ol her birisi gelse berâber buldı tut

* * *

Fâilâtün/Fâilâtün/Fâilün

43) Serverâ kaddün yanında serv pest
Hoş dimişler dest ber bâlâ–yı dest

Nâsihâ pend eyleme itmez eser
Âşık oldum çünki ben rûz–ı elest

Tîr–i gamzen öldürür bir âşıkı
Kimde vardur iy kemân–ebrû bu şest

Rûz–ı mahşerde dahî ayılmayam
Olmışam câm–i lebünden öyle mest

Sûreti ko bak Muhibbî sîrete
Olma zâhid gibi sen sûret–perest

* * *

Fâilâtün/Fâilâtün/Fâilâtün/Fâilün

44) Giceler gitmez dilümden tâ seher–geh âh dost
N'eyleyim derdâ dirîgâ olmadı âgâh dost

Ben gedâya vasl–ı hânın ah in'âm itmedi
Gerçi didüm kapusında nice kerre Allah dost

Âhum ile göz yaşı fâş itmiş iken sırrunı
Hiç diyebilir mıyem göz yaşına âb dost

Cân u başum ister ise yolına olsun fedâ
Bu târîk–i aşkda âşık gerek dilhâh dost

İy Muhibbî gamdan özge yâr–ı sâdık var mıdur
Çünki bulmaz bu cihânda ola hem–râh dost

* * *

Mefûlü/Mefâîlü/Mefâîlü/Feûlün

46) Çeşmüm ideli sen güle bir kez nazar iy dost
Can bülbüli durmaz kılur âh—ı seher iy dost

Bu dûd—ı dilüm gerçi ki eflâke irişdi
Sen mâha velî itmedi âhum eser iy dost

Dün oldı günüm hecr—ile iy şâh—ı cefâkâr
Rahmeyle benüm hâlüme düşmen güler iy dost

Ya kaşlaruna cân ile kurbân olalıdan
Gamzen okına sînemi itdüm sîper iy dost

Gönlümi alup şimdi eğer kasdun ise cân
Çokdan komışam yoluna ben cân ü ser iy dost

Zâd—ı gamunı eylemişem kendüme yoldaş
İtdükçe adem mülkine bundan sefer iy dost

Bir gün dimedün hasta Muhibbî'ye nedür hal
Bildüm ki bana zerrece yokdur nazar iy dost

* * *

Mefûlü/Fâilâtün/Mefâilü (Fâilâtün)/Feûlün

47) Ne hicre var nihâyet ne hod bu cevre gâyet
Öldürse dahî gamzen itmeye dil şikâyet

Bir kıssadur mutavvel zülfünde derdüm iy dost
Tâ haşre dek dinilse dinmeye bu hikâyet

Gamzen okı gelelden sanma cerâhat oldı
Buldı murâdını dil cân oldı dahî râhat

Evvel gönül alurlar sonra cefâ kılurlar
Meh—rûlar içre iy dil olmış ezel bu âdet

Kapumda itlerümden kimdür dimiş bizi yâr
Ömri çok olsun itmiş yine bizi re'âyet

Yağmaya virdi külli dil mülkini Muhibbî
Gam leşkeri gelüp âh eyledi anı gâret
* * *

Mefâîlün/Mefâîlün/Feûlün

48) Eğer zülfünden eylersem şikâyet
Olur cânâ mutavvel bir hikâyet

Hatun tezvîrine kaşunla zülfün
Görün eyler mi bir doğru şehâdet

Başuma hâk–i pâyundur sa'âdet
Dirigâ kânı başumda o devlet

Mahabbet senden olmayınca iy dost
Bana birdür heman mihnet mahabbet

Muhibbî kâmetün gördi nigârun
Didi bu gündurur bana kıyâmet
* * *

Fâilâtün/Fâilâtün/Fâilâtün/Fâilün

49) Eline aldı yine seng–i cefâ ol çeşmi mest
İdiserdür vâ–dirigâ şîşe–i aklum şikest

İy cefâ–hû cevr idersin Tanrıdan korkmaz mısın
Rûz–ı mahşerde bulına dâmenünda nice dest

Zâhidâ sanma beni mest–i mey–i engûr olam
İçmişem câm–ı mahabbet cür'asın rûz–ı elest

Gâh mescidde gehî deyr ü gehî meyhânede
Bulamadım aradum dildârı kıldum cümle geşt

İy Muhibbî key sakın hadden tecâvüz eyleme
Çün bilürsin bir dahî girmez ele ömr–i güzeşt
* * *

Fâilâtün/Fâilâtün/Fâilâtün/Fâilün

50) Olmışum câm–ı lebünden ben senün ıy yâr mest
Nitekim bûy–ı gül–ile bülbül–i gülzâr mest

Her kişi câm–ı mül–ile mest olur ammâ ki ben
İçeli aşkun şarâbın olurın her bâr mest

Sırr–ı aşkı fâş iderse göz yaşı olmaz aceb
Çün ola–gelmişdür eyler sırrını izhâr mest

La'lüni andum ferahdan yok yire kan ağladum
Gâh olur meclis içinde yok yire ağlar mest

Gözleri târâca virdi yine bu dil şehrini
Şöyle benzer kim Muhibbî olmış ol küffâr mest

* * *

Fâilâtün/Fâilâtün/Fâilâtün/Fâilün

51) Rehber ol bana sabâ gel der–i cânâna ilet
Yâ'ni can bülbülini tâze gülistâna ilet

Gül için hâk–i derin çünki getürdün gözüme
İvaz olmazsa hele cânı fakîrâne ilet

Cûy kıl kanlu yaşun tâ ki ire işigine
Pâyine yüz sürüp ol serv–i hırâmâna ilet

Ola oyuna gelüp zülfini çevgân ide yâr
Top idüp sen de dilâ başunı meydâna ilet

Ger yolun düşer ise varma tehî–dest–i Acem'e
Bu Muhibbî gazeli Kûm–ile Kâşân'a ilet

* * *

Fâilâtün/Fâilâtün/Fâilâtün/Fâilün

52) Ne kadar canla kim aldı la'l–i cânânı dürüst
Şübhesüz aradı buldı derde dermânı dürüst

Her ki âşıkdur bilür elbette derdün kısmetin
Virseler virmez kamû Irân u Turan'ı dürüst

Pertev–i hüsnünle cânâ dil münevver eyleyen
Bir nazar bakmaz göre hûrşîd–i rahşânı dürüst

Şu'le virdi metn–i hüsnünde senün nur
Geldi hattun yazdı tefsîr eyledi anı dürüst

Görmedi gülşende bir gül ârız–ı dilber gibi
Bu Muhibbî aradı cümle gülistânı dürüst

* * *

Mefûlü/Fâilâtün/Mefâilün/Feûlün

53) Ne aşka var nihâyet ne hod bu derde gâyet
Aşkdan sakındum urma ger idesin şikâyet

Dâd–ı Hudâdur dimişler kesbî degül–durur aşk
Tahsîli katı müşkil olmayıcak liyâkat

Gözler mi âlem içre nâmus u ârı âşık
Herkes selâmet ister bunlar diler melâmet

Zâhid–i nûr bu gaflet–i aşka nedür bu inkâr
Cân terkin urdı âşık yetmez mi bu alâmet

Ağla Muhibbî ağla andukça her günâhun
Ola ki ol hatâ–pûş ide sana inayet

Bu defter–i hodîsüm hûn–ı dil ile yazdum
Her kim olursa lâ–büd ider ana sirâyet

* * *

Fâilâtün/Fâilâtün/Fâilâtün/Fâilün

54) Zâhidâ mey hürmetinden eyleme her bâr bahs
Ebleh olma sakla sohbet hürmetin be–güzâr bahs

Gam şebinde ruhları yâdına efgân eylesem
Subha–dek eyler benümle bülbül–i gülzâr bahs

Şîve–i dulâb–ı çarhun nâlişin dil gösterür
Olsa ger gam meclisinde ilm–i musikâr bahs

Mey yirine kanun içer gamzesinden sorma gel
Meste uyup eylemek lâyık değül huşyârı bahs

Kimisi yokdur lebün kimisi dir kim noktadur
Eksük olmaz anunîçun aşk–ârâ iy yâr bahs

Aka aka cûy iken bahr oldı yaşum âkîbet
Mahv olur yanına varsa itmesün enhâr bahs

Haste–i aşkdur Muhibbî bildün ana çâre yok
Bâri itme iy tabîbâ gel ser–ı bî–mâr bahs

* * *

Fâilâtün/Fâilâtün/Fâilâtün/Fâilün

55) Kametüm dâl eyledi bir zülfi anber el–gıyâs
Kim aceb âl eyledi ol çeşmi abher el–giyâs

Bülbülem bağrum delindi hâr elinden inlerem
Hiç bana rahm eylemez ol verd–i ahmer el–gıyâs

Görse idi bu benüm sînemdeki aşk âteşin
Hâline şükr eyleyüp iderdi micmer el–gıyâs

Şol kadar âh eyledüm hicrün beyâbânında kim
Rahm idüp hâlüme müslim didi kâfir el–gıyâs

Seng–i mihnet yağdurup her dem Muhibbî başına
Niceye dek urasın bağrına hançer el–gıyâs

* * *

Fâilâtün/Fâilâtün/Fâilâtün/Fâilün

56) İy güzeller şâhı kılmazsın benümle çün kelec
Şimdi bildüm bende var mihr ü mahabbet sende lec

Mushaf–ı hüsnün hakı ben doğruyam kaddün gibi
Kâfirem zülfün gibi ger vâr-ise gönlümde gec

Hak katında bir gönül yapmak revâdur Kâ'be'den
Dostum dil yap tavâf–ı Kâ'be kılma itme hac

Aşkuma şâhid degül mi eşk–i sürh u rûy–ı zerd
Bundan evlâ dôstlar olmaya uşşâka hücec

Mihnete sabr it Muhibbî tâ iresin râhata
Hak dimişler bu sözi es–sabru mitâhu'l–ferec

* * *

Fâilâtün/Fâilâtün/Fâilâtün/Fâilün

57) Vasla irdüm çekmiş iken nice yıllar dürlü renc
Hamdü li'llah râyegân girdi elüme gizlü genc

Âşık idüm ben ezelden yaradılmadan henüz
Şeş cihetle çâr unsur u felekle vakt–i nec

Nice bir cellâd–ı gamzen eline hançer alup
Dâ'imâ bu cân–ı mecrûhuma eyleye şikenc

Âşıkam rindem çün itdüm ben harâbât ihtiyâr
Şeş cihetle çâr unsur vü felekle vakt–i nec

İy Muhibbî benzedi nazmun Nizâmî nazmına
N'ola dirsem işbu beytüne senün ben penç genc

* * *

Fâilâtün/Fâilâtün/Fâilâtün/Fâilün

58) Küfr–i zülfüni gider kâfirlik itme gözün aç
Kâ'bedür hüsnün revâ mıdur dura üstinde hac

Olmış–ıdum aşkun–ile ben ezelden âşinâ
Bulmamışdı dahı ervâh–ile ecsâm imtizâç

Gönlümü şeydâ kılaldan durmaz ağlar gözlerüm
Cûyibâr–ile olur çün def'–i sevdâya ilâc

Tan mı ruhsârun görüp zülf içre cân terk eylesem
Gicelerde per yakar pervâne ger görse sirâc

Mârdur zülfi dilâ kasd itse her dem cânuna
Gam degül tiryâkdür la'l–i lebinden yana kaç

Çok yire harc itme cânâ hâk–i pâyün cevherin
Nice şehler başına âhir olısardur o tâc

Bu Muhibbî olalıdan hâk–i pâyün hâdimi
Tan mıdır Keyhusrev ü Dârâ'dan alsa tâc u bâc

* * *

Mefâilün/Mefâilün/Feulün

59) Taleb kılmaz bu cân nâtüvân genç
Bana mihrün yeter ey dilsitân genç

Olur âşıklara dîdâr– matlûb
Görünmez gözine olsa cânân genç

Bana şem' ü şarâb ü nakl–ü şâhid
Sana zâhid serâser dü–cihân genç

Gözüm yaşı benüm dürdânelerdür
Bu çeşmümdir sadef eyler ayân genç

Muhibbî sakla aşkı müdeîden
Ki hoşdur dâimâ olmak nihân genç
* * *

Fâilâtün/Fâilâtün/Fâilâtün/Fâilün

60) İçmeyem mey ger bana hûrşîd ola enver kadeh
Meclis içre kim meğer ala ele dilber kadeh

Bağrı hûnıyla sürâhinin ne tan dolsa müdâm
Sayd idüb meh–rûları durmaz lebün o pür kadeh

Çün fenâdır âhiri gel b4de tut ey pıri deyr
Birdürür eski sifâl ola veya gevher kadeh

Ben harâbat ehli oldum dôstlar şimden–girü
Çünki bin nâzile sundı bir perî–peyker kadeh

Her nefes mest olmasa hicrân gamı eyler helâk
Ânıniçün bu Muhibbî nûş ider ekser kadeh
* * *

Fâilâtün/Fâilâtün/Fâilâtün/Fâilün

61) Meclis–i meyde öper çün leb–i dildârı kadeh
Ölicek eyleyeler toprağımı bâri kadeh

Her dolu başına bir kerre alır bûsesini
Böyledür rûz–ı ezelden beri bâzâr–ı kadeh

Eli boş varma sakın sohbetüne muğbeçenin
Eyle cân ü dilini yolına isâr–ı kadeh

Bana nevbet gelicek eyledi sâkî ihmâl
Nice bir katline dil olubeni zâr–ı kadeh

Bir kadeh meyle cihân sırrı ayân oldu bana
Ben nice olmayayım böyle bir hevâdâr–ı kadeh

Mey mihenkdür kişinün içerisin taşra kılur
Nîk ü bed zâhir olur böyledir kâr–ı kadeh

Çâre olmadı lebün öpmeğe cân geldi lebe
Ey Muhibbî içelim yâdına gel bâri kadeh

* * *

Fâilâtün/Fâilâtün/Fâilâtün/Fâilün

62) Gün yüzin arz eylemezdür dâ–dirîg ol mâh–rûh
Ol sebebden gice gündüz derdüm oldu âh rûh

Ne bana sabr u tahammül var ne hüsninde karâr
Ha diyince hat gelür olmaz dahî âgâh rûh

Gülşen–i hüsnini gördüm seyr ider hâl–i siyâh
Hiç revâ mı vire bir Hindu'ya her dem râh rûh

Sakın aldanma cihân nat'ına âhir mât ider
Nâgehân açmaz yüzinden sana diye şâh rûh

Lâle haddi hasretünden bu Muhibbî haste–dil
Sîne levhine bezer kanlu yaş ile âh rûh

* * *

Fâilâtün/Fâilâtün/Fâilâtün/Fâilün

63) Olmuşum ben müptelâ günden güne pâ–mâl–ı çerh
Böyledür olmaz aceb çünki ezelden hâl–ı çerh

Gurre olma dehre seni âhir ol bî–dâr ider
Subh–geh bir hâba benzer devlet ü ikbâl–i çerh

Bir nice gün şâd idüb döner yine gâm–gîn ider
Bir karâr üzre değildür rûz u mâh u sâl–i çerh

İbret al İskender ü Dârâ vü Husrev'den gönül
Kimseye meyl itmemişdür zerrece bu zâl–i çerh

İy Muhibbî dir ki kimse ummasun benden vefâ
Çağırub feryâd ider her rûz u şeb dellâl–ı çerh
* * *

Mefâilün/Mefâilün/Feûlün

64) Nebîler severîdür çün Muhammed
Mübârek ismidür hem ânın Ahmed

Çü tutdun dâmenini cân ü dilden
Sakın olma bu dünyâda mukayyed

Şefâat âbı ile yu sefîd it
Günâhumdan yüzüm olmaya esved

Gözüm yaşı gibi oldum revâne
Umarum kûyun ola bana mâbed

Muhibbî cân ile ister kapunı
Kapundan idesin hâşâ anı red
* * *

Fâilâtün/Fâilâtün/Fâilâtün/Fâilün

65) Selh–i şâbân ile oldu ıyş u işret nâ–bedîd
Gurre–yi şevvâl ile yazdı felek menşûr–ı ıyd

Bunca eyyâm bend kılmışken der–i meyhâneyi
Mâh–ı nev oldu anahtârı açıldı ol kilid

Ditrerüm cânâ cemâlüni görüb âh eylesem
Lerze düşer cismüme bâd–ı hevâdan sanki bîd

Iyd ile olmaz ferâh gönlü Muhibbî bendenün
Her kaçan yüzin görem ol gün olur bana saîd

* * *

Fâilâtün/Fâilâtün/Fâilâtün/Fâilün

66) Hicr taş üstüme yağdırdı çerh–ı lâciverd
Yıkılub dilhânesi eflâke çıktı âh gerd

Vâdi–yi hicrân şebinde kalalı Mecnunleyin
Bir benüm tek kande var âlem içinde ehl–i derd

Açılur âhum yelinden dâğ–ı sînem gül gibi
Pes bunun gibi hevâda açılur bu nev'i verd

Sırr–ı aşkı saklamak kasd eyledüm ammâ çe–sud
Zâhir eyler âh ü eşk ü bir yana ruhsâr–ı zerd

Bî–vefâ dünyâya dil virme Muhibbî key sakın
Çünki bildin bîvedür dil vire mi hiç ana merd

* * *

Fâilâtün/Fâilâtün/Fâilâtün/Fâilün

67) Hâlümi kimesne yok arz ide dildâra meded
Âh kim bulımadum derdüme bir çâre meded

Tutdı rehzen diyü kûyında gönül merdümini
Anı nâ–hâk yire zülfinde asâr dâra meded

Feyz uma–geldi yine pîr–i mugân dergehine
Eyle ey muğbeçe gel bu dil–i gam–hâra meded

Gamzeler geldi ki târâc ide dil kişverini
İdiser anı harâb ol gözi mekkâre meded

Olmasa vaslun ile ger bu Muhibbî'ye cevâb
Ateş–i hicre yanar bulmaz o bîçâre meded

Fâilâtün/Fâilâtün/Fâilâtün/Fâilün

68) Kılmayaldan ol saçı leylî bu ben mahzunu yâd
Aşk ile rüsvâlığım gören ider Mecnûn'u yâd

Sâgar–ı çeşmüm dolar ol dem ferahdan kan ile
Ruhlârıyla eylesem ben ol leb–i mey–gûnı yâd

Seyr–i gülşen gönlüm almaz serv ü şimşâd istemez
Eylesem ben haste–dil o kamet–i mevzûnı yâd

Ger müyesser olsa çeksem la'l–i nâbın câmını
Kılmaz idüm bir nefes bu gerdiş–i girûnı yâd

Ser–nüvişt olan gelür ana Muhibbî çâre yok
Eyleme her giz şikâyet kılma dehr–i dûnı yâd

* * *

Fâilâtün/Fâilâtün/Fâilâtün/Fâilün

69) Çünki oldu gülşen–i hüsninde haddin verd verd
Yine bülbüller gibi feryâda gelsün ehl–i derd

Senden ayru kûh–ı gamda ey yüzi mâhum benüm
Seng–i mihnetle döğüb oldu bu cismüm lâciverd

Göz yaşı dökme diler sırrın ifşâ olmasun
Çâre yok izhâr idiser sana âhir rûy–ı zerd

Bûyına aldanma dil virme bu dünyâ hüsnine
Cidd ü cehdle dürüşen bir yâr bul kim ola ferd

Ey Muhibbî nazm ile burdın Nizâmî nicesin
Ehl–i nazmun arasında merdsin vallâh merd

* * *

Mef'ûlü/Fâilâtü/Mefâîlü/Feûlün

70) Âh eyledükçe olsa aceb mi felek kebûd
Dem var mı ana çıkmaya dil âteşiyle dûd

Kamet getürse yâr kıyâmet kopar o dem
Kimdir ki kaşlarını görüb itmeye sücûd

Pervâne görse şem' hemân bâl ü per yakar
Bülbül çemende şevk–i gül ile ider sürûd

Nâ–bûd olursa anmaya aşk ehli bu dini
Ânın yanında bir görünür çün ziyân u sûd

İtme dirîg canla başın Muhibbî gel
Tâ kim cihânda merd diye sana ehl–i cûd

* * *

Mefâîlün/Mefâîlün/Feûlün

71) Yolında can virdüm ey ruhları verd
Gerekdir âşık olan ola cömerd

Müzeyyen sînem itdüm dağlar ile
Görenler sanur anı tahte–yi nerd

Gözü yaşlı olur hûn–ı cigerden
Dahi hem ehli aşkın çehresi zerd

Benüm hâlümi tan mı bilmese hak
Ne bilsün derdümi kim ola bî-derd

Muhibbî cân ü başa kalmadun çün
Ko şimden girü disünler sana merd

* * *

Fâilâtün/Fâilâtün/Fâilâtün/Fâilün

72) Zühd ü zikr ü tâati ehl–i zaman görmez leziz
Gerçi nâfi'dür velî can girân görmez lezîz

Hâb–ı gafletden uyan yârân kamû göçmektedir
Çîn–i seher uykusunu çün karbân görmez lezîz

Hûn–ı dil nûş itmeyince vasla irmez ehl–i aşk
Râyegân vaslunı çün ol mihribân görmez lezîz

Çünki mihnetsüz muhabbet yokdurur ömre ferâh
Ehl–i dil olan anınçün şâdımân görmez lezîz

Jeng–i zulmetden Muhibbî pâk kıl gel kalbini
Rûz–ı rûşen vâr iken kimse duman görmez lezîz

* * *

Fâilâtün/Fâilâtün/Fâilâtün/Fâilün

73) Hây u huydan fârig ol âlemde insanlık budur
Pendini guş eyle gel mûrın Süleymanlık budur

Her kime kılsan nazar sen anı senden yeg bilüb
Görme kendü kendüzün zîrâ ki şeytanlık budur

Her ne kim sana sanursın san anı kardaşına
Filhakika sözümü gûş it müselmanlık budur

Âkıl isen istediğin iste âhir sendedür
Gayr–i yirden ister isen bil ki nâdânlık budur

Nefs–i hazzın ey Muhibbî virme gel hayvan sıfat
Zabt–ı nefs it ârif ol âlemde insanlık budur

* * *

Fâilâtün/Fâilâtün/Fâilün (Fa'lün)

74) Ol ki bî–misl ü cismi çün cândır
Râstî aşk ehline ol cândır

Taht—ı âlîdir bu mülk—i vücûd
Oturur aşk anda sultândır

Gûyiyâ iki haddi bir cilde
Yazılur Gülistân u Bûstândur

Lâ'lün etrâfına gubâr—ı hattun
Nesh—i yâkut u hatt—ı reyhândır

Dergehünde hediyye—yi dil ü cân
Tuhfe—yi mûr ile Süleymândır

Öldürürsen keremler eylersin
Dirgürürsen de lütf u ihsândır

Kulunum boynı bağlu pâdişehüm
Her ne itsen bu bende fermândır

Sun Muhibbî'ye leblerün câmın
Çünki derdüne olur dermândır

* * *

Mefâîlün/Mefâîlün/Feûlün

75) Bulınmaz nesne hiç cânâne benzer
Ne var âlemde ancak câna benzer

Sadefdir dîde—vâr içindedirler
Gözüm yaşı benüm ummâna benzer

Arar âşıklarun katline fetvâ
Dü terkin çeşmi Tatar Hâna benzer

Ruhî güldir lebi gonca boyı serv
Saçı sünbül hattı reyhâna benzer

Muhibbî harç kıl söz gevherini
Tükenmez çünki bu dil kâna benzer
* * *

Mefâîlün/Mefâîlün/Feulün

76) İki çeşmün iki ayyâre benzer
İki zülfin de iki mâra benzer

İdersem n'ola bülbül gibi feryâd
Nigârâ ruhların gülzâra benzer

Ne tan pervâne—veş yakam per ü bâl
Cemâlün şem'i çünki nâra benzer

Aceb mi bir cevâb umsam lebünden
Tabîbimsin bu dil bî—mâra benzer

Muhibbî aşkı sen âsân sanırsın
Bu kâr sanma gayri kâra benzer
* * *

Mef'ülü/Mefâilü/Mefâilü/Feulün

77) Ey gül yanağın gül—i handânuma benzer
Ey serv boyın serv—i hırâmânuma benzer

Can virmeyicek yüsr ile girmez leb—i dilber
Ancak bu dâhî çeşme—yi hayvânuma benzer

Cânum dir isem n'ola ben ol rûh—ı revâna
Görünmeme de bana hemân cânuma benzer

Mürg—i seherün nâleleri nâlemi.ohşar
Çarh—ı feleğin nâlişi efgânuma benzer

Dünya kime mihr itdi sana ide Muhibbî
Cevr ile cefâ kılmada câNânuma benzer

Mef'ûlü/Fâilâtün/Mefâilün/Feûlün

78) Bezm–i gam içre cânâ sînem rebâba benzer
Çeşmüm o bezme sâgar yaşum şarâba benzer

Kûh–ı belâ serimdür çeşmüm anın pınârı
Üstinde dûd–ı âhum yer yer sehâba benzer

Gönlüm evini yıktı yağmacı gamzen ey dost
Gâretde mâhir ancak emr–i âsyâba benzer

Bahr olalı sirişküm gark oldu idi cismüm
Mevc urduğınca her dem yaşum habâba benzer

İçüb şarâb–ı aşkı bilmez özin Muhibbî
Kûy–ı melâmet içre mest ü harâba benzer

* * *

Mefâîlün/Mefâîlün/Feûlün

79) Çıkan dûd–ı siyâha âh dirler
Felek sakfına ânı râh dirler

Ayak basdın bu dünyâ nat'ına çün
Sana açmazdan bil şâh dirler

Münevver eyle dil virânesini
Yüzine ehl–i dil çün mâh dirler

Koma elden tarîk–i müstakîmi
Varamazsın sana gümrâh dirler

Muhibbî sakın aldanma cihâna
Buna kim didi işret–gâh dirler

* * *

Fâilâtün/Mefâilün/Mefâilün/Feûlün

Zülf–i zencîr ne kim dil vire divâne geçer
Şem'–i ruhsâruna kim per yaka pervâne geçer

Pâre pâre n'ola doğransa dilüm şâna misâl
Ser–i zülfine kaçan el uzadır şâna geçer

Tavk idüb aynı zencîr idinüb göz yaşunı
Dil–i divâne gör kim nice şîrâne geçer

Bu gönül zahmına merhem urayım dime tabîb
Ne bilürsin kim anın derûnı dermâna geçer

Şem'–veş dûd–ı dilüm çıksa dîmeden ne aceb
Çün Muhibbı giceler subha değin yaya geçer

* * *

Fâilâtün/Fâilâtün/Fâilâtün/Fâilün

81) Gülşen–i hüsnün gören Firdevs–i a'lâdan geçer
Cür'a–i la'lün içen câm–ı musaffâdan geçer

Sînem eşkiyle hirîdâr–ı metâ'–ı vasl olan
Virür ol cân nakdini âhir bu dünyâdan geçer

Taş işiğün bekleyüb her gün yüzin sürer güneş
Ferr–i şevketle eğerçi çarh–ı mînâdan geçer

Bilsem eşküm niçün itmez gönlüne yârin eser
Dirler elmas ey Muhibbî seng–i hârâdan geçer

Serverâ kaddün görib derdiyle ger âh eylesem
Eşk–i çeşmüm cûş idüb emvâc–ı deryâdan geçer

* * *

Fâilâtün/Fâilâtün/Fâilâtün/Fâilün

82) Her ki âşıkdır cefâ vü cevrüne sâbır geçer
Yüz çevirmez her ne kim senden gele şâkir geçer

Mâhrûlar okumamışlar vefâ destânını
Lîk bu fenn–i cefâda her biri mâhir geçer

Vasl–ı gencin hıfz ider zülfin olmuş ejdehâ
Gâfil olma ey gönül çeşmi ânın sâhir geçer

Sen tarîk–i aşkı bir gör iki görme zâhidâ
Sevdiğüne kim iki dir ise ol kâfir geçer

Iy Muhibbî söyle söz virsün hakîkatden haber
Şimdiki şâirlerün her bir sözü zâhir geçer

* * *

Fâilâtün/Fâilâtün/Fâilâtün/Fâilün

83) Serv–kadler evvel elden ihtiyârum aldılar
Akıdub âhir gözümden cûyibârum aldılar

Tîr–i bârân itdiler her bir yanadan gamzeler
Dil gibi sînemde bir muhkem hisârum aldılar

Yâri ağyâr ile gördüm san gül oynar hâr ile
Bülbül–i şûrîde–veş âh ü zârum aldılar

Mest idüm dün gice vardum subh–dem meyhâneye
Bir kadeh mey sundılar başdan humârum aldılar

Nâsihâ pend eyleme itmez Muhibbî'ye eser
Mâh–rûlar çün ezel dilden karârum aldılar

* * *

Fâilâtün/Fâilâtün/Fâilâtün/Fâilün

84) Sînede aşk âteşini hâr sanman nûrdır
Anun ile ehl–i diller hânesi mâ'mûrdur

Değme nâkıs câna kıymaz aşk—ârâ berdâr ola
Ehl—i aşkın cümlesini sanma kim Mansûrdur

Sâye—i zülfi midir haddince yârin yoksa hat
Lebleri kandinde cem' olmuş veyâhud mûrdur

Hâba varmış çeşm—i mesti nerkis—i şehlâ mıdır
Yâ şarâb—ı nâzı nûş itmiş yatur mâhmûrdur

Aşk ile cânın virüb kûyında kim medfûn ola
Yazılur ânın mezârında ki bu mağfûrdur

Geh diler zencîr—i zülfin dil umar gâhi lebün
Dôstum divânenün mestün işi ma'zûrdur

Müddeînün acı sözünden Muhibbî bu yürek
Zehre doymaz yarılur san kâse—i fağfûrdur

* * *

Mefâîlün/Mefâîlün/Mefâîlün/Mefâîlün

85) Gönül âh eyleme zülfin simâsı nâgehân titrer
Nice ârâm ide kuş kim hevâdan âşiyân ditrer

Cefâ vü cevrüni ansam gönülden âh ü zâr itsem
Eğilür kûhlar cümle zemîn ü âsumân ditrer

Tabîbâ teşneyim gayet lebünden dil cevâb ister
Teb—i aşka giriftârım serâser üstühân ditrer

Binây—ı sabr u kasr—ı akl key muhkemdürür ammâ
İrişe zelzele aşkın hevâsından hemân ditrer

Muhibbî kaşı yâsından irişe sîneme tîri
Basar dil bağrına ânı görüb reşk ile cân ditrer

* * *

Mefâîlün/Mefâîlün/Feûlün

86) Dirigâ olmadı yârim bana yâr
Beni öldürüserdir ta'n–ı ağyâr

Ezel her ne yazıldı başa yazı
Gelür gönlünü sen kek tut gerek târ

Nice yıllardır dil gitdi benden
Ne ol benden ne ben andan haberdâr

Kimisi sûfı halkın kimi âşık
Birisi cennet ister biri dîdâr

Irak'a irse ger bu şi'r–i dilsuz
Diye kabrinde tahsîn Şeyh Attâr

Alub gönlün eğer cân ise maksûd
Muhibbî eylesün ânı da ihzâr

* * *

Fâilâtün/Fâilâtün/Fâilâtün/Fâilün

87) Kim elif gibi reh–i ışkunda yârün doğrudur
Yâ kaşından çeşmi ana gamze okun doğrudur

Gözle ey dil kaddüni fikr itme zülf ü geç kaşun
Kim kılursa eğrilük kılsun hemen sen doğru dur

Ruhlarına karşu almış ele çeşm ebrûsını
Âteş ile san kemândârdır kemânın doğrudur

Gonca hem yanından alsa zer aceb midir sabâ
Nerkisin çeşmünden alur sırmasın bir uğrudur

Râ bî–geçdir rahdan aşkın velîkin müstakîm
Ey Muhibbî âşıkım yolum tarîküm doğrudur

Mef'ûlü/Fâilâtü/Mefâîlü/Feûlün

88) Ol şâhbâz gamzene meylî şikâredür
Sayd eylemesi mürg–i dili âşikâredür

Yıldız sayar her gîce tâ subha dek gözüm
Göremem o mâhı bilsem aceb ne sitâredür

Ey kaşı yay eylesem sînemi siper
Gamz okları yla gerçi yürek pâre pâredür

Can nakdini eyle gel dost râyegân
İnkârı ko çü kul ezelden kenâredür

Didüm Muhibbî derdine bir çâre var mı hiç
Lutf ile didi kapuma gel derde çâredür
* * *

Fâilâtün/Fâilâtün/Fâilâtün/Fâilün

89) Ey gözüm gel bir nazar kıl tal'at–ı zîbâyı gör
Zülfünün bendinde bend olmuş şol şeydâyı gör

Dün gice tâ sbh olunca nice bin pervânenün
Bâl ü perlerin perdede âlem dolu gavgayı gör

Bâğıbâna nisbet itme serv ü ar'ardan n'olur
Bâğ–ı hüsn içre biten ol kamet–i bâlâyı gör

Alemi mahkûm iden her dem berât–ı hüsnidir
Kim muti' olmaz çekilmiş kaşları tuğraya gör

Nakd–i çân ile dilerdün zülfünün zencirini
Takmak ister boynuma başındaki sevdâyı gör

Gâh mescidde gehi deyr ü gehi meyhânede
Yâri bulursun Muhibbî cehd kıl ârâyı–gör
* * *

Fâilâtün/Fâilâtün/Fâilâtün/Fâilün

90) Kanımı nûş eyleyen ol nerkis–i mestânedür
Ol sebepden hûn–ı dilden gözlerüm peymânedür

Ârızunda dâne–i hâline el sunma sakın
Her taraftan yüridi kasdı meğer imânedür

Zülf ile benzer eli bir eyledi kâfir hatı
Âdemi cennet içinden çıkaran çün dânedür

Zülfünü bir can ile istersen olmaz râyegân
Kim ânın her târı ey dil nice yüz bin cânedür

Eksük olmaz mahzen–i dilden meânî gevheri
Ânıniçün kim Muhibbî gencdir virânedür

* * *

Mef'ûlü/Fâilâtü/Mefâîlü/Fâilün

91) Bu hasta dil ki derûnı câna devâ bilür
Her ne kadar ki cevr kılursan şifâ bilür

Timâr–ı gamda cem' kılub nakd–i eşki dil
Gam hâsılını kendüye bâd–ı hevâ bilür

Bilsem cefâ kitâbını kimden okur aceb
Şimdi cihânda sencileyin yok cefâ bilür

Hicrân şebinde haste olubdur Muhibbî âh
Bir derdi vâr ki hâlini ancak Hüdâ bilür

* * *

Fâilâtün/Fâilâtün/Fâilâtün/Fâilün

92) Zâhidâ sanma rümûz–ı aşkı hâmîler bilür
Bâdenün zevk ü sefâsını müdâmîler bilür

Gözleri Tâtâr–veş târâc ider dil mülkini
Gâret ü yağma tarîkini harâmîler bilür

Kûyına koma rakibi düzâhîdür dostum
Ancak anın kadrini dârü's–selâmîler bilür

Zülfüne irsen tavâf olurdu hüsnün Ka'besi
Ka'be'ye varmak tarîkin çünki Şâmîler bilür

Ey Muhibbî rişte–i cân üzre düzdür nazmını
Kıymetin bu dürlerin ancak Nizâmîler bilür

* * *

Fâilâtün/Fâilâtün/Fâilâtün/Fâilün

93) Sâgar–ı mey kıymetün mest ü harâbîler bilür
Lâ–cerem meyhânenün kadrin şarâbîler bilür

İy müderris bil hakın bahşâyişidür fenn–i aşk
Kesb ile girmez ele nî–hod kitâbîler bilür

Bezm–i gamda inleyüb nâlişler itsem tâ seher
Hâlüm anlar nâylar derdüm rebâbîler bilür

Meykede âdâbını sufı ne bilsün sor bana
Hürmetin ol dergehün âlî–cenâbîler bilür

Döne döne hemin bilmez nedir ahvâl–i aşk
İy Muhibbî hâlüni bağrı kebâbîler bilür

* * *

Fâilâtün/Fâilâtün/Fâilâtün/Fâilün

94) Hâller meyl ider ol ârız–ı dilcûya gelür
Sanki hindû–beçeler teşne olub suya gelür

Gülşen–i hüsnü ne uğrarsa sabâ sanma gezâf
Sünbülinden sânemâ almağiçün bûya gelür

Geldi bu âleme hüsnüyle nice Yûsuf—ı Mısr
Görmedi kimse senün gibi terâziye gelür

Gönderür seng—i cefâ yâr—i belâ toprağını
Dil virânı sanur kim dahî yapıya gelür

Ey Tabîbim sonra dil haste Muhibbî hâlüni
Nice yıl derdüni arz itmeğe kapuya gelür

* * *

Fâilâtün/Fâilâtün/Fâilâtün/Fâilün

95) Gülşen—i kûyı bana bağ—ı İrem gibi gelür
Hakk nasîb eylerse ana İrem gibi gelür

Ağlama nice benüm yüzüme bakmadı nigâr
Eşk—i çeşmüm ana dînâr ü direm gibi gelür

Nice yıldır şeb—i hicr içre yatub haste gönül
Vuslata iremeyüb canı virem gibi gelür

Eyledüm ânın içün göz yaşını âb—ı revân
Bağ—ı hüsnüne bu vechile girem gibi gelür

Ey Muhibbî yüzime bakmağa yoktur tâkat
Dağıdub aklumı kendüm yitürdüm gibi gelür

* * *

Mefâîlün/Mefâîlün/Feûlün

96) Gönül hicr ile dolmuş zâr ü mehcûr
Dil ez—men dur—û men ez dil—sitân dûr

Diledi cânım itdim ana îsâr
Eğer küstâhum el me'mûr—ı ma'zûr

İçen mey buldu ömr–i câvidânı
Meğer âb–ı hayâtest âb–ı engür

Getür ey muğbeçe câmı mugâna
Ki enderdir nâ–tüvân bud mestûr

Virür nâsih şarâb u aşka tevbe
Muhibbı âşık in kerden çe–makdûr

* * *

Mefâîlün/Mefâılün/Feûlün

97) Yüzünü kim tutar âya berâber
Diye bilür mi ahker nûrâ benzer

Yüzümün üzre bas na'l–i semendin
Bulur segiyle artık çün şeref–zer

Yüzini hattun ile itme zîynet
Ki sun'–ı lâ–yezâl ister mi zıver

Ezelden çün yazıldı sa'd gerek nuhs
Hatadur dime bunu itdi ahter

Muhibbı'yi görün aşk âteşinde
Sanur içinde olmuşdur semender

* * *

Fâilâtün/Feilâtün/Feilâtün/Feilün

98) Mutribâ nâleyile meclise gel nâyi getür
Sâkiyâ sun berü ol câm–ı musaffâyı getür

Ey sabâ müşg ile anber kokusundan ne biter
Getürürsen bana ol zülf–i semennâyı getür

Bağla zencîr–i ser–i zülfine divâne dili
Yâni mecnûn–sıfat başuna sevdâyı getür

Bâde–i rinde virüb âşıka ma'şûk eteğin
Sufiye zerk ü riyâ zâhide fetvâyı getür

İy Muhibbî giceler meclisi zeyn itmek içün
Sâgar u bâde vü şem'i ü gül–i hamrâyı getür

* * *

Fâilâtün/Fâilâtün/Fâilâtün/Fâilün

99) Gerçi evvel aşk–ı mir'âtı selâmet gösterür
Lîk sonra âşıka bunca melâmet gösterir

Bir nazar kıl cân güziyle gör bu lu'bet–bâz–ı çarh
Bir nefeste sana bin dürlü alâmet gösterür

Gelmeyüb nutka müezzin belki kâmetden kalur
Câmi'–i hüsn içre çün ol serv ü kâmet gösterür

Kim ki bildiyse hakîki aşkı olsun ol ferâh
Kim mecâzîde kalur âhir nedâmet gösterür

Abdâr eyler Muhibbî şi'rini hem sûzinâk
Ateşiyle âbı cem' eyler kerâmet gösterür

* * *

Fâilâtün/Fâilâtün/Fâilâtün/Fâilün

100) Zülf–i çevgânın kaçan uşşâka dilber gösterür
Top idüb meydân–ı aşk içre bularser gösterür

Bilmezin sahhâr–ı çeşmi sihri kimden öğrenür
Zülfünün her bir kılın bin başlu ejder gösterür

Gâh olur zülfünde bend eyler bu gönlüm şeb–reven
Katlime cellâd–ı çeşmi gâh hançer gösterür

Halka halka sünbüli bâd esse ditrer her taraf
Sanki bir tâvusdur cevlân idüb per gösterür

Şâh–ı gam geldikçe gönlüm pâyüne îsâr içün
Gözleri yaşını sîm idüb yüzün zer gösterür

Aferîn itmez misin ol âşıka kim her seher
Âteş–i aşka girüb kendin semender gösterür

Kim ki âşıkdır Muhibbî âstân–ı yârda
Pâdişâh–ı dehr ise kendüyi çâker gösterür
* * *

Fâilâtün/Fâilâtün/Fâilâtün/Fâilün

101) Gâh olur dilber şeb–i zülfün muanber gösterür
Geh döner gün yüzüni açub münevver gösterür

Dil çeker hicrân yükün itmez tahammül kâf ana
Mest–i eşterdür anınçün kendüzün ner gösterür

Almağa sabrı metâın bülbül–i bî–çârenün
Gonca hem–yânın açub gül tâciri zer gösterür

Levh–i sînem üzre dökmüş nokta eşküm kâtibi
Cümle kılmış gam metâın yine defter gösterür

Gel Muhibbî sözlerini dürr gibi tâk gûşına
Rişte–i cân üzre nazmı dürr ü gevher gösterür
* * *

Mef'ûlü/Mefâîlü/Mefâîlü/Fa'lün

102) Bir sencileyin yâr–i cefâkâr kimin vâr
Bî–rahm ü dil–fikâr ü sitemkâr kimin vâr

Bir bencileyin bezm–i belâ vü gam içinde
Zârilig ider derd ile bîmâr kimin var

Bir sencileyin hüsn–i gülistânına karşu
Bülbüllerini eyleyici zâr kimin vâr

Bir bencileyin zülfi hevâsına dolaşmış
Àşüfte vü serkeşteler fettâr kimin vâr

Bir sencileyin gâh çelipâ ide zülfi
Geh göstere uşşâkına zünnâr kimin vâr

Bir bencileyin zülfi hevâsıyla Muhibbî
Dildâde vü âvâre siyehkâr kimin vâr

* * *

Fâilâtün/Fâilâtün/Fâilâtün/Fâilün

103) Her kimin kim gül gibi hür cânı bir dildârı vâr
Giceler bülbül–sıfat tâ subh olunca zârı vâr

Dùd–ı dil çıksa depemden dostlar olmaz aceb
Sìnemin çün rùz u şeb aşk ile yânar nârı vâr

Nice bir çâre zanehdâ hapsin ola derd–i dil
Ya ne saklarsın as anı zülfünün çün dârı vâr

Bağ–ı hüsni dilberün dâyim anınçün sebz olur
Akar anda gözlerüm yaşı gibi enhârı vâr

Ey Muhibbì k'ey sakın aldanma dehrün âlına
Anı bekler sad hezârân zülfi gibi mârı vâr

* * *

Mef'ùlü/Mefâìlü/Mefâìlü/Feùlün

104) Her kim ki dutar kendüzini hâka berâber
Kadri ne tan irse ânın eflâke berâber

Cem' olsa eğer bir yire Ceyhun u Aras Nil
Olmaya kamù dide–i nem-nâke berâber

Zikr eyle leb—i la'lün ü fikr eyle miyân
Âlemde güher olmaya idrâke berâber

Men' eyliye mi kûyına varmağa rakîbin
Kim karşu durur âşık—ı bî—bâka berâber

Bir gamze ile sîneni çâk itdi Muhibbî
Kim tîğ urar ol merdüm—i çâlâke berâber

* * *

Mef'ûlü/Fâilâtü/Mefâîlü/Fâilün

105) Dil ruhlarını yâd idicek işi zâr olur
Sankim çemende şevk—i gül ile hezâr olur

Giren dilüne leşker—i gamdan halâs olur
Anınçün ki ol ana âhen—i hisâr olur

Cânân lebi katında la'l—i seng—pâredür
Gül ruhlarını gördüğü dem şerm—sâr olur

Düşüb önüne gâşiyesin getürür sabâ
Şebdîz—i zülfe yâr kaçankim süvâr olur

Çünkim Muhibbî başladı evvel cefâya yâr
Âhir sanur mısın ki gelür sana yâr olur

* * *

Fâilâtün/Fâilâtün/Fâilâtün/Fâilün

106) Gülşen içre her varak geh zerd ü gâhî âl olur
Ehl—i hâl olan bilür ânı hazana dal olur

Hâl—i âlem bir değüldür gâh şâdi gâh gam
Bülbül anınçün gehi gûyâ vü gâhî lâl olur

Noktalar kim âl–i evrâk üzre yir yir görinür
Sanasın gülrūhların haddinde müşgīn hâl olur

Bâğ u râğı serteser geşt itdi çün bâd–ı hazân
Her yana kılsan nazar berk–i şecer pâmâl olur

Ey Muhibbī can göziyle bak bu âlem bir kafes
Her varak güyâ içinde mürg–i zerrīn bâl olur

* * *

Fâilâtün/Fâilâtün/Fâilâtün/Fâilün

107) Rehgüzâr–ı kūy–ı dilberde şu kim pâmâl olur
Tâli'i devlet bulup bahtı ânın hoş–hâl olur

Kūy–ı dilberde bu ben âşüfteyi ider gören
Hay bu serkeşte ya dīvâne ya abdâl olur

Derd–i dil ahvâlini derdim ki takrīr eyleyem
Yüzüni gördükce cânâ bu zebânım lâl olur

Kimse bilmez kim vire mūy–ı miyânından haber
Nice yıllardır bu müşkil üzre kīl ü kāl olur

Gill u gışdan kurtulub olur Muhibbī sâf kalb
Būte–i hicrân içinde zer gibi çün kāl olur

* * *

Müstef'ilün/Müstef'ilün/Müstef'ilün/Müstef'ilün

108) Ah itse âşık derd ile ağlar gözü giryân olur
Ol goncayı gör açılır san bâd ile bârân olur

Ey şeh lebün helvâsını eyler demâdem ārzū
Nerkis çemende her nefes gör bengi kan hayrân olur

Âlemde her bir şâdinin ardınca gam lâ–būd gelür
Her kim ki bunu fikr ide öyledir ol handân olur

Ser çeşme–i hayvâna ben meyl itmezem la'lün yeter
Ol çeşmeye meyl eyleyen ancak hemân hayvân olur

Düşdi Muhibbî aşkına sevdâ–yı zülf–i yâr ile
Şimden girü dillerde ol Mecnunleyin dastân olur

* * *

Mefâîlün/Mefâîlün/Mefâîlün/Mefâîlün

109) Nigârâ ârızun her kim göre âşüfte hâl olur
Yüzün bedrine ger baksa kamer ol dem hilâl olur

Sabâdan öndil almışdur gönül meydân–ı dehr içre
Meğer bu sarsar–ı âhum benim bâd–şimâl olmuşdur

Meserret kısmet olunsa cihân halkına âlemde
Virilür herkese şâdi bana ancak melâl olur

Okuyan şi'r–i dilsûzın Muhibbî eylesün tahsîn
Diye kim bir içim sudur veya seher hilâl olur

Cihânda isteyen devlet kemâle sa'yi ider lâ–bud
İderler hürmet ü izzet şu kim ehl–i kemâl olur

* * *

Mef'ûlü/Fâilâtü/Mefâîlü/Fâilün

110) Gül mevsiminde mürg–i çemenzâr zâr olur
Kalmaz karârı şevk ile bî–ihtiyâr olur

Esrâr–ı aşk eğerçi ki gizli hazînedür
Korkum budur ki âhum ile âşikâr olur

Mümkin midir ki görine genc–i cemâl–i yâr
Zülf–i siyâhı her yana bin başlı mâr olur

Âhum sehâbı ger döke bârân–i eşkümi
Bu sîne bağı gül bitürür lâle–zâr olur

Dürdür Muhibbî nazmuna gel tak kulağına
Her kim görürse diye bu ne şehvâr olur

* * *

Mef'ûlü/Mefâîlü/Mefâîlü/Feûlün

111) Her kişiye kim uğraya gönlüm haber ister
Cânâ cûsunı cân ü gönülden sever ister

Ay alnuna gün yüzine her kim nazar itse
Sanma ki cihân içre o şems ü kamer ister

Durmaz kafes tende şehâ mürg–i dil ü cân
Kûyuna senün uçmak içün bâl ü per ister

Emdir lebüni şimdi bu dil–hasteye didüm
Geldi didi gör hâtırı gül yâ şeker ister

Sîret gözedüb sûrete bakmadı Muhibbî
Sâhib nazar olan kişi lâ–büd hüner ister

* * *

Fâilâtün/Fâilâtün/Fâilâtün/Fâilün

112) Her kaçan zencîr–i zülfe el ura cânâneler
Baş açub boyun uzadur âşık–ı divâneler

Geldi aşkın sîneme gitmek gerektir sabr u hûş
Aşinâ cem'inde çün lâyık değül bîgâneler

Sıneden hâli bir dem hayâl–i zülf–i dost
Çün perînün meskenidür ekseri virâneler

Şem'–i ruhsârın görüb yansam yakılsam tan mıdır
Şem' gördükçe yakar bâl ü perin pervâneler

Olmayan aşka haberdâr okumasun şi'rümi
Şi'r—i pür—sûzum okurken korkarım kim yâneler

Şâne gibi pârelense tan mıdır bu cân ü dil
Her seher bâd—ı sabâ zülfini yârin şâneler

Merd—i meydân ol Muhibbî virme dünyâya gönül
Hıç dil virmez zene meyl eylemez merdâneler

* * *

Fâilâtün/Fâilâtün/Fâilâtün/Fâilün

113) Vâdi—i hicre düşelden oldu bu dil bî—karâr
İnleyüb tâ subh olunca ağlarım ben zâr zâr

Sînesi bağında kim dikdi muhabbetden nihâl
Görmedi derd ü belâ vü gamdan özge berk ü bâr

Âteş—i aşka yananlar gıll u gışdan pâk olur
Pûtede kāl olmayınca sîm ü zer bulmaz ayâr

Her kaçan fikr eylesem la'l—i leb—i meygûnını
Şâdılıkdan katre katre gözlerümden kan tamar

Bu Muhibbî gibi var mı didüm ey cân bülbülün
İşve vü nâz ile geldi gonca—veş didi hezâr

* * *

Fâilâtün/Fâilâtün/Fâilâtün/Fâilün

114) Ekseri âşıkları tâ subha dek bîdâr olur
Kim ki aşkdan bî—hâberdür ol yatur her an uyur

Derd ü mihnet hâne—i dilde vârubdur rahâta
Sessilik itme dilâ kim hücrede yârân uyur

Ey gubâr—ı hatt şu denlü yidüm esrâr—ı gamın
Kim beni geçkin gören sanur ki bir hayrân uyur

Genc–i hüsne sunma el gel eyle çeşmünden hazer
Pîç pîç olmuş yatur sanma ki ol su'bân uyur

Tan mı cûş itse Muhibbî âhla dürr–i yâr–ı aşk
Rûzgar esdikçe kim dürr–i bahr bî–pâyân uyur

* * *

Fâilâtün/Fâilâtün/Fâilâtün/Fâiltün

115) Şâh–ı aşkım bir kadeh mey başuma efser yeter
Ahumın dûdı livâ–yı ejdehâ–peyker yeter

Pister–i gülden yaraşur sana cânâ tekye–gâh
Seng–i hârâdan bana bâlin ile pister yeter

Sen mey iç gülşende cânâ al ele zerrîn kadeh
İçmeğe hûn–i dili çeşmüm bana sâgar yeter

Ger semend–i tâz ile ey dost cevelân eylesen
Zülfünün çevgânına top almağa bu ser yeter

Pâyimâl itdürme gel mülk–i dili ceyş–i gama
Ger murâdın cân ise gamzen ana gönder yeter

Kûyına varmaz gönül eyler visâlin arzû
Âşık–ı dîdâre sanmam cennet ü kevser yeter

Ey Muhibbî ayağı toprağına îsâr içün
Eşk–i çeşmüm rûy–ı zerdüm bana sîm ü zer yeter

* * *

Feilâtün/Feilâtün/Feilâtün/Feilün

116) Mey ü mahbûb ola ger cân ü cihân bana yeter
Kime rûşen değül gün ü mekân bana yeter

Olmuşum dâğ–ı melâmetle bu gün çâker–i aşk
Bu kadar bes olıcak nâm ü nişân bana yeter

Bakmazam mahzen–i eflâk olurise dolu zer
Kasr–ı zer gayrilerle deyri mugan bana yeter

Râm olup şi'rüme nazm ehli eğeler n'ola baş
Tutmağa âlemi bu tîğ–i zebân bana yeter

Dest–i gam bu gülü kaddüni Muhibbî ider âh
Râh–ı aşk içre hemîn tîr ü kemân bana yeter
* * *

Fâilâtün/Fâilâtün/Fâilâtün/Fâilün

117) Ey dil–i divâne kûh–ı gam sana tenhâ yeter
Başına mecnûna bir şeş dâmen–i sahrâ yeter

Çün Süleymân minneti mürgâna hergiz itmeyem
Başım üzre sâyebânım âh–ı dûd–efzâ yeter

Bezm–i gamda ehl–i hâle câm–ı zer hâcet değül
İçmeğe hûn–ı dili bu dîde–i bînâ yeter

Aşka düşdüm aklı küllî külli ben terk eyledüm
Berhevâ oldu dimağum bana bu sevdâ yeter

Hak olursa mihrüme nakş–ı felekden gam değül
Nakş–ı eş'ârun Muhibbî künbed–i mînâ yeter

Ey ecel ten şehrini ısmarla seyl–i eşküme
Anı virân itmeğe gözümden akan mâ yeter

Mef'ûlü/Fâilâtü/Mefâîlü/Fâilün

118) Sevdi zülfi top başumda hevâdurur
Deşt–i gam içre düşdü gönül bî–nevâdurur

Bezm–i belâda nâlemi gûş eyleyen benüm
İder belâ–yı aşk ile bir müptelâ durur

Var ey tabîb haste—i aşka ilâcı ko
İtmez kabûl derdi anın bî —devâ durur

Can nakdi ile geldi kapuna yine gönül
Virdi metâ'—ı vuslatını iştirâ durur

Kimdir Muhibbî dir isen ey pâdişâh—ı hüsn
Bir derdmend—i bende vü bir hâk—i pâ durur
* * *

Fâilâtün/Fâilâtün/Fâilâtün/Fâilün

119) Her kaçan gül yüzine zülfini dildâr çeker
Ah idüb nâle kılub bülbül—i dil zâr çeker

Derd—i dil hâlini arz eyleme bî—derd olana
Sağlar anlayamaz ânı ki bî—mâr çeker

Şâh—ı gam gelse gönül şehrine can karşu çıkar
Gözlerüm pîşkeş içün dirhem ü dînâr çeker

Nâvek—i gamzesine doymaya sînem siperi
Kaşı yâsını kaçan işve ile yâr çeker

Ey Muhibbî nice tâkat getüre kişver—i dil
Şâh—ı gam leşkerini üstüne her bâr çeker
* * *

Fâilâtün/Fâilâtün/Fâilün

120) Lebleründen kim bugün sâğar çeker
Sanma ferdâ minnet—i kevser çeker

Serv—i kaddün ile dâvâ eylemiş
Bîd işidüb yüzüne hançer çeker

Terk–i çeşmün mülk–i dil târâcına
Zülf–i kâfir kîş ile leşker çeker

Çün nikâb açdın gözinden âfitâb
Utanıb şeb çadrına siper çeker

Bu Muhibbî girse aşk meydânına
Dûd–ı âhun başuma miğfer çeker

* * *

Fâilâtün/Fâilâtün/Fâilâtün/Fâilün

121) Gâh olur zencîr idüb zülfün dil–i şeydâ çeker
Gâh tîr atub müjen ebrûların geh yâ çeker

Sen güzellik kişverinün pâdişâhısın diyü
Kaşlarun almış berât hüsnine tuğra çeker

Bencileyin la'l–i nâbın yâdına ey gonca–leb
Gülşen içre lâleyi gördüm mey–i hamrâ çeker

Dilde hattun hayâli gelse yâşum mevc urur
Nitekim kılca gubâr olsà ânı deryâ çeker

Ey Muhibbî bâde–i hamrâ dururken gül gibi
Kangı hayvandır ki hayvan gibi her dem mâ çeker

* * *

Fâilâtün/Fâilâtün/Fâilâtün/Fâilün

122) Neyledüm nettim bu ben miskîne dilber kîn ider
Gamzesin hançer idüb ebrûlarını çîn ider

Tâb–ı gam yıkdı beni sun bana vaslun şerbetin
Ancak iş–bu âteşi âlemde ol teskîn ider

Her ki âşıkdır bu gün elbette ol serden geçer
Bir marazdur aşk kim serkeşleri miskîn ider

Başı ucuna gelürin hastenün her gice şem'
Fevt ola diyü götürür parmağın telkîn ider

Medh idüb la'lün Muhibbî dîse bir rengîn gazel
Tâyir–i kudsî işidüb Sidre'den tahsîn ider

* * *

Fâilâtün/Fâilâtün/Fâilâtün/Fâilün

123) Bağlanub dil zülfinin bendine şeydâlık sever
Ey saçı leylî olan mecnûn rüsvâlık sever

Sabr u akl u dil kamû benden gidüb dûr oldular
Aşk bir hâletdir elbette tenhâlık sever

Bülbülün gûş eylemez gülşende gül efgânını
Eyleyüp hercâyîlik her lâhza ra'nâlık sever

Gül yüzün medhinde dil feryâd ider tâ subha dek
Bülbül olan nitekim gülşende gûyâlık sever

Ey Muhibbî sâf–dil hem pâk meşreb ol yüri
Kim tarîki doğrudur lâ–büd ânı hâlik sever

* * *

Fâilâtün/Fâilâtün/Fâilâtün/Fâilün

124) Bülbülü gördüm yine ders–i gülistânı okur
Geh döner gül defterinden vird–i sübhânı okur

Bâğ u râğı şöyle zeyn itmiş bu gün fasl–ı rebî'
Eyleyen ânı temâşa cennet–i tânı okur

Gül çemen tahtında dîvân eyleyüp sultân–vâr
Gönderib peyk–i sabâ serv–i hırâmânı okur

Salınur her bir ağaç söyler zebân–ı hâl ile
Her ki ârifdür bu gün derdine dermânı okur

Katlime fetvâ virür benzer Muhibbî gamzeler
İlüne almış yine başdan Tatar Hanı okur

* * *

Fâilâtün/Fâilâtün/Fâilün

125) Ehl–i diller gördüler sen cânı cânlar çektiler
Ayağuna cân ü dilden armağanlar çekdiler

Hasretinden sen gülün âşıkları bülbül gibi
Giceler tâ subha dek âh ü figânlar çekdiler

Deyre vardum yâdına ben bir kadeh nûş itmeğe
Her tarafdan dolular pîri–i muğânlar çekdiler

Bir nazarda cân ü dil nakdin yitirdüm dostlar
Müflis oldum vârım elden dil–sitanlar çekdiler

Bu Muhibbî yolına nice senün can virmesün
Ehl–i diller gördüler sen cânı canlar çekdiler

* * *

Fâilâtün/Fâilâtün/Fâilâtün/Fâilün

126) Aşk vâdisinde gönlüm gâh sergerdân olur
Geh görüb zencir–i zülfün bendine fermân olur

Çarh–ı tennûrına âhum bir harâret virdi kim
Mâh–ı nev ânı bişüb mâhi gibi püryân olur

İrişür cânân visâline bulur matlubunu
Ten libâsından şu can kim soyunub üryân olur

Aşk câmından Muhibbı kime olmuşdur nasıb
Bulmaz ol huşyârlık tâ haşredek sekrân olur

* * *

Mefâîlün/Mefâîlün/Feûlün

127) Güzeller nâz ile reftâr iderler
Dönerler gonca—veş güftâr iderler

Koyub âşıkların ol mâh—rû
Rakîb ile varıb bâzâr iderler

Dün ikrâr eylemişken bûse—i yâr
Aceb n'oldu bugün inkâr iderler

Güzellerden vefâ ummak acebdir
Cefâ dirsen iğen bisyâr iderler

Muhibbî sırr—ı aşkı itme izhâr
Sakın Mansûr—veş bir dâr iderler

* * *

Fâilâtün/Fâilâtün/Fâilâtün/Fâilün

128) Düşelden derd—i aşka ağlarım ben zâr zâr
Zârılığım eylemez bir lâhza ol mekkâre kâr

Kâr ü bârum kalmadı dağıldı cümle ser—be—ser
İdeli sihr ile ol zülf—i siyâhun târumâr

Mâr—veş dolaşdı boynuma senün kâküllerin
Kurtulımaz cân ü dil bağlandı zülfün târ târ

Târumâr itdi beni zülf—i perîşânun gibi
Eyledün cevr ü cefâdan yârim üzre yâr yâr

Yâr istersen Muhibbî kodun elden dâmenin
Nâzenin dilberlerün işiğüne yüz sürü—vâr

* * *

Mefâîlün/Mefâîlün/Mefâîlün/Mefâîlün

129) Benüm gibi meğer cânâ yüzine lâle âşıkdur
Anınçün dâğ—ı mihnetle demâdem bağrı yanıkdur

Bahâr—ı hüsnine karşu benim serv—i hırâmânum
Akar cûlar gibi her dem gözüm yaşı bulanıkdur

Ne gam cânâ eğer zâhir göz ile görmesen vechin
Bu can gözü uyur sanma seni gözler uyanıkdur

Gider boynundan ey meh nidersin zülf—i zencîrin
Çü men divâne—yi aşkum benüm boynuma lâyıkdur

Nigarâ sanma aşk içre Muhibbî terk—i ser kılmaz
Yolunda öldüğü kim vallâh râh—ı aşkında sâdıkdur

* * *

Mef'ûlü/Fâilâtü/Mefâîlü/Fâilün

130) Şeng—i cefâyı her yana dilberler atdılar
Âşıkların züccâce—i kalbin uşatdılar

Serkeşler idi hüsn ile mehpâreler velî
Zâhir olalı hatları bir pâre yatdılar

Meydân—ı hüsnı içinde ânı pehlevân gibi
Ebrûları ki başını bir yere çatdılar

Sultân—ı aşka cân ile kul olmak isteyüb
Dellâle virüb özlerün aşk ehli saydılar

Dirler Muhibbî ka'rına ânın irişmedün
Deryâ—yı aşka girüben anlar ki batdılar

* * *

Fâilâtün/Fâilâtün/Fâilün

131) Gün yüzin göstermedün sen bir nazar
Bakmadan güne gelür mi hiç zarar

Yaşum ile bak bu rûy—ı zerdüme
Hûbler çünki severler sîm ü zer

Âh kim cellâd—ı çeşmin kan içer
Almış eline yine tîğ ü teber

Mürg—i dil tâ ki tutuldı zülfüne
Âh izâ cau'l—kazâ ummu'l—basar

Zülfün anma çün mutavvel kıssadır
Der—i dehânından süz kıl muhtasar

Ey Muhibbî virme dünyâya gönül
Diyeler merdânelerde sana er

* * *

Fâilâtün/Fâilâtün/Fâilün

132) Görinen zâhirâ muhabbetdür
Lıyk ma'na yüzünde mihnetdür

Kaçınur sanma sîne gamzenden
Gelse tîrün nişân—ı devletdür

Âşıka eşk—i çeşm vü hûn—ı ciğer
Bezm—i gamda k'ey ulu ni'metdür

Müdde—i gebr mi yâhud tersâ
Bilmedüm ben hele ne milletdür

Oldı câna makar çü bu siyeh yâr
Eğleme dir Muhibbî fursatdur

* * *

Fâilâtün/Fâilâtün/Fâilâtün/Fâilün

133) Çeşm—i kıtâbun senün her lâhza âl üstindedür
Zülf—i şeb—rengin de her dem kīl ü kāl üstündedür

Yüzüne nice senün teşbîh idem kim âfitâb
Her gün ahşamlar anı gördüm zevâl üstündedir

Leblerün üzre görinen dostum hâl—i siyâh
Bir mekesdür gûyıyâ şükr ile bâl üstündedür

Dil tabîbisün didüm bilmeyesün ahvâlüni
Didi bildüm şimdi ol miskin ne hâl üstündedür

Ger sorarsam dostum hâli Muhibbî hastenün
Bir nefes kaldı yetiş kim intikāl üstündedür
* * *

Fâilâtün/Fâilâtün/Fâilâtün/Fâ'lün

134) Dâmen—i aşkı elünden koma ey dil tutdur
Yan yakın pervâne—veş şem'i cemâli utdur

Guş kılma nâsih pır—i murâyı sözlerün
Her ne söz kim söyleye bilmez sözün fertutdur

Mâhrûlar sihir ilmün cümlesinden öğrenür
İki çeşmün sihrârâ Hârutla Mârutdur

Geh girer cân âteş—i aşka semenderler gibi
Bahr—i eşkümde yüzer gâhı gönül san Hutdur

Ey Muhibbî gözlerüm bârân—ı eşki yağdırur
Anıniçün dud—ı âhum üstüne bulutdur
* * *

Mefâilün/Mefâilün/Feulün

135) Olur bu dîde didârunla pür–nur
Olur bu sîne esrârunla pür–nur

Öper sâğar lebüni bî–tekellüf
Neden olam sürâhî gibi ben dûr

Bulınmaz arasalar bana mânend
Şehâ şehründe sevdân ile meşhur

Eğerçi şöhretin oldı harâbe
Velî vîrâne dil derdünle ma'mur

Bulınmaz arasan dehr içre her gîz
Muhibbî gibi geh mest gâh mahmur

* * *

Fâilâtün/Fâilâtün/Fâilâtün/Fâilün

136) Şâh–ı aşkım eyledüm âhum livâsın âşikâr
Şûle–i dil başum üzre dir gören zer tâcı vâr

İstesem la'l–i lebi tiryâkını ayb eylemen
Gün mü vâr zehrin bana içürmiye ol zülf–i mâr

Dostum bâd–ı sabâ sünbül saçın dağıtma
Olmaz idi böyle gülşen dimâğı müşg–bâr

Her ne denlü eylesen cevr ü cefâ incinmezem
Çünki tâkat mihnete cevre tehammül bendedir

Gördüm ol servün Muhibbî meylî dâyim âbâdur
Gözlerüm yaşunı itdüm ânın içün cûyibâr

* * *

Fâilâtün/Fâilâtün/Fâilâtün/Fâilün

137) Boynuma zencîr–i zülfün dâyimâ takmakdadur
Şem'–i hüsnîne gönül pervânesin yakmaktadur

Bağ–ı hüsn içre eğer seyr itse ol serv ü hırâm
Cû yirine gözlerüm yaşı benüm akmaktadur

Ten göziyle görmez isem n'ola ey dilber seni
Can gözü dâyim cemâlüne senün bakmakdadur

Neyledüm n'itdüm rakîbe seng ile âhen gibi
Kûyuna vardı diyü halka beni çakmakdadur

Dûd–ı âhından Muhibbî'nin n'ola dolsa cihân
Sînesinde âteş–i aşkı çü ol yakmaktadur

* * *

Fâilâtün/Fâilâtün/Fâilâtün/Fâilün

138) Gam şebinde cân u dil sanma ki bir dem hâb ider
Gözlerim yaşı cihânı belki zevk–i âb ider

Câmi'–i hüsnünde yârin tâk–ı ebrûsın gören
Secdeden kaldırmayub başın ânı mihrâb ider

Metn–i hüsnün gerçi hattât–ı ezel evvel yazar
Sonradan hattı gelür şerh eyleyüp 'îrâb ider

Can nisâr itsem aceb mi sâkinin ayağuna
Bir kadeh meyle nîce şeyh olanı ol şâb ider

Gül'izâr–ı hüsn–i yârun tâze sebz olsun diyü
Bu Muhibbî göz yaşın cû sînesin dolab ider

* * *

Fâilâtün/Fâilâtün/Fâilün

139) Dil saçın zencirine divânedür
Cân cemâlin şem'ine pervânedür

Genc–i hüsnün bulunur vîrânedür
Ânıniçün bu gönül vîrânedür

Şâh–ı gam mesken idübdür tanlarum
Kişver–i dil bir harâbe hânedür

Hak–i pâyüne nisâr içün gözüm
Gâh mercân âkıdur geh dânedür

Meclis–i şem' ol Muhibbî giceler
Gâh göz yaşını dök geh yâne dur

* * *

Mefâîlün/Mefâîlün/Feûlün

140) Beni hicrünle öldürme kılub dûr
Ne fahr ola Süleyman öldüre mûr

Figân ol turra—i hindû elünden
Dil ü cândan beni ol kıldı ol dûr

Visâline irişmek mümkün olmaz
Ne zer derman ider âna ne hod zur

Lebi dârü'ş—şifâ bimâr—ı aşka
Dâhi mânendi yok cennetde bir hûr

Muhibbî leylî zülfün hasretinden
Olur mecnûn-sıfat ey çeşmi mahmûr

* * *

Mefâîlün/Mefâîlün/Feulün

141) Nigârâ hâk—i pâyün tâcımızdur
Ser—i zülfün bizüm mi'râcımızdur

Ebed ma'mur olmaz mülk—i dil âh
Gözü tâtâr—veş yağmâcımızdur

Muhabbet gencine çün mâlik olduk
Kamû bây ü gedâ muhtâcımızdur

Geçirdük tîr—i âhı nüh felekden
Ezelden çerh bizim ûmâcımızdur

Muhibbî pâdişâh—ı aşk olaldan
Ayağı toprağı ser—tâcımızdur

* * *

Mefâîlün/Mefâîlün/Feulün

142) Görenler kûyuna dir beyt—i ma'mur
Görinürsün ânın içinde sen hur

Beni pâ—mâl itme işiğünde
Kerim olan basar mı kasd ile mûr

Yaşım giydirse eğnüme ser—â—ser
Olur âhum başuma tâc—ı semmûr

Aceb mi inlesem bu dehr elünden
Burubdur kulağımı hem—çü tanbûr

Muhibbî sahtadür aşkın kemânı
Özünü bilmeyenler itmesin zûr
* * *

Fâilâtün/Fâilâtün/Fâilâtün/Fâilün

143) Âh kılsam derd—i dilden dostlarım âdem yanar
Hey ne âdem yalınız sanman bile âlem yanar

Şöyle yandım tâb—ı aşkunla senün ey mâh—rû
Yanmadık nem kaldı şimdengırü bilsem nem yanar

Rûşen olduğun şeb—i hicrânı her giz görmedim
Sînem içre gerçi kim fânûs—ı gam her dem yanar

Rûhlar tab'ına karşu koma gider zülfünü
Korkum oldur âteşe doymaz o zülf—i ham yanar

Umar idüm göz yaşı teskîn ide dil âteşin
Bu aceb ana su dökdükçe dahi muhkem yanar

Gel tabîbâ çünki gördün tîğ—i aşkın yâresin
Yâreme merhem urayum dime ol merhem yanar

Nâme ile derd—i dil hâlün nice arz eyleyem
Dâhı tahrîr itmeden dilden gelen tîğüm yanar

Ey Muhibbî sûzınâk itdün yine eş'ârûnı
Okuyanlar şevk ile ânı hemân ol dem yanar
* * *

Mefâîlün/Mefâîlün/Mefâîlün/Mefâîlün

144) Bihamdillah kamer-tal'at yine bir mâhımuz vardur
Anınçün göğe peyveste seher—geh âhımuz vardur

Dime ey zâhid—i hod—bîn ben irdüm menzile ancak
Sen âna vâkıf olmadın gönülden râhımuz vardur

İğen cevr itme uşşâka vefâ kıl ey şeh—i hûbân
Garîbin âhını yerde komaz Allâhımuz vardur

Kosun kâfirliğin gamzen yiter kasd eyledi hûna
Tamar kanlar kılıcından sakınsın şâhımuz vardur

Yüri Mecnûn gibi tenha düşüb vâdi—yi aşka
Muhibbî sâyeden gayri dimez hem—râhımuz vardur

* * *

Mefâîlün/Mefâîlün/Feûlün

145) Nigârâ gözlerüm yaşı bekamdur
Anınçün kim yedigüm derd ü gamdur

Cefâ vü zecr ü cevr ü kahr u mihnet
Ne kim senden gelür lûtf u keremdür

Çün oldun mülk—i aşkın pâdişâhı
Yaşum leşker bana âhum alemdür

Yolında ölmek ey dilber saâdet
Bu dehr—i bî—vefâ içün ne gamdur

Getür sâki şarâb—ı ergevânı
Gül eyyâmı cihân bağ—ı İremdür

Öper dildârı meclis içre sâgar
Ara yirde Muhibbî müttehemdür

Fâilâtün/Fâilâtün/Fâilâtün/Fâilün

146) Ol saçı sünbül yüzi gülzârı gördüm bir nazar
Yanarım tâ ol yüzi envârı gördüm bir nazar

Bülbülüm tâ subh olınca âh ü figân eylerüm
Çünkü ol serv ü semen–gülzârı gördüm bir nazar

Hak bilür kim göz yaşın ben bir yumub bin dökmüşüm
Tâ ki ol mehrû–melek ruhsârı gördüm bir nazar

Râzıyım devr–i felekden sa'd olupdur yıldızum
Ol melek–manzar şeker–güftârı gördüm bir nazar

Cân ü dil zülfü gamından bir dem ârâm eylemez
Rûhları üstünde şeb–veş târı gördüm bir nazar

Olmuş idi bu Muhibbî hicr elünden şükür kim
Ol lebi Îsâ–nefes dildârı gördüm bir nazar

* * *

Fâilâtün/Fâilâtün/Fâilâtün/Fâilün

147) Eylesün Mecnûn–ı aşkım zülfünü zencîrler
Dâyimâ âdetdür olur bend içinde şîrler

Virdi dil mülkin harâbe şimdi kasdı cânadur
Çeşm–i kâfir eylemiş müjgânların şemşîrler

Ey kaşı yâ ata–gör iç kabzadan gamz oklarun
Sînemi delsün varub bağrumda itsün yîrler

Durma ağla ey gözüm ola ki dilber rahm ide
Senge çün bârân ider geçse zaman te'sîrler

Baş çatar çeşmünle kaşun bu Muhibbî katlüne
Anı hicrün öldürür hâcet değül tedbîrler

Fâilâtün/Fâilâtün/Fâilâtün/Fâilün

148) Ger fedâ cânân yolunda cân ölürse çok mudur
Başa devletdür katı imkân olursa çok mudur

Ben sürâhı gibi pâyünde senün baş eğdürem
Sâkiyâ senden kadeh ihsân olursa çok mudur

Âşık—ı bî—dil yolunda terk iderse akl ü dil
Zülfinün kasdı eğer îmân olursa çok mudur

Kim severse öldürürsün zulm idersin cevr ile
Günde kapunda eğer bin kan olursa çok mudur

Kim severse öldürürsün zulm idersin cevr ile
Günde kapunda eğer bin kan olursa çok mudur

Sen güzeller pâdişâhın dem—be—dem çün medh ider
Bu Muhibbî şi'r—ârâ Selmân olursa çok mudur

* * *

Mef'ûlü/Mefâîlü/Mefâîlü/Fâilün

149) Gerdûn gibi meyli o mâhın çü dûnedür
Cevr ü cefâ vü şîveleri gûne gûnedür

Çeşmi eline kor velî yâ kaşlarun dutub
İtse haddinun gamzesi sâfî derûnedür

Hüsnün bahârına göre ey lâle—rûh senün
Neşv ü nemâyı bağ—ı İrem bir nümûnedür

Uğrama sakın eşküme ey dil sanub geçid
Âdemler alıcı bulanık kanlı tûnedür

Bezm—i gam içre nâlelerim nâyi pest idüb
Kasdı Muhibbî şimdi hemân erganûnedür

* * *

Fâilâtün/Fâilâtün/Fâilâtün/Fâilün

150) Yakmadan gam bu gönül kişverini yâda getür
Sâkiyâ cânın içün ehl—i dile bâde getür

Nideyin dost diyü inleyüben kumrı gibi
Nâle kıl gülşene var bülbülü feryâde getür

Zâhidâ ister isen pîr—i mugândan kadehi
Rehn içün hırka vü tesbih ile seccâde getür

Dîmezüz cevr ü cefâ eyleme yâ eyle vefâ
Râzıyuz her ne kılursan bizi tek yâde getür

Kâme dönmüş tenüme âh ile gam deştinde
Ey Muhibbî götürüb yirden anı bâde getür

* * *

Mefâîlün/Mefâîlün/Feûlün

151) Ser—i zülfünle yaşum pür hevâdur
Gönül derdinle çokdan mübtelâdur

Olaldan ârızun gül kametün serv
Akar kûyında yaşum ayn—ı mâdur

Yüzin kıble kaşın mihrâb olaldan
Gözüm gözler ânı kıble—nümâdur

Didüm zülfün neden gitmez yüzinden
Didi bekler o gence ejdehâdur

Dirîg eyler dimişler canı senden
Muhibbî'ye habîbüm iftirâdur

Fâilâtün/Fâilâtün/Fâilâtün/Fâilün

152) Görmeğe gelmedi ben hasteyi bir kaç gicedür
Dîmedi derd ü belâm ile o miskîn nicedür

Ortada aşka esîr sanman olam ben yalınuz
Mihnet ü derd ü muhabbet kamû ucdan ucadur

Bu güni hoş görelüm erte günün sâhibi vâr
Kalmadı kalmayise kimesneye gün gicedür

Kanlı yaş döktüğümü sorma gözümden ne bilür
Anı sor hûnı gözü göz göre kanum içedür

Kasdı budur ki Muhibbî ire tûba boyına
Himmeti aşk erinün gör ki felekden yücedür

* * *

Fâilâtün/Fâilâtün/Fâilâtün/Fâilün

153) Ol kemân-ebrû kaçan kim naz ile çeşmün süzer
Sînede durmaz hadeng–i gamzesi eyler güzer

Mâyil olur gözlerüm yaşına ol serv–i revân
Şöyle benzer kim sanur ol sîmten ânı güher

Her yana yaşın acır divâneler boyın sunar
El uzadub her kaçan zencîr–i zülfüni çözer

Safha–i ruhsârum üzre eşk–i çeşmüm kâtibi
Hûn–ı dilden bu derûnum hâlüni durmaz yazar

Bu Muhibbî dişleri vasfın kaçan nazm eylese
İşiden can riştesi üzre sanur dürler derer

* * *

Fâilâtün/Fâilâtün/Fâilâtün/Fâilün

154) Sînemi ben gülşen itdüm kılsun ol dildâr seyr
Çün eşküm eylesün ol serv–i hoş reftâr seyr

Kûyuna kâni' değül görmek diler cânâ seni
Âşık olan cenneti neyler diler dîdâr seyr

Komadı haddüni görmek girdi hattun araya
Olmadı gülşen müyesser kıldum ancak hâr seyr

Bulur sıhhat kaçan hüsnün temâşa eylesem
Açılur gönlü gözü kılsa kaçan bîmâr seyr

Nahl–i gülden tâze terdür bu Muhibbî'nün sözi
Anıniçün ehl–i aşk olan ider her kâr seyr

* * *

Mefâîlün/Mefâîlün/Mefâîlün/Mefâîlün

155) Safâ vü Merve hakkıçün şu kim kûyun tavâf eyler
Eğer can itmeye kurbân değül âşık hilâf eyler

Kanâaat ihtiyâr iden ana lâ–büd gelür uzlet
Görinmez kimseye anka gibi ol azm–i kâf eyler

Gönül mir'atını gördün serâser cümle jeng oldu
Dilersen idesin saykıl şarâb iç ânı sâf eyler

Cihân halkı mutîindür senün ey Husrev–i hûbân
Kimünle saf tutub gamzen çeküb leşker musâf eyler

Muhibbî sıdk ile âşık irişdi râh–ı maksûda
Riyâ vü rızk ile zâhid hemân bir kuru lâf eyler

* * *

Mefâîlün/Mefâîlün/Mefâîlün/Mefâîlün

156) Yüzi gül saçları sünbül şu dilber kim efendimdür
Külâhın başına geçirü–gîr bir şeh–levendimdür

Gözüm yaşı aceb midür benüm her su revân olsa
Hayâl–i kaddi bâğ–ı dilde bir serv–i bülendimdür

Muâvin olmasa âhum kadd ü bâlâna irmezdüm
Felek tâkına çıkmağla benüm müşgîn kemendimdür

Gözi sayyâdı sayd itdi yine bu gönlümün bâzın
Dü–zülfeyni esîriyim iki yanumda bendimdür

Muhibbî râh–ı kûyında yatur pâmâl–ı aşk oldu
Yıkılub dimedün bir gün bu miskîn derd–mendimdür
* * *

Fâilâtün/Fâilâtün/Fâilâtün/Fâilün

157) Her kaçan bâd–ı seherden zülf–i cânân sarmaşur
Dehşet alur aklı dil olur perişân sarmaşur

Ten libâsun çâk idersem dostlar olmaz aceb
Pîrehen dildârile her gice üryân sarmaşur

Serv–i kaddüne eğer âşık değülse kâkülün
Gerdenüne yanadan yüz buldu her an sarmaşur

Ey tabîb–i dil n'ola senden ümid itsem ilâc
Derdimün dermânı sensin sana bu can sarmaşur

Ey Muhibbî hiç ferâh var mı sonu gam gelmeye
Nitekim vuslat gele ardınca hicran sarmaşur
* * *

Fâilâtün/Fâilâtün/Fâilâtün/Fâilün

158) Şem'–i hüsni arz kıldı dün gice cânâneler
Lâzım oldu âşıka pervâne gibi yâneler

Tan mı yüzünü görüb aşk ehli düşe pâyuna
Yanıcak şem'i ayağına dökülür pervâneler

Bir musâhib yâr bul gülşende var bir gûşeye
Mevsim–i gülde dolu elde gerek peymâneler

Mest olub çeşmi diler kim ide bu bağrum kebâb
Kanumı nûş eylesün ola ki kane kaneler

Merd–i meydân ol Muhibbî eyleme dünyâya meyl
Değmede meyl eylemezler avrete merdâneler

* * *

Mefâîlün/Mefâîlün/Mefâîlün/Mefâîlün

159) Dimen divâne Mecnûn'a muhabbet mülki şâhıdur
Yanınca tayr ile vahşî yürir cümle seyyâhîdür

Dilâ bu rûy–ı zerdümle nice inkâr idem aşkı
Gözümün kanlu yaşıyla iki hâzır güvâhîdür

Sorarsan sînem üstinde elifler çektiğim yir yir
Muhabbet şehrine ondan varılur doğru râhîdür

Bu çeşmüm kanlu yaşundan cihân deryâya dönmüşdür
Yürür dil çıkmaz içinden sanasın anda mâhîdür

Bele kuhsârı olmuşdur Muhibbî kelle–i uşşâk
Görünen yir yir üstinde gumâm–ı dûd–ı âhîdur

* * *

Fâilâtün/Fâilâtün/Fâilâtün/Fâilün

160) Hatt–ı la'lün müşg–i zülfin anber–i sârâ satar
Dişlerün dürr–i Aden şîrin lebün helvâ satar

Gerçi bir âz odur ammâ salınsın nâz ile
Sana kul olmağa kendün serv–i hoş–bâlâ satar

Câm–ı la'lüne irem diyü ider hûş u hurûş
Dâyimâ meyhânede kendün mey–i sahbâ satar

Yâre sundum ıyd–gehde gönlimi alma diyü
Ol gül–i ter yüzime bakdı didi ayvâ satar

Gerçi dilber gösterir uşşâka yüz bin dürlü nâz
Gâh olur bir dem düşer âşıkda istiğnâ satar

Şi'r–i pür–sûzım eğer varsa Acem iklîmine
Virmeğe bir harfe kıymet efserün Dârâ satar

Bezm–i gamda ey Muhibbî nâleme âheng içün
Nâyi gör bâzâra virmiş kendüye güyâ satar

* * *

Mefâîlün/Mefâîlün/Mefâîlün/Mefâîlün

161) Görelden zülf–i leylâsın gönül sevdâya düşmüşdür
Olub Mecnûn gibi şeydâ yürür sahrâya düşmüşdür

Gönülden bir nefes gitmez leb–i hamrâsı dildârun
Hemân ol rinde benzer kim mey–i hamrâya düşmüştür

Gel ey serv–i hırâmânum gözüm yaşuna rahm eyle
Ki merdûm–zâdedür âhir görürsün pâye düşmüşdür

Aceb bilsem gül–i ra'nâya yüzden benzemiş yâre
Hayâsız arı terk itmiş hemân ortaya düşmüşdür

Huzûr–ı kalb ile ârif yatur meyhâne gencinde
Safâsuz sûfî mescidde kuru kavgaya düşmüşdür

Anın–çün pâdişâH oldum serâser cümle uşşâka
Hümâ–yı zülf–i dilberden başuma sâye düşmüşdür

Ser–i zülfünde kim görse Muhibbî gönlüni ider
Tükenmez bir olur olmaz uzun sevdâya düşmüşdür
* * *

Fâilâtün/Fâilâtün/Fâilâtün/Fâilün

162) Her kaçan gamze okın sîneme cânân getürür
Hak budur kim bu benüm derdüme dermân getürür

Görse âbid saçınun küfrünü zünnâr idine
Gebr eğer baksa yüzi nûruna imân getürür

Bezm–i hüsnünde kaçan zülfi gelür ârızuna
Meclise zînet içün sünbül ü reyhân getürür

Hızr eğer arayarak buldu ise âb–ı hayât
Pîr–i meyhâne keremden ânı her ân getürür

Ey Muhibbî bu gözüm merdümi gavvâs gibi
Taluben bahr–i gâma dürr ile mey–a cân getürür

Ey Muhibbı bu gözüm merdümi gavvâs gibi
Taluben bahr–i gâma dürr ile mey cân getürür
* * *

Fâilâtün/Fâilâtün/Fâilâtün/Fâilün

163) Ey saçı sünbül lebi gonca yanağı verd–i ter
Bâğ–ı hüsninde olubdur gözlerüm yaşı matar

Ateş–i ruhsârun üzre ol muanber hâller
Micmer–i yâkut içinde müşg ile anber yakar

Câm–ı la'li nûş ider bâğ içre her dem lâleler
Nerkis–i şehlâ elinde sâgar–ı zerrîn tutar

Mevsim–i güldür mey ile tâze kıl dil mürdesin
Çün bilürsün gülşen içinde biten lâ–büd yeter

Ey Muhibbî kim alur gül defteründen bir sebâk
Bülbül–i gûyâ olur bu ilm ana hikmet yeter

* * *

Fâilâtün/Fâilâtün/Fâilâtün/Fâilün

164) Akl–ı sergerdân ü dil–âvâre efkâr özgedür
Kâr–ı aşka benzemez bir kâr bu kâr özgedür

Bûsen alsam can virüb gelmez peşimânlık bana
Terk idem bin cân bulunmaz çün bu bâzâr özgedür

Tan değül bülbülleyin kûyında efgân eylesem
Sen gül–i pür·hârdan cânumda âzâr özgedür

Gül–i mükerrer ile ey dil kand–i la'l vasfını
Çünki ol şekker lebün vasfında güftâr özgedür

İstemez zâhid gibi cennet temâşâsın gönül
Tâlib–i dîdâr olan bilür ki dîdâr özgedür

Leblerün dârü'ş–şifâ ben olmuşumdur müptelâ
Kıl habibüm hasteler hakkında tımâr özgedür

Kim ki nazm ister Muhibbî şi'rini guş eylesün
Bulunur gerçi gazel ammâ bu eş'âr özgedür

* * *

Fâilâtün/Fâilâtün/Fâilâtün/Fâilün

165) Serverâ kaddüni ansam gözlerime nem düşer
Ya hattun fikr eylesem gönlüme ol dem gam düşer

Sînemi mecrûh ider zâhirde gerçi gamzeler
Lîk mânîde gönül zahmına ol merhem düşer

Tığ—i hicr ile şu denlü yârelenmişdür yürek
Her kaçan âh eylesem her yana bir pârem düşer

Tâb—ı haddünden eğer kurulsa tan mı zülf—i yâr
Âteşe karşu olıcak lâ—būd ana ham düşer

Gözlerüm yaşını bana rahm itmez misin
Ağladım şol hadde şimdi yaş yirüne dem düşer

Kaygulıdur gerçi kim zülf—i şebinde bu gönül
Ansa ammâ ârızun saçın hemân hurrem düşer

Serteser geşt eyledi gezdi Muhibbî âlemi
Bulmadı bir kimse kim sırrına mahrem düşer

* * *

Fâilâtün/Fâilâtün/Fâilün

166) Sâkiyâ gör dehri bî—bünyâddur
Bâde sun kim ömr hem berbâddur

Cem' kıldum mihnet ü derd ü elem
Râh—ı aşk içre bana ol zâddur

Dün gice kûyunda nâlem işidüb
Dirsen kûyı bu ne feryâddur

Kalbine âhum eser kılmaz benüm
Seng—i harâdur yâhud pûlâtdur

La'l—i şîrîn dehânı yâdına
Bu Muhibbî cân virür Ferhâddur

* * *

Mef'ûlü/Fâilâtün/Mefâîlü/Fâilün

167) Hadd—i nigâr bana gül—i ahmer değül midir
Yâ zülf—i dost müşg—i muanber değül midir

Çeşmi âline hışm idüben ok u yâ alub
Her kim dutarsa sîne dilâver değül midir

Gider rakîbi cennet kûyunda durmasun
Lâyık değüldir ana o kâfir değül midür

Tartılsa nola Yusuf eğer sım ü zer ile
Sen cânâ tartılırsun o kemter değül müdür

Girmez zamâne gûşına âh ü figânum âh
Ayb eylemen sözümü ol gerd değül müdür

Geh sîne sîne şerha vü geh dâğ—ı gam yakar
İnsâf idün Muhibbî kalender değül müdür

* * *

Mefâîlün/Mefâîlün/Feûlün

168) Senün hüsnün cihâna güft u gûdur
Bu ne hüsn ü bu ne vech ü ne rûdur

Aceb olmuş görüb anber saçın müşg
Bu ne kâkül bu ne zülf ü ne bûdur

Dimağım bûy—ı zülfünden doludur
Bu ne tayyib ü ne ıtr u ne bûdur

Taşub emvâc—ı eşküm başdan aşdı
Bu ne bahr ü bu ne nehr ü ne cûdur

Muhibbî nâgehân divâne oldı
Bu ne aşk u bu ne der ü ne hûdur

* * *

Fâilâtün/Fâilâtün/Fâilâtün/Fâilün

169) Âşık oldum bir perî-rûya cihân fettânıdur
Dem–be–dem nûş itdüği çeşmi ciğerler kanıdur

Bilmedüm hûr u melek midür perî yahud beşer
Bu letâfetle anı bilsem kimin cânânıdur

Mihnet ü derd ü belâ gam gelse dil karşı çıkar
Nice tâ'zim itmesün anlar anın mihmânıdur

Teşnedür cânum göricek âb–ı tiğün yalmanur
Gel içür ben istediğüm tîğlik yalmanıdur

Eksilür sanma Muhibbî harç kıl söz–i cevherin
Şâirün gönli içün dirler ki gevher kânıdur

* * *

Fâilâtün/Fâilâtün/Fâilâtün/Fâilün

170) Zülfine dil bağladı gönlüm benüm divânedür
Şem'i hüsne yanmak ister can dahı pervânedür

Yoluna harç eyledüm câna gözim gevherlerün
Tutma bî–kıymet anı her biri bir dürdânedür

Bûsesine nice bin yüz can ile olam harîd
Kim anın bir bûsesi âlemde yüz bir cânedür

Eksük olmaz âşıka gerçi belâ ile elem
Gam değül gönlü ezelden çünki mihnet–hânedür

Âlem–i ervâhda biz olmuş iken âşinâ
Şimdi n'oldu kim katında cümleden bigânedür

Bu Muhibbî sözleri virür hakîkatden haber
Sanmanuz andan gelen efsûn ile efsânedür

* * *

Mef'ûlü/Fâilâtü/Mefâîlü/Fâilün

171) Mihrün eğerçi şevki sùy—ı âsumânedür
Lîkin sücùd itdüği ol âsitânedür

Pertev bırakdı gönlüme çün nùr—ı aşk dost
Ol şu'le ile cân ü dilüm küllî yânedür

Zerd oldu hasretiyle yüzüm hem çü nilüfer
Çeşmümden akan göz yaşı da dâne dânedür

Yaşùm girdi eğnüme hil'at—i serâseri
Ahum şuâ'ı başuma tâc—ı şàhânedür

Çünki Muhibbî itdi felek kaddümi kemân
Âhum okına mihrüme iki nişânedür

* * *

Fâilâtün/Fâilâtün/Fâilâtün/Fâilün

172) Çeşm—i mestün gösterüb dilber eğerçi âl ider
Kasdı öldürmekdür ammâ bilemez hoş—hâl ider

Çeşminün vâr rağbeti uşşâkını katl itmeğe
Bu acebdür bana geldükçe neden ihmâl ider

Dâl—i zülfüni diler açdıkça hüsnin mushafun
Ya ne kılsun bu dil—i gam—dìde anı kâl ider

Eyledi cevr ü cefâ ile bu gün kaddüm dütâ
Anınçün şâh—ı gam ayağına halhâl ider

Râh—ı aşk içre Muhibbî hâlüni sormaz mısın
Âhir ol kùh—ı belâda kendüzin abdâl ider

* * *

Mefâilün/Mefâilün/Feulün

173) Ne hoş demdür visâl ola müyesser
Cemâlünle dahi gönlüm münevver

Benüm olsa bu âlem genci düpdüz
Komayam hâk–i pâyüne berâber

İşitdim mâlâ mâyil mâh–rûlar
Yaşumı sîm itdüm yüzümi zer

Şeh–i aşkım alemdür elde âhum
Gözüm yaşı olubdur bana leşker

Figân ü nâlemi gûş eylemez âh
Cihâna anınçün didiler ger

Sabâ el urdı benzer zülf–i yâre
Dimâğ–ı âlemün oldu muattâr

Muhibbî âşık isen terk–i cân it
Sana uşşâk içinde diyeler er

* * *

Mefâîlün/Mefâilün/Feùlün

174) Yüzin nûrıyladur çeşmüm münevver
Meşâmum bûy–ı zülfinden muattâr

Ne bilsün hâlet–i hicrân–ı kadrün
Ana kim vuslat olmuşdur müyesser

Bana derd ü belâ hem–zâd olubdur
Cefâ vü cevrün olalı birâder

Kaddün topı özgedür hûr–ı ravza
Yüzin cennet lebündür âb–ı kevser

Lebün üstünde ol hâl–i siyehler
Sanasın noktadır bâlâ–yı şekker

Bana vaslun harâm itdün aceb bu
İçersin kanımı san şîr–i mâder

Muhibbî'ye terahhum eyle ey dost
Be–gâyet hâli hicr ile mükeder
* * *

Fâilâtün/Fâilâtün/Fâilâtün/Fa'lün

175) Mushaf–ı hüsnüni açdım dâl–i zülfin fâldır
Kim benüm âşüfte rüsvâ olmama ol dâldur

Sünbülün şurıde rüsvâyı olubdur ben gibi
Yüzüni sürer ayağuna velı pâ–mâldur

Nice arzuhal idem gördükçe ey meh–rû seni
Hûş u aklum zâyil olur bu zebânum lâldur

Sakın aldanma bu dehr–i bî–vefâ güftâruna
Her ne söz kim söyleye ser cümle ol izlâldur

Kefe–i gerdûn Muhibbî hicr–bârun çekse ger
Çekmeye ânı eğerçi cürmi bir miskaldur
* * *

Fâilâtün/Fâilâtün/Fâilâtün/Fâilün

176) Dâyimâ cevr ü cefân ile gönül râhatdedür
Çün bana senden gelür sanma anı zahmetdedür

Hâtırundan yu keder tarh ile eylē dünyâ kesretün
İresin maksûdına zevk ü safâ vahdetdedür

Ehl–i aşkız zâhidâ dîdâr ister gönlümüz
Anladık fikrile zikrüni hemân cennetdedür

Sînemiz beytü'l–hazen yaşum şarâb u dil kebâb
Mihnet ü derd ü belâ cem' oldu dil sohbetdedür

Nûş idelden bu Muhibbî cür'a–i câm–ı elest
Kimse hâlün anlamaz ol özge bir hâletdedür

* * *

Mef'ûlü/Fâilâtün/Fâilâtün/Feûlün

177) Bir serv–i nâzı sevdim gün yüzi alnı mehdür
Meh–pâreler içinde hüsniyle pâdişehdür

Gam harmanunda derdâ bir cüce hâsılım yok
Aşk âteşine yanmış dil anda bir giyehdür

Şol denlü itdi cevri uşşâka ol cefâ–cû
Boynunda görünenler kâkül değül günehdür

Sensiz eğer sorarsam nice geçer şeb ü rûz
Gice işim gücüm âh gündüz erişevedür

Zülfin düninde varsa kuyına bu Muhibbî
Giydüğü dûd–ı dilden başuna şeb–külehdür

* * *

Fâilâtün/Fâilâtün/Fâilâtün/Fâilün

178) Can gözin aç her yana bakdukça ey dil yâri gör
Gözlerün yaşın akıt su gibi var dîdârı gör

Kubbe kılmış gökleri itmiş zemîni ana ferş
Dest–i kudretle ne yüzden yapmış ol mîmârı gör

Ola kim lûtfu keremden cürmüni afv eyliye
Giceler tâ subh olunca zârı kıl yalvârı gör

Umar idüm göz yaşı teskîn ide dil âteşin
Su dokunsa şûlesi artar söyünmez nârı gör

Bilür iken bu cihândan kimseye gelmez vefâ
Nice meyl eyler demâdem bu dil—i bî—ârı gör

Nakd—i câna gam metâın kim alur dellâl—ı aşk
Çağır sen de Muhibbî cân vir ol bâzârı gör
* * *

Fâilâtün/Fâilâtün/Fâilâtün/Fâilün

179) Bağda eşcâr açılmış lıyk gül—i sultândur
Arturur bir bir reyâhinler ki san erkândur

Bülbül olmuşdur öter her dem sürâhi kulkulı
Arada güyâ kadehler san gül—i handândur

Gülşen içre her kişi gerçi safâlar kesb ider
Bana sensiz sahn—ı gülşen guyiyâ zindândur

Bî—hâberdür aşkdan san müfti—i âlem dahı
Kimse gûrına irişmez bahr—i bî—pâyândur

Gördiler sen mührini âraya almış ehl—i aşk
Zerreler içre görinür mihr—i nûr efşândur

Can gözin aç kıl nazar sun'—ı hudâdur her çiçek
Akl u fikr irmez bunun kârında hayrândur

Andı zülfün bu Muhibbî tutdı zulmet gönlini
Dökülür âhı sehâbından yaşı bârândur
* * *

Fâilâtün/Fâilâtün/Fâilâtün/Fâilün

180) Genc—i hüsnün mesken itmiş çeşmi câdular mıdur
Görinen sihr ile ejder yohsa gîsûlar mıdur

Hasretiyle atdıran âh okların yâ kaddüme
Geh hayâl—i gamzeler geh dilde ebrûlar mıdur

Senden ayru gîceler tâ subh ey Yûsuf Cemâl
Çekdiğüm Yâkûb—veş hüzn içre kaygular mıdur

Uğrasam yüz döndürür tanrı selâmından kaçar
Hûblar mahbûblar hep böyle hod—rûlar mıdur

Her ne denlü söylesem virmez dönüb bir kez cevâb
Bilsem istiğna mıdur yâhud bu tünd—hûlar mıdur

Gülşen—i hüsnini hıfz içün mi bu hatt—ı siyâh
Kimse basmasun diyü yâ yohsa bârûlar mıdur

Meyl idüb her servere yüz hâke sür cûlar gibi
Çıkaran başdan Muhibbî seni bu hûlar mıdur

* * *

Fâilâtün/Fâilâtün/Fâilün

181) Sünbül otlar gülşen içre çeşm—i âhûlar mıdur
Pister—i gülde yatur yâ iki sayrûlur mıdur

Çarha başun eğmez iken iş—bu gönlüm tevseni
Râm idüb zencîr iden mûlar mı gîsûlar mıdur

Katı yâyı mıdur iden sınem içre dil nişân
Bir yanadan gamzeler bir yana ebrular mıdur

Ey boyu serv—i Hıtâ mahbûbı bu yaşum revân
Eyledüm kim göre ider âb—ı âmûlar mıdur

Bilmezem ancak senin yârinde yok bûy—ı vefâ
Yoksa gül—ruhlar Muhibbî böyle hod—rûlar mıdur

* * *

182) Ârızunda zâhir oldu zülf ü hat ey gülizâr
Gülşen içinde bulunsa tan mı didem mûr u mâr

Aşk şâhı çekdi leşker bu dil ü cân mülkine
Pâdişâh-ı akla tâkat kalmayu kıldı firâr

Kûyına vardum nice yıl görmedüm didârını
Hak dimişler bunu ölmekden eşeddür intizâr

Gurre olub fülk-i dünyâya girüb dil bağlama
Gâfil olma dâima olmaz muvâfık rûzigâr

Ey Muhibbî âşıka yâ sabr dirler yâ sefer
Çünki sabre çâre yok lâzım gelür terk-i diyâr

* * *

Mefâîlün/Mefâîlün/Mefâîlün/Mefâîlün

183) Salınsa nâz ile yârim gören dir servi kâmetdür
Ne serv-i kâmet olsun ol ki durdukça kıyâmetdür

Dolaşur ehl-i irfâna şarâb u hûb içün zâhid
Şarâb içmek güzel sevmek velî bilmez zerâfetdür

Bana sor zülfü çeşmünden neler gördüm neler gördüm
Biri ser—fitne—i âlem birisi ayn—ı âfetdür

Gerekmez efseri dârâ yiter çün hâk—ı dergâhun
Yaradan hakkı ol bâna hemân tâc—ı saâdetdür

Anarsa aşk ehlini ne gam zâhid melâmetle
Selâmet görülmez âşık işi ânın melâmetdür

Muhibbi'den dirig itme nigâra tir—i müjgânun
Anunla eğlenür cânum anunla sine râhatdür

Dilâ mağrur olub virme gönül bu dâr—ı fenâya
Hakikatle nazar kılsan hemân bir iki saâtdür

* * *

Mefûlü/Mefâûlü/Mefâîlü/Feîlün

184) Öpsem lebüni disem o dem la'lüni dişler
Nâz ile bana gösterür inci gibi dişler

Tâvus—sıfat cilve kılub seyr-i çemen kıl
Tâ serv—i sehi öğrene senden salınışlar

Dil virme didüm zülfüne gel pendimi güş it
Divâne gönül sözümü tutar bildüğün işler

Kaddümi dütâ eyleyüb âh okların atdım
Rengin yaşumı eyledüm ol yâya kirişler

Dil şişesi bir dahi Muhibbî bütün olmaz
Meh—rûlar anı seng—i cefâ ile sımışlar

* * *

Fâilâtün/Fâilâtün/Fâilâtün/Fâilün

185) Giryesi ebr—i bahârun dicle—i pür—hûna sor
Nâlesin râ'dun sorarsan bu dil—i mahzûna sor

Bilmek istersen eğer zencîr—i zülfi kıymetün
Zülfi sevdâsında olan Âşıkı Mecnûn'a sor

Bezm—i gamda kâse—i çeşmüm benüm devr etdiğün
Hîç kes vâkıf değül ancak mey—i gülgûna sor

Ey gönül olma sakın dünya metâına harîs
Neyledi nakdine ıssı eyledi Kârûn'a sor

Seng–i mihnetle Muhibbî dökülüb evân olduğun
Anı kendümden tefahkus eyleme gerdûne sor

* * *

Mefûlü/Fâilâtü/Mefâîlü/Fâilün

186) Ben müptelâya neyledi ol bî–vefâyı gör
Gönlüm dolaştı zülfüne nâgeh belâyı gör

Geh işve gâh şive gehî cevr ü gâh nâz
Didüklerince yok mudur ol pür cefâyı gör

Aşkın yolunda cân ile ser terkin eyledüm
Varmı cihânda bencileyin bir fedâyi gör

Gördü ölmelü haste atub bana gamze okın
Ol dil tabîbi öldürüb atdı devâyı gör

Nazmun Muhibbî nazmuna benzer Nizâmî'nün
Anca hayâl–i nâzın ü rengin–edâyı gör

* * *

Fâilâtün/Fâilâtün/Fâilâtün/Fâilün

187) Rûy–ı gülzârı görem dirsen gaddâr–ı yârı gör
Sorma bülbül nâlişin dilhaste bu ben zârı gör

Gamzelerle öldürür kûyına varan âşıkı
Bir nefesle dir görür İsâ gibi güftârı gör

Zülfünü elde gehî zencîr ider gâhi kemend
Ey dil–i dîvâne daksun boynuna yalvarı gör

Tâlib olma ey gönül zâhid gibi sen cennete
Dûn–ı himmet olma cidd ü cehd idüb dîdârı gör

Rûşen olsun gün gibi dirsen Muhibbî aşkını
Tekke–i dilde çerâğ–ı mihrüni uyarı gör

* * *

Mefûlü/Fâilâtü/Mefâîlü/Fâilün

188) Gam meclisinde zârılığım inleyen bilür
Ney gibi nice inlediğüm dinleyen bilür

Cân ü dil ile şem–i rûh–yâra neydiğüm
Pervâne gibi yanmağa dil bağlayan bilür

Aşkın rümûzu neydüğini zâhid anlamaz
Kuş dilidür bu yine bunu söyleyen bilür

Vaslı metâ–ı girmez ele çün hayât ile
İrür murâda cânını terk eyleyen bilür

Bilmez Muhibbî sînede dâğ–ı siyâhımı
Ancak sor anı lâleye dil bağlayan bilür

* * *

Fâilâtün/Fâilâtün/Fâilâtün/Fâilün

189) Beni öldüre mi cevr ile cefâ kim ne bilür
Yâr aceb eyleye mi mihr ü vefâ kim ne bilür

Vâdi–i gamda vü mihnetde olan hastelere
Leb–i la'lünden ire mi ki devâ kim ne bilür

Bunca gün hicri ile cân ü ciğer yanmış iken
Umaram vaslı ola cânâ şifâ kim ne bilür

Ne günâh itdüm ola elim alub çarh–ı felek
Ol melekden ne içün itdi cüdâ kim ne bilür

Bu Muhibbî dil ü cân yakduğını hasret ile
Sen bilürsün anı ey bâr—ı hüdâ kim ne bilür

* * *

Fâilatün/Fâilatün/Fâilatün/Fâilün

190) Kân—ı dilden yine dürler eyledi izhâr şi'r
Kıldı mehrûlar ayağuna anı îsâr şi'r

Düşe nâdân ağzuna kordum budur la'l—i lebün
Leblerün vasfında anınçün dimem ey yâr şi'r

Bir güzel mahbûbdur yüzden nikābın almazam
Kıymetün bilmezlere göstermiye dîdâr şi'r

Ehl—i derd olan ana pervâne gibi per yaka
Ger disem şem'—i rûhın vasfında âteşbâr şi'r

Kapuşırlar her tarafdan sanasın kand—ı nebât
Her kaçan şekker lebünçün eylesem güftâr şi'r

Her sözün mevzûn Muhibbî serv—i kâmetler gibi
Salınub her yana kılsun serv—veş reftâr şi'r

* * *

Mefâîlün/Mefâîlün/Feûlün

191) Cihânun kande bir ra'nâ güli var
Ana karşu hezârân bülbüli vâr

Gül oldu meclis içre yine sâgar
Sürâhi bülbül olmuş kulkulı var

Saçı şebdîzîne gülgûn—ı eşki
Koşalum çünki vaslı öndili var

Benüm yok andan özge pâdişâhum
Anın yüz bin benüm gibi kulu var

Muhibbî olsa divâne aceb mi
Görür zencîre benzer kâküli var

* * *

Fâilâtün/Fâilâtün/Fâilâtün/Fâilün

192) Sad hezârân aşk eri var cümlenün cânânı bir
On sekiz bin yaradılmış âlemin sultânı bir

Vasla her giz şâd olub hicrâna gamgîn olmaya
Âşık olmaz bilmeyince derd ile dermânı bir

Çün ezelden eyledün ikrâr ü didün sen belî
Lâzım oldu idesin sen itdüğün peymânı bir

Cân alub bir bûse virdüm diyü ben emr eyledün
Pâdişâhsın pâdişâhların olur fermânı bir

Ma'den–i dilden Muhibbî çıkarur gevherleri
Bunca cevher hâsıl eyler lîk baksan kânı bir

* * *

Mefâilün/Mefâilün/Feûlün

193) Reyâhîn–i şâhın tahtı çemendür
Gelen dîvânına serv ü semendür

Olub her bir çiçek bir hûba mânend
Aralarında nerkîs gamze–zendür

Yetimâne benefşe başın eğmiş
Bu kaygular ana bilsem nedendür

Eğer olmasa câm—ı erguvâni
Bu meclis cânsız bir kuru tendür

Bahar irdi Muhibbî geşt—i bâğ it
Bu demler gussa gönülden gidendür
* * *

Fâilâtün/Fâilâtün/Fâilâtün/Fâilün

194) Her kaçan çeşmün elünde tîr—i peykân oynadur
Âşık—ı şûride diller karşuna cân oynadur

Şöyle hâk itdi râh—ı aşkun yolunda rûzigâr
Bâd—ı âhumla beni her yâna her an oynadur

Gelse sultân—ı gamı dil şehrüne îsâr içün
Tâcir—i çeşmüm elünden dürr ü mercân oynadur

Cân viren bir bûsem alur gerçi dilber dirüli
Lîk durmaz vâdesine yok yire cân oynadur

Eşk—i çeşmün âh kıldukça telâtumlar urur
Ey Muhibbî gam değül bâd esse ummân oynadur
* * *

Fâilâtün/Fâilâtün/Fâilâtün/Fâilün

195) Gerci kim âşıka aşk evveli âsân görinür
Âhiri müşkil olur terk—i dil ü cân görinür

Leblerün ger taleb itsem beni ayb eyleme kim
Haste dilün o benüm derdüme dermân görinür

Yâdıma gelse kaçan hâl ü hât ü zülf—i nigâr
Gönül âşüfte vü cân vâlih u hayrân görinür

Genc–i hüsnine senün nice varub mâlik olam
Zülfünün her kılı ejder bana su'bân görinür

Gözlerüm yaşı Muhibbî yine cû oldu akar
Benzer ol ârızı gül serv–i hırâmân görinür
* * *

Mefâîlün/Mefâîlün/Mefâîlün/Mefâîlün

196) Nigârun gün yüzi şevkin dilâ şems ü kamerden sor
Sorarsan lebleri zevkin varub şehd ü şekkerden sor

Dilersen ey kemân–ebrû neden döndü yaşum kana
Müjen tîrüni gel gönder anı hûn–ı ciğerden sor

Beni bu bûte–i hicrün nice kâl eyledi sensiz
Eğer ey sîm–ten bilmek dilersen sîm ü zerden sor

Muhabbet ehli devrândan neler çektiğüni bir bir
Murâdun var ise bilmek bu dehr–i pîrezenden sor

Hevâya uyanın başı hebâ olmak mukarerdür
Dahi rûşen ola yanında şem'–i encümenden sor

Görüb ol la'l–i şîrîni ne kan yutar Muhibbî'nün
Belâ kûhında girivlik düşerse kûhkenden sor
* * *

Fâilâtün/Fâilâtün/Fâilâtün/Fâilün

197) Esb–i nâz üzre sunub el zülfüne çevgân alur
Top ider âşıklarun yaşun hemân meydân alur

Ol tabîb–i dil neden sormaz bu ben dil–hastesin
Nice yıllar kapusında cân virüben cân alur

Derdüni terk eylemez her kim bulursa kıymetün
Kangı ahmakdur o kim derdi koyup dermân alur

Rüzigârun virdüğine şimdi mağrûr olma kim
Defter itmişdür sakın birbirine dermân alur

Ey Muhibbî gevher-i eşküm görüb dellâl-ı gam
Çâğırır gelsün berü kim dür ile mercân alur
* * *

Fâilâtün/Fâilâtün/Fâilâtün/Fâilün

198) Her kaçan kadd-i dil-rübâ görinür
Sidre'den bil ki müntehâ görinür

Göre Valleyl diye kâküline
Baksa yüzine Vadduha görinür

Vaslun andım cevâb virmedi yâr
Tınmadı çün hemân rızâ görinür

Bu Muhibbî'ye cevr kılsa ne gam
Ne ki andan gele vefâ görinür

Şeh dirilen cihân içinde bu gün
Kapusında anın gedâ görinür
* * *

Mefûlü/Fâilâtü/Mefâîlü/Fâilün

199) Mecnûn ki aşk kişverüne pâdişâh geçer
Hükmi ânın cemi'i vuhuşa revâ geçer

Bend-i belâda kalsa bu gönlüm aceb değül
Sevdâ-yı zülf-i dilbere çün müptelâ geçer

El urayın dime sakın genc-i hüsnüne
İki tarafta zülfi anın ejdehâ geçer

Can hastesine itmeye her giz tabîb ilâc
La'lünden özge derdüme sanman devâ geçer

Varma nesîm mülk—i Sıfahân'a kühl içün
Çün hâkipây—i yâr göze tûtiyâ geçer

Oldı cihânda çünki Muhibbî gedâ—yı yâr
Yeğdir ana geh âleme ol pâdişâh geçer
* * *

Mef'ûlü/Fâilâtü/Mefâîlü/Fâilün

200) Sâkî piyâle al elüne sun ki gün geçer
Bari safâ vü zevk idelüm ömür çün geçer

Koma tarf—ı meygedeyi elden ey gönül
Bir sâgar ile sana çün ol rehnümûn geçer

Bülbül sadâyı güş idüben gülşene vârır
Her kim ki bile kuş dilüni zû-fünûn geçer

Mekr—i cihâna bak ki füsûn u fesânedür
Aldanma bu fesâneye hep füsûn geçer

Mutrib nevâda perde—i üveydir Muhibbî'ye
Deyr—i cihânda anılsa dil erganun geçer
* * *

Fâilâtün/Fâilâtün/Fâilâtün/Fâilün

201) Zülfünü keşf eyledün çün zâhir oldu nûrlar
Yüzüne can virse tan mı cennet içre hûrlar

Bend—i eflâkın elünden tan mıdur kan ağlasam
La'l—i şekker bârına çünki üşürdi mûrlar

Gül yüzünün hasretünden ey bahâr—ı hüsn ü nâz
Yağdırur tâ subh olınca gözlerüm yağmûrlar

La'l—i nâbun kasdın itse bu Muhibbî derdmend
Kanını içmek diler ol nerkîs—i mahmûrlar
* * *

Fâilâtün/Fâilâtün/Fâilün

202) Bana dildârun cefâsı hoş gelür
Nitekim gayre vefâsı hoş gelir

Derdi ile hoş geçer dil dilberün
Derdüme sanma devâsı hoş gelür

Ger varasın ey sabâ devr eyleme
Gözlerüme tûtiyâsı hoş gelür

Zahm—ı peykânı kızıl güldür bana
Bülbülüm hâr—i belâsı hoş gelür

Yâreme merhemdürür çün zahm—ı dost
Cânûma tîr—i belâsı hoş gelür

Ey Muhibbî âleme şâh olmadan
Dilberün olmak gedâsı hoş gelür

* * *

Fâilâtün/Fâilâtün/Fâilâtün/Fâilün

203) Zülfünün fikrini ko tûl—ı emelden ne gelür
İtmeyen cevr ü cefâ şîve güzelden ne gelür

Gerçi nokta lebüne kıl didi uşşâk belüne
Ben didüm nesne yok arada cedelden ne gelür

Göreli hattı jeng aldı gönül âyinesi
Ezeli yazuk imiş başa pes elden ne gelür

Zâhidâ sanma ki a'mal'ul—lah cennet bulasın
Ol hak'ın fazlıdurur yohsa amelden ne gelür

Anma efsâne–i Mecnûn'ı ko uyhu getürür
Beni an yazım ile kuru meselden ne gelür

Şi'rile çünki Muhibbî nice dilber koculur
Bunu kim diyebilür şi'r ü gazelden ne gelür

* * *

Fâilâtün/Fâilâtün/Fâilâtün/Fâilün

204) Ol cefâkârun cefâsı gönlüme her dem gelür
Ol sebepten gözlerümden yaş yirüne dem gelür

Sîne–i mecrûha ursan ey sanem gamz oklarun
Tîr ü peykânun bu ben dilhasteye merhem gelür

Vâr elünden zehr eğer nûş eylesem tiryâk olur
Yâd elünden ger içem tiryâkı bana sem gelür

Sensizim ger seyr–i gülzâr eylesem ey şâh–ı gül
Gönlüme sürûr illâ meğer kim gam gelür

Ey güzeller şâhı kapunda Muhibbî bendeni
Redd idüb ânı sana bîgâneler mahrem gelür

* * *

Mefâilün/Mefâilün/Feûlün

205) Ser–i zülfini gördüm cîme benzer
Leb–i la'lüni sordum mîme benzer

Didüm ki yârimin yokdur nazîri
Eğer vâr ise idün kîme benzer

Nisâr itmeğe dilber ayağuna
Gözüm yaşı ânınçün sîme benzer

Kurulmuşdur zanehdânı ki san top
Hatı yârün hisâr–ı Rîm'e benzer

Elifler iş bu sinem levhasında
Yazılmış tıfl içün ta'lime benzer

Muhibbî efser itmiş hâk–i pâyün
Anınçün şâh–ı heft iklîme benzer

* * *

Fâilâtün/Fâilâtün/Fâilâtün/Fâilün

206) Bu gönül râh–ı ser–i kûyunda sergerdân olur
Ah ider tâ subh olunca giceler giryân olur

Ruhlarına karşu cânâ şöyle hayrân olmuşum
Kim göre bu hâlümi velhâsılı hayrân olur

Yüzüni sürmek diler pâyüne câna bu gönül
Râh–ı kûyında anınçün hak ile yeksân olur

Fitne–i aşkın senün her câna âfet–i devrân olur
Hey dimezsin çeşmüne bil âfet–i devrân olur

Didüm ister bu Muhibbî vir şarâb–ı derdüni
Cân ü dilden âşıkındur çün sana mihmân olur

* * *

Fâilâtün/Fâilâtün/Fâilâtün/Fâilün

207) Serv–i kaddüni kaçan ansam bu gözüm yâş olur
Âh kılsam derd ile derdâ bu sırrum fâş olur

Cânda yer itdüm gelürse gamze–i peykânı dost
Leşkeri derd ü gama âhir ciğerde yâş olur

Aşk şâhı urdı bu kasr—ı ezel bünyâdını
Ger vara mîr ü gedâ budur kamû ferrâş olur

Deşt—i gamda kalmışım gelmedi Mecnûn yanuma
Sanma ol dîvâne aşk içre bana yoldaş olur

Ağlayub sürse Muhibbî rûy—ı zerdin taşlara
Yollarun etrâfı cânâ la'—l ü altun taş olur
* * *

Faulatün/Fâilâtün/Fâilâtün/Fâilün

208) Her kimin kim sevdiği gül yüzlü bir cânân olur
İşi gücü bülbül—âsâ nâle vü efgân olur

Top olub dolar ser—i uşşâkdan meydân—ı aşk
Her kaçan elde ser—i zülfün senün çevgân olur

Lem'a—i hüsnine baksam ben aceb mi cân ü dil
Şem'a yakar bâl ü per pervâneler biryân olur

Ka'bedür kûyın vârır âşıklarun süren süren
Cân ü dilden her birisi yoluna kurbân olur

Ey Muhibbî çünkü yakdın sûz—i Hüsrev'den çerag
Şi'rüni her kim okursa korkarım sûzân olur
* * *

Mef'ûlü/Fâilâtü/Mefâîlü/Fâilün

209) Ol serv—i nâz bağa kaçankim revân olur
Pâyune gözümün yaşı ol dem revân olur

Gencîne—i cemâle tılısm oldu saçları
Ey dil sakın ki her biri ejder îlan olur

Bir bûsesine virse eğer nakd—ı cânı dil
Sanman bu yolda âşıka her giz ziyân olur

Pîr–i mugân cür'ası nâmerdi merd ider
Rubâh eğer içe de şir–i ziyân olur

Çevgâna göre zülfünü top itmeye serin
Da'vâ–yı ışk itdüği cümle yalan olur

Dil yakdı çıkdı göklere âhı Muhibbî'nün
Her kim yakarsa âteşi lâ–büd duhân olur

* * *

Fâilâtün/Fâilâtün/Fâilâtün/Fâilün

210) Deyr–i âlemde kaçan kim bir sanem peydâ olur
Aşka düşüb nîceler Mecnûnleyin şeydâ olur

İntizarıyla lebünden bulmadım bir zerre kâm
Bir söz imiş sabr ile dirler koruk helvâ olur

Çeşm–i cellâdun elüne tîğ alub korkutmasun
Fikrine gelmez ölüm aşk ehli bî–pervâ olur

Şem'–i hüsne kim ki âşıkdır nîr–i pervâne–veş
Mahv olur ol âteş–i ışk içre nâ–peydâ olur

Çün Muhibbî çür'a–i câm–ı lebünden oldu mest
Faş idüb esrâr–ı aşkı âleme rüsvâ olur

* * *

Fâilâtün/Fâilâtün/Fâilâtün/Fâilün

211) Bilmezem cevr ü cefâ mı yâhud izz ü nâz olur
Gel benüm çok sevdiğüm didükçe meylün âz olur

Gel bu gün ıyş idelüm sahn–ı çemen eyyâmıdur
Çarh geçer ü kimler ile arta işret–sâz olur

Gönlümün murgın niçün kıydın didüm güldü didi
Hûb–rular âlem içre cümle hep mümtâz olur

Zülfün ile benlerün el bir ider dil almağa
Vay nice ayyâr ü mekkâr ü kemend-endâz olur

Ruhlarıyla lebleri zikrün ider dil dilberün
Ânın içün bu Muhibbî şi'rde mümtâz olur

* * *

Mefâîlün/ Mefâîlün/Mefâîlün/Mefâîlün

212) Cemâlün şem'ine karşu bu cân pervâne *olmuşdur*
Görüb zencîr—i zülfini bu dil divâne olmuşdur

Eğer ben nisbet eylersem yüzünü mihr ile mâha
Beni ayb eyle billâh gönül dîvâne olmuşdur

Râh—ı ışk içre her kim ki sırr—ı ihlâsla pâ kor
Kaçırmaz tîğ ü hançerden başın merdâne *olmuşdur*

Şehâ gülzâr—ı hüsnünde ser—i zülfin tuzâğ itdür
Ne gam sayd olsa mürg—i dil ki benler dâne olmuşdur

Dimâğı âlemün pürdür Muhibbî yine bûyıyla
Meğer benzer ki zülfeyne sabâdan şâne olmuşdur

* * *

Fâilâtün/Fâilâtün/Fâilâtün/Fâilün/(Fa'lün)

213) Âriz—ı arz ider elün gönlümü bimâr eyler
Sonradan döne gelür lebleri timâr eyler

Ki çeker tîğ—i cefâ gâhı atar gamz okunu
Bana bu işleri *ol* gamze—i *mekkâr* eyler

Gül gibi dâmenini yâr virür ağyâr elüne
Giceler âşıkı bülbül gibi ol zâr eyler

Âh ile sanma gözün yâşını te'sîr kıla
Kalbi âhendur anın sanma ki sen kâr eyler

Şâh—ı gam gelse Muhibbî bu gönül kişverüne
Pâyüne didelerüm sîm ü zerîsâr eyler

* * *

Mefûlü/Mefâîlü/Mefâîlü/Feûlün

214) Göster dişini tâ diyeler dürr—i Adendür
Anber saçunı tara ki ol müsg—i Hotendür

Sensiz melek ey hûr—ı lika yâdıma gelmez
Ger cennet ü Firdevs ola ol beyt—i hazendür

Dirler ki ider dilber olan bûseye ikrâr
Didüm ki bu ne olmayacak bu ne suhandur

Giysun sâlunup serv gibi câme—i sebzi
Gülden yaraşur pîrehen ol sîm bedendür

Gel îyş idelüm bir sen ü ben bâde üç olsun
Gül mevsimi irişdi vü hem vakt—i çemendür

Didi ki nedür kimdür iden nâle vü feryâd
Didim ki Muhibbî seni cân ile sevendür

* * *

Fâilâtün/Fâilâtün/Fâilâtün/Fâilün

215) Cânuma hâtif seher—gehden bunu ilhâm ider
Ey humâr—âlud ancak sana dermân câm ider

Gam yimem hâl—i hayâl çün derûn—ı dildedür
Ankebûtun gönlü şâd olur mekes çün dâm ider

Zülfî zencirini takdım gönlümün gerdânına
Bilmedüm âhir bu dil—divâneyi bed—nâm ider

Dostlar ağaz u encâm—ı cihân bir nüktedür
Şol ki virmez dil cihâna fikri ol encâm ider

Mısr—ı hüsnün hıkkıçün cânâ Muhibbî hastedür
Her kaçan kim zülfini ansa ol azm—i Şâm ider

* * *

Fâilâtün/Fâilâtün/Fâilâtün/Fâilün

216) Zülfi ile yüzini örtdükçe gönlüm teng ider
Ah kılsam zülfini keşf itse aklum den ider

Sâkiyâ cam—ı safâ sun tâ vire kalbe cilâ
Gam necârı yohsa dil âyinesini jeng ider

Var iken gül gibi âlemde şarâb—ı ergevân
Kangı ahmakdur varır hayranlık ister beng ider

Bezm—i gamda ey gönül inle yaşını eyle târ
Dehr anı âhır büker bu kametüni çeng ider

Sîne bağına Muhibbî yaş döker gel hûn—i dil
Bitirür güller temâşa ile rengâ—reng ider

* * *

Fâilâtün/Fâilâtün/Fâilâtün/Fâilün

217) Depredürse zülfiinün her bir kılın cânlar kopar
Her tarafdan niçe yirden âh ü efgânlar kopar

Âlemi gark idiserdür ser—be—ser eşküm benüm
Hasretîyle iş—bu çeşmümden ki bârânlar kopar

Nâz ile güftâra gelse gonca—veş ol şâh—ı gül
Cân ü diller inleşürler niçe giryânlar kopar

Ger gülerse hokka–i yâkûtı cânlar gösterür
Söze gelse lutf ile la'l–i Bedehşânlar kopar

Âsitânunda Muhibbî n'ola efgân eylese
Kande kim gülşen ola bülbülden efgânlar kopar

* * *

Fâilâtün/Fâilâtün/Fâilâtün/Fâilün

218) Kande kim şîrîn-zebân bir dilber–i fettân kopar
Karşusında ehl–i diller zâr ü ser–gerdân kopar

Tan mıdur sevdâ–yı zülfünden gönül olsa harab
Çünki bu gam leşkeri sînemde bî–pâyân kopar

El urup depretdükçe zülf–i anber–bârını
Haşre–dek san âlem içre ebr–i müşg–efşân kopar

Âşık–ı dil–hasteler âh ü figânın arturur
Her kaçan kim tâzece bir mâh–rû cânân kopar

Mushaf–ı hüsnün görüb her kim çevürse yüzini
Ey Muhibbî bil anı âhirde bı–ımân kopar

* * *

Mef'ûlü/Fâilâtü/Mefâîlü/Fâilün

219) Alub kaşı kemânını ol gamzeler çeker
Durmaz hadengi sînede hokka ki ter çeker

Gülgûn–ı eşk hocası seyyâh olub yürür
Sen şâha pişkeş diyü dürr ü güher çeker

Dikdi livâ–yı âhunı dil sîne tabl idüb
Şâh–ı muhabbet oldı meğer başka ser çeker

Geh bâr ü cevr ü mihnet ü gam geh kemend–i âh
Dünyâda gör ki âşık–ı miskîn neler çeker

Her şeb Muhibbî zülf ü hatın hasreti ile
Yummaz gözünü nâ–geh ü âh–ı seher çeker
* * *

Fâilâtün/Fâilâtün/Fâilâtün/Fâilün

220) Her kaçan kim âh ider dil şu'le bayrağın çeker
Derd ü gam leşker olup kim sol ü kim sağın çeker

Rûşen itmeğe çerâğın tekye–i aşkın müdâm
Tuhfe ilter bu gönül bağrındaki yağın çeker

Eyledi dehrûn dimâğını muattar bûy ile
Kim meğer bâd–ı sabâ zülfündeki bâğın çeker

Bir boyu servün firâkından düşüp sahrâlara
Sîne sîne lâle gibi haste dil dâğın çeker

Pîr–i aşk oldu bana ışk ehli oldular mürîd
Her biri diyüb belî karşumda kulağın çeker

Şâh–ı gam gelse Muhibbî konmağa dil mülkine
Önce bu eşküm katarı yürür otağın çeker
* * *

Fâilâtün/Fâilâtün/Fâilâtün/Fâilün

221) Hançer almağa kaçan destine çeşmün başlar
Cû olur kanlar akar anda kesilür bâşlar

Fitne tohmın mezrâ–ı câna ekelden benlerün
Kara kara lâle–veş bağrumda çıktı bâşlar

Görinen deryâ değüldür belki gözüm yaşıdur
Garka virdi âlemi gözümden akan yâşlar

Şöyle yazmış ruhları nakşını nakkâş–ı ezel
Yazmaya bir harfini âciz kala nakkâşlar

Bu Muhibbî bâşını açub yüzin döndürmeye
Kûy–ı dilberden eğer başına yağsa tâşlar

* * *

Mefâîlün/Mefâîlün/Feûlün

222) Âceb sünbül midür zülfün yâ anber
Dimâğ–ı dehr olur andan muattar

Gözin nerkis yanağın gül olaldan
Boyuna bendedür serv ü sanevber

Kaşın mihrâbına kamet getürdüm
Görüb yüzin didüm Allahu ekber

Aceb bu gamze midür yâhud cellâd
Dutar hâzır elünde tîğ ü hançer

El urmak mümkin idi genc–i hüsne
Eğer zülfün olmasaydı ejder

Ola kim rahm idüb meyl ide dildâr
Gözin yaşını sîm it yüzini zer

Görinen hat mıdur yâ leşker–i mûr
Ki tutdu kişver–i hüsni serâser

Muhibbî zikr ider şekker lebün çün
Olur her bir sözi kand–i mükerrer

* * *

Fâilâtün/Fâilâtün/Fâilâtün/Fâilün

223) Hasret–i rûyınla akar gözlerümden yâşlar
Bile inler inlesem yânımca dağlar tâşlar

Tan değüldür ceng iderse cân ü dil hûb içün
Ola–gelmişdür ezel mahbub içün savaşlar

Gamzene di âşıkın katline zahmet çekmesün
Anı hicran öldürübdür sana uzun başlar

Baş açub âşıkların kûyuna bî–pervâ varır
Gerçi kim seng–i cefâdan yağdırırsın tâşlar

Kirpiğin cârub idüb eşküni saka eylemiş
Yollarını süpürür çeşmüm olup ferrâşlar

Kande bir gül açılırsa anda bin olur hezâr
Giceler ta subha dek âh ü figâna bâşlar

Âteş–i aşk ile yandı dil yanınca cân dahı
Kuru yanınca bile yâne gelübdür yâşlar

Ey Muhibbî tuhfe gönder şi'rüni yârân içün
Her birisi diyeler tahsîn idüb sâbâşlar

* * *

Fâilâtün/Fâilâtün/Fâilâtün/Fâilün

224) Bülbüli gülşende gördüm nâle vü efgân okur
Tîz geçer dir gül zamânı defter–i hicrân okur

Cem' ider her yâne dil kendi gibi bî–dilleri
Gam bucağında bişürüb bağrını mihmân okur

Kûyına varsam gülâbı çağrışub dirler bana
Kande idün şimdiye dek gül seni yârân okur

Her ne emr itsen revâdur cânıma baş üstine
Şahlar hükmi geçer kullar ana fermân okur

Zikr ider hicrân şebinde bu Muhibbî leblerün
Neylesün bir haste dildür derdüne dermân okur

* * *

Fâilâtün/Fâilâtün/Fâilâtün/Fâilün

225) Çîn–i zülfünde didüm niçün dil ü cân bağlanur
Didi kâfir destine girse müselmân bağlanur

Şu'le–i âhum görinür her seher sanman şafak
Her gice dûd–ı dilümden râh–ı keyvân bağlanur

Kirpiğim göz yaşına sedd eyledüm sedd olmadı
Hâr ü hesle kim görübdür râh–ı ummân bağlanur

Hüsninün mecmuasından bir varak şerh eyleyem
Nice nice defter ü evrâk ü divân bağlanur

Her kaçan kim zülfi çevgânına el ursa nigâr
Kelle–i uşşâkdan ser cümle meydân bağlanur

Nice medh itsün Muhibbî ol güzeller şâhını
Ehl–i dilden her seher kûyunda divân bağlanur

* * *

Mefâîlün/Mefâîlün/Mefâîlün/Mefâîlün

226) Kulakdan âşıkım âşık muhabbet düşvâr hâlüm–var
Değül mümkin yüzin görmek ne sabr ü ne karârum var

Miyânına kimi kıl dir lebüne kimi bir nokta
Arada nesne yok gördüm benüm kîl ü kâlım var

Senün fikrinde ey zâhid behişt ü hûr u kevserse
Şarâb u hûbdan gayri benüm sanma hayâlim vâr

N'ola sevdimse mahbûbı ne vâr gönlümde ey zâhid
Ana çün vâkıf olmadın neden dirsin vebâlım vâr

Açub çün mushaf—ı hüsnün tefe'ül eyledün yârün
Elifdür kameti geldi yine ferhunde-fâlım var

Muhibbî gülşen—i dilde müdâm aksun gözüm yaşı
Kim anda cilveler eyler hayâl—ı serv—i dâlüm vâr

* * *

Mefâîlün/Mefâîlün/Feûlün

227) Nigârın la'l—i can—perver lebi vâr
Anı her kim eme hoş meşrebi vâr

Nice teşbîh idem kaddîne servi
Ki servün kimse dimez gabgabı var

Eğerçi kim yapar dil hânesin yâr
Döner ol dem yine yıkar sabı vâr

Visâlün çünki bâkidür firâkı
Mukarrerdür ki her rûzın şebi var

Tarîk—i aşka gel ta'n itme zâhid
Anın dahî senün tek mezhebi vâr

Dilâ olsan ne gam ger gamzesinden
Dirildür çün lebî Isî Nebî vâr

Leb—i tiryâkına irdi Muhibbî
Ne gam dirlerse zülfün akrebi vâr

* * *

Mefâîlün/Mefâîlün/Mefâîlün/Mefâîlün

228) Gözüm yaşın revân itdüm benüm bir serv—i dâlüm var
Bihamdillah ki aşkıyla yine bir özge hâlüm vâr

Felek germ olmasun görüb iğende mihr ile mâhı
Benüm de yüzi gün alnı kamer kaşı hilâlüm vâr

Dilâ mülki gama şâhum nice şâd olmasun gönlüm
Başumda dûd—ı âhumdan otağım kara şâlum vâr

Düşüb meyhâne gencinde içüb mest ü harâb oldum
Anınçün gamdan âzâdım ne gussa ne melâlüm vâr

Muhibbî halvet—i dilde hemân eğlencedür ancak
Öğünüb şi'r ile kimse dimesün kim kemâlüm vâr

* * *

Mef'ûlü/Fâilâtü/Mefâîlü/Fâilün

229) Yârün elünde gül gibi her dem ayâğı vâr
Âşık dilünde lâle—sıfat aşk dâğı var

Ölsen yolında hâk sana eylemez nazar
Ey dil ne çâre senden ânın çün ferâğı vâr

Yağmaya virdi şehr—i dili bir nazarla âh
İtdi harâbe gönlümü gam sanki yâğı vâr

İtdüm hatâyı gün yüzine gül didüm ânın
Korkum budur ki işide yerin kulağı vâr

Deryâ—yı aşka düşdi Muhibbî yüzüb yürür
İki tarafda çeşmümden iki kabağı vâr

* * *

Mef'ûlü/Mefâîlü/Mefâîlü/Fâilün

230) Çoklar yaşasun rahm kılub yaşuma her bâr
Ağlar bile yanımca benüm dîde—i hûnbâr

Her kande isem derd ü gamıdır bana hemdem
Âhum yeli olur bana her yerde hevâdâr

Hışm ile nazar kılma idüb kaşlarını çîn
Kim didi sana kim gözin üstinde kaşın vâr

Ser–keşte kılub nat'–ı zemîn üstine âhir
Nerrâd–ı felek ayna duben kıldı beni zâr

Şâyet ki terahhum ide bir dahî Muhibbî
Araya düşür gözlerinün yaşını yalvâr
* * *

Mefâîlün/Mefâîlün/Feûlün

231) Nigârâ umduğum gerçi vefâdur
Velî senden gelen herdem cefâdur

Ser–i zülfünden ey dil gel hazer kıl
Anun her bir kılı dâm–ı belâdur

İlâc itme yüri vâr derd–i aşka
Tabîbâ çünki derdüm bî–devâdur

Eğer cevr ü eğer mihnet eğer gam
Anı kim yâr ider ayn–ı safâdur

Bahâr eyyâmı gül devri irişdi
Geçürme ömri meysiz kim hebâdur

Seher gûş it nedir mürg–i seher hîz
Ömür gibi bu dünya bî–vefâdur

Muhibbî gam yime çoğise cürmin
Şefâatçi kulına *Mustafadur*
* * *

Mefâîlün/Mefâîlün/Feûlün

232) Bana dermân idersen demidür
Beni rüsvâ iden âşkın gamıdur

Hatâyile yüzine gül didümse
Hatâ itse n'ola kul âdemidür

Gözüm yaşı içinde zevrâk–ı dil
Yürür avâre yelkensiz gemidür

İlâc itme tabîba derdüme gel
Bana dermân yine derdüm gamıdur

Muhibbî sînede peykân–ı yârin
Müdâm olsun dil ü cân merhemidir

* * *

Fâilâtün/Fâilâtün/Fâilâtün/Fâilün

233) Her kaçan kim ruhları üstinde zülfün târ ider
Her kılında nice yüz bin âşıkı birdâr ider

Nâz ile bu müptelâsın günde bin kez öldürür
Anı düşman eylemez bana anı kim yâr ider

Terk–i cân itmek revâdur terk–i yâr itmek değül
Yolına cân virmeği çokdan gönül ikrâr ider

Bûseme cân alurım dün dimiş idi ol nigâr
Aldı cânum şimdi durmuş bu siyeh inkâr ider

Hasretiyle bu Muhibbî giceler tâ subha dek
Gözlerin seyyâre–veş yummâz figân ü zâr ider

* * *

Fâilâtün/Fâilâtün/Fâilâtün/Fâilün

234) Görmüşüm zîbâ cemâlün olmuşum candân esîr
Göreli düşdüm ayakdan al elüm ol dest–gîr

Gül yüzünden sünbül—efşân olduğunca bâd—ı subh
Böyle âlem dolar san dökülür müşg—i âbîr

Ey kemân ebrû ferahdan ben muallaklar uram
Bu kebûter gönlüme gamzenden irüşürse tîr

Cân ü dil diler metâ'—ı vasluna ola harîd
Bunu bilmez ki ser—i sultâna irişmez fakîr

Yandı kül oldu Muhibbî şem'üne pervâne—veş
Olmadın ânun şehâ göynüklü hâlünden habîr

* * *

Mef'ûlü/Fâilâtü/Mefâîlü/Fâilün

235) Dil haste olsa âşıkı dirler gam öldürür
Ben ölmüş âşıkım acaba gam nem öldürür

Hûn—ı ciğer kûyundan başımda aşdı âh
Olur kemerde âdemi dirler dem öldürür

Bir yana cevr—i yâr ü bir yana ta'n—ı halk
Bu ârâ yirde kalmışı zülf—i ham öldürür

Zahm—ı nigârâ yâreme merhemdürür benüm
Urma tabîb yâreme gel merhem öldürür

Ölür Muhibbî yâri eğer görmese velî
Budur aceb ki yâri eğer görsem öldürür

* * *

Mefâîlün/Mefâîlün/Mefâîlün/Mefâîlün

236) Derûn—ı sînede bağrum serâser pârelenmişdür
Anınçün gözlerüm yaşı kızıl kâne boyanmışdur

Görenler seyl—i eşkümi diye sahrâ—yı sînemde
Bahâr eyyâmıdur benzer ki ırmaklar bulanmışdur

Bu çarh—ı bî—vefâ hâlün görüb kim buna dil bağlar
Gelenler dâr—ı dünyâya meğer gitmez mi sanmışdur

Gerekmez seyr—i sahrâsı ne hod güller temâşâsı
Cihânın güli zevkinden dil ü cânum usanmışdur

İşiden şi'r—i pûr—sûzım okuyanlar diye lâ—büd
Muhibbî derdmend içün tutuşub oda yanmışdur

* * *

Fâilâtün/Fâilâtün/Fâilâtün/Fâilün

237) Dâğ—ı hasretden bitübdür sînem üzre lâleler
Yağdırur çeşm—i seher geh ânın üzre jâleler

Hâr elünde gördi gülşende gülün dâmânını
Bülbül itse tan mıdur feryâd ü âh ü nâleler

Oynadum bu vechile şatranc—ı aşkın bâzını
Vâmık u Ferhâd ü Mecnûn görürse kat kaleler

Yüzünü görse gele imâna küfr ehli kamû
Kuşana zünnâr—ı zülfün zâhid sad sâleler

Ey Muhibbî kimse irmez bahr—i aşkın umkına
Gerçi mâhîler gibi âşk ehli ânâ dâleler

* * *

Fâilâtün/Fâilâtün/Fâilâtün/Fâilün

238) Yine dil bir dilberün aşkı gamından hastedür
Cân ü dil bend ü belâ—yı zülf ile peyvestedür

Sâgar— çeşmümde cânâ lâle ruhsârın senün
Cûy—ı âb içre komışlar zeyn içün güldestedür

Gün geçer gün yüzini görmem nigâra ay olur
Ânınıçün dâd–ı âhum göklere peyvestedür

Cân ü dil almaz mısun bir bûsene didüm didi
Cân virem dir sana zâhir sanasın bir nesnedür

Öldürür merd–i Muhibbî ânıniçün ol habîb
Bildi yazılmaz günâhı kim dahî nevrestedür
* * *

Fâilâtün/Fâilâtün/Fâilâtün/Fâilün

239) Leşker–i gam âh kim dil kişverün yağma ider
Ancak ânın def'ini câm mey–i hamrâ ider

Ağlayub zârilik ile eylesem yüz bin niyâz
Yâr nâzın arturur bin türlü istiğnâ ider

Bahr–i gamdan hiç halâs olur mı bu dil zevrâkı
Bir–tarafdan eşkümi bu gözlerüm deryâ ider

Cür'a–i câmı sen içdün diyü bezm–i aşkda
Mest olubdur çeşm–i mahmûrı gelüb gavga ider

İdeli sükker lebi şîrîn zebânun vasfını
Bu Muhibbî tab'ını tûtî gibi gûyâ ider
* * *

Fâilâtün/Fâilâtün/Fâilâtün/Fâilün

240) Ruhları şem'ün yine arz eyledi cânâneler
Ko tutuşsun cân ü dil şem'a nite pervâneler

Çeşm–i pür hûnı ele hançer alaldan dostlar
Kasdı budur bağrum içre kanum içüb kânaler

Mürg–i dil saydına almışdır ser–i zülfün duzağ
Yir yirün hâli anın içinde dökmüş dâneler

Gün yüzine alnuna dirsem kamer ma'zur tut
Gâh olur eyler tekellüm ebleh ü divâneler

İster isen derdîşin dök acı yaşlar ey gönül
Ka'r—ı deryâda Muhibbî bulunur dürdâneler

* * *

Fâilâtün/Fâilâtün/Fâilâtün/Fâilün

241) Bileğiyle ağzınun vasfında âciz hâmeler
Sırr—ı gaybı bilmede kasırdurur âllâmeler

Tağıdaldan zülfini dağıldı akl ü sabr u dil
Şeb irişe dağılur âdet budur hengâmeler

Âteş—i aşkın rümûzın nice tahrîr eylesem
Söylesem âlem yanar sanmam ki ancak nâmeler .

Zâhid—i efsürde dil inkâr—ı aşk itse ne tan
Gün yüzün mihr i ile çünkim germdür hengâmeler

Gark—ı hûn olsa Muhibbî tan mı çeşmün merdümi
Görürüm her dem koca dildârı gülgûn câmeler

* * *

Mef'ûli/Fâilâtü/Mefâîlü/Fâilün

242) Câna cefâlar eyleme cevr ü cefâ yeter
Her ne gelürse cânuma sendan safâ yeter

Hiç bir tabîb itmeye dilhastesine em
Bîmâr—ı aşk olana derdi devâ yeter

Sevdâ—yı zülfi gitmeye dilden ölem dahî
İki cihânda çünki bana hevâ yeter

Anma gözine kühl—i Sıfahânı zerrece
Hâkdir nigâr sana tûtiyâ yeter

Çarhdan eğer ki doğmasa mihr ile meh ne gam
Âlem yüzine gün yüzi yârin ziyâ yeter

Zülfi şebinde her gice şeb–rûlık itmeğe
Dûd–ı siyâh başuma bir şeb–külâh yeter

Tecrîd–i aşk ol yüri terk eyle cânını
Sana Muhibbî penbe–i dağın kabâ yeter
* * *

Fâilâtün/Fâilâtün/Fâilâtün/Fâilün

243) Sorma aşkun hâletün Mecnûn'a bir divânedür
Açma aşkın sırrını Ferhâd'a kim efsânedür

Sor bana aşkun rümûzın sana takrîr eyleyem
Cân ü baş terkin urur âşık hemân pervânedür

Gel temâşâ eyle bu sırça sarayın gönlümün
Eşk–i sürhiyle münakkaş zeyn olunmış hânedür

Gamzesi kanum içerse dostlar olmaz aceb
Kâfi–i bed–mest olanın meyli dâyim kanedür

Yâre varub dün gice dil derûnı arz eyledüm
Hâbâ vardı gözleri yanında san efsânedür

N'ola yaksam şem'–i hüsnine gönül pervânesin
Dostum sen şem' olıcak âşıkın pervânedür

Gülşen–i hüsninde dil mürgin yine sayd itmeğe
Zülfi ağında Muhibbî hâli ânın dânedür
* * *

Fâilâtün/Fâilâtün/Fâilâtün/Fâilün

244) İhtiyâr–ı fakr iden dergâh ü eyvân istemez
Zâd–ı gamdan özge her giz kendüye nân istemez

Şol ki istiğna serîrine oturdı şâh—vâr
Serteser olmağa heft iklîme sultân istemez

Şu'le—i âhı kimin kim âleme pertev salar
Zerreye almaz güni ol mâh—ı tâbân istemez

Ol ki aşk ehlidür olur kûy—ı dilberde mukîm
Eyleyüb divânelik dâğ u beyâbân istemez

Pâdişâh—ı aşkdır gâhı açık gelsün gelen
Men' olunmaz hiç kes aşk ehli derbân istemez

Ol ki dildârun cefâsını vefâdan pek bilür
Minnet itmez kimseye derdüne dermân istemez

Sînesine her ki kesdi na'l ü yakdı tâze dâğ
Eylemez bâğa nazar seyr—i gülistân istemez

Yâr elinden ey Muhibbî bir kadeh nûş eyleyen
Hızr elinden ger olursa âb—ı hayvân istemez

* * *

Fâilâtün/Fâilâtün/Fâilâtün/Fâilün

245) Sâkin—i kûyın olan bâğ u gülistân istemez
Ârızun gören o her gez hûr u gılman istemez

Âşık—ı dilhaste kim işiğüni bâlin ide
Bâşını kaldırmayub derdüne dermân istemez

Bu ser—i serkeşte sevâkiyle âşüfte olan
Hâtırın çem' eyleyüb zülf—i perişân istemez

Nâz ile el ursa dilber zülfinin çevgânına
Kangı bî—dil top idüb başını galtân istemez

Kûy—ı dilberde Muhibbî'ye gedâ olmak yeter
Bu cihâna ser—te—ser olmağa sultân istemez
* * *

Fâilâtün/Fâilâtün/Fâilâtün/Fâilün

246) Âfitâb—ı hüsne kim mihr—i cihân—ârâ dimez
Yâ mukavves kaşlarun görüb ana kim yâ dimez

Kande bir meh—rû görürse cân virür divâne dil
Bend—i zülfüne dolaşır hiç uzun sevdâ dimez

Bezm—i gamda âferin ol âşık—ı ser—bâza kim
Şem'—veş baş kesersin sırrını aslâ dimez

Gözlerüm yaşına saldım yine bu dil zevrâkın
Rûzigâr—ı âh ile kimdir ana deryâ dimez

Bu Muhibbî bâğ—ı hüsnün her kaçan medh eylese
Ey gül—i ra'nâ ana kim bülbül—i gûyâ dimez
* * *

Fâilâtün/Fâilâtün/Fâilâtün/Fâilün

247) Yanmazidi âteş—i hicr ile herdem cânımuz
Gûşe—i çeşmiyle ger kılsa nazâr cânânımuz

Korkarım kim sırr—ı aşkın genci bir gün açıla
Key katı virân olubdur bu dil—i virânımuz

Ey tabîbâ çek elün kanun—ile olmaz şifâ
La'l—i nâb—ı dilber olmuşdur hemân dermânımuz

Ay olur hafta geçer göstermez oldı gün yüzin
Göklere irse aceb mi nâle vü efgânımuz

Kim ki öğrenmek diler aşkın rümûzın ser—te—ser
Okusın görsün Muhibbî defter—i divânımuz

Fâilâtün/Fâilâtün/Fâilâtün/Fâilün

248) Vâde–i vasl eyledi çünki bize cânânımuz
Ey ecel bir dem tevakkuf eyle almâ cânımuz

Şol kadar âh okların atdım bu şeb gökden yana
Kıldı eflâkı müşebbek geçüben peykanımuz

Sen tennûr–ı aşk ile yanub kül olalı gönül
Bezm–i gamda kalmadı ekl itmeğe biryânımuz

Zerrece gûş itmedi ol mehri yok feryâdımı
Lîk âlem dopdoludur nâle vü efgânımuz

Bezm–i gamda hûn–ı dil nûş itmeğe yârân ile
Mihnet ü derd ü elem oldı bizim mihmânımuz

Ey Muhibbî olmasak biz Hüsrev–i mülk–i suhân
Böyle rağbet bulmaz idi defter ü divânımuz

* * *

Fâilâtün/Fâilâtün/Fâilâtün/Fâilün

249) Kudret–i sun'–ı hüdâdır sende olan kaş göz
Kim görür hayret basar dolar anınçün yaş göz

Akl u sabrum bir uğurdan aldı yağma eyledi
Kimseye virmez aman bir lâhza ol hümaş göz

Dîdeler yaş döktüğünce gerçi kim cârub olur
İşiğün pâk itmeğe eyler özin ferrâş göz

Sırrını ketm eyle didüm gönlüme âh eyleyüb
Didi çün yaşum yenilmez ider âhir kaş–göz

Ey Muhibbî âşıkun gör ne gelübdür başına
Nice bin yerden anın bağrında çıkdı baş göz

* * *

Fâilâtün/Fâilâtün/Fâilâtün/Fâilün

250) Dostlar lutf eyleyüb ahvâlümi yâre diyinüz
Derd ile dilhasteyim kalmadı bende bet benüz

Eksük itmez çıkarır her dem meânı cevherün
Dostlar şimden girü gönlüme siz deryâ dinüz

Dil tabîbidür meded derdüme dermân eylesün
Kaldı cândan bir ramak ahvâlümi yâre dinüz

Kullarımdur kapuma gelsün didi ol pâdişâh
Her murâdı virürem cân ile tek siz istenüz

Aşkınun ne evveli vardır vü ne hod âhiri
İntihâsı yok yine siz evvelinden başlanuz

Bu Muhibbî şi'rimün herkes ne bilsün kıymetün
Ehl–i derd olan bilür kadrini ana söylenüz

* * *

Fâilâtün/Fâilâtün/Fâilâtün/Fâilün

251) Ânın içün gonca gibi yarı güftâr eylemez
Kim dehânı olduğun uşşâka izhâr eylemez

Cennete hûra eğer bin nâz ile kılsa hırâm
Bir kadem ol serv–i nâzum gibi reftâr eylemez

Nâle kılsam mürdeler kalkar kıyâmetdür sanur
Tanlarum nâz uykusundan yâri bîdâr eylemez

Âhını nerm eyledi yer itdi seng–i hâreye
Ahum ammâ katı gönline anın kâr eylemez

İhtiyâr itdi harâbâtı Muhibbî âşk—ârâ
Zâhidâ itme melâmet andan ol âr eylemez
* * *

Fâilâtün/Fâilâtün/Fâilâtün/Fâilün

252) Dem mi vâr cevr ü cefâ zülf—i sitemkâr eylemez
Lâhza mı vardır beni ol çeşm—i bîmâr eylemez

Tan değüldür nâle kılsa kûyına vardıkça dil
Varmıdur gülşende bir gül bülbülün zâr eylemez

Nakd—i cân ile metâ'—ı bûseye oldum harîd
Korkum oldur ki benümle dost bâzâr eylemez

Şâh—ı gam dil hânesine dâyimâ mihmân olur
Pâdişehdür bu aceb dervişiden âr eylemez

Kâse—i çeşmi Muhibbî'nün cevâhirle dolu
Dem mi vardır kim şehâ pâyine îsâr eylemez
* * *

Fâilâtün/Fâilâtün/Fâilâtün/Fâilün

253) Gülşen—i hüsnün yeter biz gül'izârı neylerüz
Zâri kılsun cân ü dil anda hezârı neylerüz

Anmazuz hâl ü hatun dâyim lebün zikr iderüz
İçerüz câm—ı şarâbı biz gubârı neylerüz

Yüzine Ve'ş—şems denmiş alnuna Va'l—leyl çün
Hadd ü zülfün vâr iken leyl ü nehârı neylerüz

Biz harâbat ehliyüz mesken bize meyhânedür
Lâubâli meşrebüz âlemde ârı neylerüz

Ey Muhibbî olmuşuz âlemde dîdâr âşıkı
Vuslata meyl eyleyüb bûse kenârı neylerüz
* * *

Fâilâtün/Fâilâtün/Fâilâtün/Fâilün

254) Âşıkız derdün kabûl itdük devâya bakmazuz
Her ne denlü eylesen cevr ü cefâya bakmazuz

Sen mehı bürc—i şerefde göreliden nâgehân
Dahi ol demden bu dem mihr ile aya bakmazuz

Şâne rağbet eylesek tan mı harâbet ehliyüz
Mâyil—i dünyâ olub tâc ü kabâya bakmazuz

Her neye kılsan nazar biz rûy—ı hakka nâzıruz
Sümme Vechullâhı gördük mâsivâya bakmazuz

Bezm—i gamda ey Muhibbî nâydir gönlüm benüm
Ol sebepden söz ü sâz ü çeng ü nâya bakmazuz

* * *

Fâilâtün/Fâilâtün/Fâilâtün/Fâilün

255) Gün yüzün devrinde cânâ âfitâba bakmazuz
Çün kamer alnun yeter biz mâhtâba bakmazuz

Sâgar—ı çeşm dolu nûş eylerüm hûn—ı ciğer
Kani'üz âna anınçün biz şarâba bakmazuz

Şerbet—i la'lünden özge âşıka yokdur devâ
Gel tabîba ko ilâcı biz cevâba bakmazuz

Üstühânım nâya döndü dem—be—dem eyler figân
Ânıniçün ûd u kanûn u rebâba bakmazuz

Eylesen cevr ü cefâ gelür Muhibbî'ye vefâ
Kayıluz senden (gelen) her giz azâba bakmazuz

* * *

Mefâîlün/Mefâîlün/Mefâîlün/Mefâîlün

256) Bu ne hüsn ü ne sûretdür bunun gibi cemâl olmaz
Boyun mânendi bir dilkeş gülistânda nihâl olmaz

Gözin altında ol hâl–i siyâhın nâfe–i müşgin
Galatdır bunu kim dirse ki Rûm içre gazel olmaz

Ne kılsun âşıkın baht–ı siyâhı şâm–ı mihnetde
Şeb–i hicre nihâyet yok ki hiç subh–ı visâl olmaz

Harâbâta varub pîr–i mugandan istedüm himmet
Virür kalbe safâ her dem anın tek ehl–i hâl olmaz

Muhibbî leblerün zikrün miyânın vasfını itse
Diyeler böyle bir şîrîn-kelâm anca hayâl olmaz
* * *

Mef'ûlü/Fâilâtün/Fâilâtün/Fâilün

257) Dilber benümle bir dem olduğu yokdur olmaz
Mûnis periye âdem olduğu yokdur olmaz

Didüm yüzini görsem andan ayağın öpsem
Didi ki bundan akdem olduğu yokdur olmaz

Cevr ü cefâya mâyil çokdur güzeller ammâ
Ahd ü vefâsı muhkem olduğu yokdur olmaz

Mihr ummâ dehr–i dûndan andan gelen cefâdur
Kimse cihânda hurrem olduğu yokdur olmaz

Ah it Muhibbî her dem olmadı yâr mahrem
Âşık olur mu bî–gam olduğu yokdur olmaz
* * *

Fâilâtün/Fâilâtün/Fâilâtün/Fâilün

258) Biz ezel bezmünde aşkınla senün hemdemlerüz
Nâmî–veş bağrı delük bir nice sâhip demlerüz

Eylesen cevr ü cefâyı sanma ki yüz döndürem
Derdünile gussanı şâdî bilüb hurremlerüz

Âlemi bir habbeye satduk irüb bir âleme
Şükr idüb Hakka anınçün dâyimâ bî–gamlaruz

Dil çerâğın şu'lelendirsen aceb mi sînede
Gice gündüz nâr–ı aşkıyla yanar Edhemlerüz

Geh Muhibbî dağile kûh–ı belâ kaplanıyuz
Rûy–ı zerd ile gehi deşt–i gama sığamlaruz

* * *

Mef'ûlü/Mefâîlü/Mefâîlü/Feûlün

259) Ağyârsız âlemde dilâ yâr ele girmez
Gülşende nitekim gül–i bî–hâr ele girmez

Karz eyle yine didelerüm hûn-ı ciğerden
Sanma dökine dirhem ü dinâr ele girmez

Gönder ilerü gamzeni ey yâr–ı cefâ–cû
Çeşmün gibi bir dökücü hunhâr ele girmez

Tutsan çü gönül düzdini habs ile zannehde
Zülfün gibi asmağa anı dâr ele girmez

Can nakdine bir bûseyi bâzâr idelüm gel
Bir dahî benüm gibi hırîdâr ele girmez

Sensiz niderüm cennet eyâ hûr–ı behişti
Bir bencileyin âşık–ı dîdâr ele girmez

Çân ile seni sevmek eğer ola günâhım
Âlemde Muhibbî gibi günehkâr ele girmez

* * *

Mefâîlün/Mefâîlün/Mefâîlün/Feûlün

260) Bir sencileyin ruhlârı gül yâr ele girmez
Bir bencileyin bülbül—i gülzâr ele girmez

Bir bencileyin yolına terk eyliye cânı
Bir sencileyin dilber—i ayyâr ele girmez

Bir sencileyin var mı tabîb—i dil ü cân âh
Bir bencileyin derd ile bîmâr ele girmez

Bir bencileyin var mı içer câm—ı muhabbet
Bir sencileyin gözleri hûmâr ele girmez

Bir sencileyin var mı satar vasl metâ'ın
Bir bencileyin ana hırîdar ele girmez

Bir bencileyin derd—i dile bîçâre Muhibbî
Bir sencileyin yâr—ı cefâkâr ele girmez

* * *

Fâilâtün/Fâilâtün/Fâilâtün/Fâilün

261) Tîredür zülfin gamından bu dil—i virânemuz
Gün yüzin arz ile tâ rûşen ola kâşânemüz

Bir kılıyla bend idüb zülfi tutar bu gönlümü
Bend ü zencîr tutmaz iken bu dil—i vîrânemüz

Şem'—i hüsnine yanaldan bu gönül pervâne—veş
Şem'a yanmak öğredür gör bu dil—i pervânemüz

Her gazelde ânıniçün eyledüm sihr ü füsûn
Mâhrûlar hûblar gûş ideler efsânemüz

Tacdârıyuz Muhibbî gûşe—i meyhânenün
Oldı serde sâgar—ı mey efser—i şâhenemüz

* * *

Fâilâtün/Fâilâtün/Fâ'lün

262) *Cevri çok pür—cefâyı kim sevmez*
Mihri yok bî—vefâyı kim sevmez

Tutiyâdır gözime hâk—ı deri
Gül içün tutiyâyı kim sevmez

Görinür zülf içünde ârız—ı yâr
Şeb—i târ içre ayı kim sevmez

Meyl ider göz yaşına serv gibi
Bu cihân içre mâyi kim sevmez

Sâye salsa gedâyı şâh eyler
Pes o zülf—i hümâyı kim sevmez

Giceler bu Muhibbî bülbül—vâr
İniler âh ü vâyı kim sevmez

Hamdülillâh Muhammed ümmetiyüz
Cân ile Mustafa'yı kim sevmez

* * *

Fâilâtün/Fâilâtün/Fâilâtün/Fâilün

263) Aşıkız âlemde bir gül yüzli gülzâr isterüz
Karşusunda şevk ile dil bülbülün zâr isterüz

Ey tabîb—i cân buyur la'l—i lebünden bir cevâb
Hasteyüz hicrân şebinde derde tîmâr isterüz

Zâhidâ sanma senün uçmağına biz tâlibüz
Cûya sığmaz ravza—i aşk ile dîdâr isterüz

Sırr—ı aşkı çünki fâş itdi gönül Mansûr—veş
Zülfi dârında anın olmağa bir dâr isterüz

Çârşûy—ı aşkda gördük metâ '—ı bûseni
Nakd—i cân ü dil ile geldik ki bâzâr isterüz

Didüm ey dilber nedir bûşîde vü cevr ü cefâ
Güldi didi nâz ile âşıkları zâr isterüz

Bu Muhibbî hatt u hâl ü zülfine kılmaz nazar
Bakmazuz nakşına biz bir sâde ruhsâr isterüz

* * *

Fâilâtün/Fâilâtün/Fâilâtün/Fâilün

264) Zâhidâ sanma bizi cennet yâ gülzâr isterüz
Sâf kalbiz görmeğe su gibi dîdâr isterüz

Pûte—i aşk içre yanub hâlis olduk zer gibi
Olmazuz dünyâya tâlib sanma dînâr isterüz

Baş açık gam tekyesinde olmuşuz abdâl âşık
Sanmanuz şimden girü nâmus ile âr isterüz

Her visâlin çünki bildik âhiri hicrân imiş
Vaslı terk idüb ânınçün hicri nâçâr isterüz

Âşıkız gerçi Muhibbî tutduk istiğna yüzün
Ne vefâ—yı yâr ü ne hod kahr—ı ağyâr isterüz

* * *

Fâilâtün/Fâilâtün/Fâilâtün/Fâilün

265) Cânuma geçdi okı dil kaşı yâdan geçemez
Zülfine bend olalı dahı belâdan geçemez

Bu cihândan geçüben belki bile cânândan
Bu acebdir ki gönül zülf—i dütâdan geçemez

Seyr kılmağa yaşum mâni' olur ruhlarına
Neylesün yolun alur dîde o mâdan geçemez

Ahum eflâke irüb oldı melâyik gözi nem
Sanmanuz kanlı yaşum taht—ı serâdan geçemez

Cevr okı câna irüb itdi Muhibbî (yi) helâk
Dahi bu haste gönül ol kaşı yâdan geçemez

* * *

Fâilâtün/Fâilâtün/Fâilâtün/Fâilün

266) Sanma şöhret gözlerüz biz yâhud dârât ehliyüz
Âlemi bir cür'aya satdık harâbât ehliyüz

Kûy—ı dildâre varub itdük temennâ—yı visâl
Baş açub el kaldırub anda münâcaat ehliyüz

Nây—veş gâhi Hicâzı seyr idüb gâhi Irak
Biz gamda inlesek tan mı makâmât ehliyüz

Güm güm ötse na'ramuzdan tas—ı çarh olmaz aceb
Hâlimüzce ehl—i irfân içre hâlât ehliyüz

Âteş—i aşka ezel yakdı Muhibbî cân ü dil
Ânınçün rûz— şeb dâyim harâbât ehliyüz

* * *

Fâilâtün/Fâilâtün/Fâilâtün/Fâilün

267) Zâhidâ sanma bizi biz nefs iğvâsındayuz
Yâ cihâna meyl idüb dünyâ temennâsındayuz

Yanaruz nâr—ı muhabbetle demâdem şem'—veş
Derdimüz serden çıkar bir aşk sevdâsındayuz

Olmadık dünyâ—yı dûna cân ile biz müşteri
Zîrâ bir kaç gün hemân ancak temâşâsındayuz

Âriyetdür ten libâsından dahî âr eylemez
Ne pelâsın isterüz dehrün ne dîbâsındayuz

Âşıkız ancak hemân dîdârdur maksûdımız
Sanma cennet isterüz zâhid ya hûrâsındayuz

Nakş—ı dünyâya Muhibbî dil virüb aldanmazuz
Sûrete meyl itmezüz zîrâ ki ma'nâsındayuz

* * *

Fâilâtün/Fâilâtün/Fâilâtün/Fâilün

268) Rûy—ı yâre mîhr—i âlem—tâb benzer benzemez
Lâ'l—i nâba sükker ü cüllâb benzer benzemez

Câmi'—i hüsn içre yanar ruhları kandîldir
Kaşlarınun tâkına mihrâb benzer benzemez

Dostlar çıkarmağa câh—ı zanehden dilleri
Zülfinin kullâbına kullâb benzer benzemez

Gözlerüm gözleründen dökerüm göz yaşlarun
İnlemekde gözüme dolâb benzer benzemez

Lezzet—i vaslı tadanlar didiler kand ü nebât
Lîk hicre zehr ile tîzâb benzer benzemez

Zülfini gördükçe cânâ ben şeb—i yeldâ didüm
Ol şeb—içre alnuna mehtâb benzer benzemez

Ey Muhibbî mushaf—ı hüsnünden yârin dir gören
Hatt u hâle nokta vü îrâb benzer benzemez

* * *

Fâilâtün/Fâilâtün/Fâilâtün/Fâilün

269) Göreli dîde hatt–ı sebzini yâşın yenemez
Âh ider derd ile bağrındaki başın yenemez

Didiler gözlerinün âlini terk itdi nigâr
Dil didi gözlerine hey dise kaşın yenemez

Tîr–i müjgânı ile durmaz akar hûn–ı ciğer
Bu iki hûnilerün kimse savaşın yenemez

Tutuşub şem'–i ruhı şevkine pervâne gibi
Deki şûrîde olub içi vü taşın yenemez

Dem–be–dem ağlarsa tan mı Muhibbî haste
Göreli dîde hatt–ı sebzini yaşın yenemez

* * *

Fâilâtün/Fâilâtün/Fâilâtün/Fâilün

270) Serv–i kaddün göreli göz yaşı kendün yenemez
Dûd–ı âhiyle bu dil nâle kemendün yenemez

Salınur her yana bin nâz ile âh eyler isem
Nitekim serv–i sehî kadd–i bülendin yenemez

Nat'–ı hüsnünde yine çekendür üftâdeleri
At salub her tarafa ya'ni semendün yenemez

Yeter ağlatma beni dost yaşımdan hazer it
Âlemi garka virir kimesne bendün yenemez

Câm–ı aşkı bu Muhibbî içeli rûz–ı ezel
Çâk ider sîne giribânını kendün yenemez

* * *

Fâilâtün/Fâilâtün/Fâilâtün/Fâilün

271) Bir perî-peyker melek ruhsâra düşdi gönlimüz
Âh kim günden güne âvâre düşdi gönlümüz

Gözleri hançer çeküb kanlar dökerse gam değül
Lebleri canlar bağışlar yâre düşdi gönlümüz

Dostlar mevc–i belâ eksük değil şimden–girü
Bahr–i aşka lücce–i efkâre düşdi gönlümüz

Bezm–i hüsnünde görüb şem'–i cemâl–i dilberi
Yanmağa pervâne–veş ol nâra düşdi gönlümüz

Çâre yok şimden–girü dil derdüne olmaz devâ
Ey Muhibbî ol gözi mekkâre düşdi gönlümüz

* * *

Fâilâtün/Fâilâtün/Fâilâtün/Fâilün

272) Âhum ejder görinür bu sîne gârîdur dinüz
Her yana kim saçılur azdır şerâridür dinüz

Görinen başum değül belki belâ kuhsârıdur
İki aynum kaynayub akar pınarıdur dinüz

Bir nazarla sînesin bağrın delen âşıkların
Şol kemân ebrû güzelin gamze–kârıdur dinüz

Dikse kabrüm üzre devrânlar melâmet tâşını
Görüben bir âşıkı şeydâ mezârıdur dinüz

İnlesün bülbül gibi kılsun Muhibbî nâleler
Hüsn–i yârin gülşen–i tâze bahârıdur dînüz

* * *

Mefâîlün/Mefâîlün/Mefâîlün/Mefâîlün

273) Yanımdan bir dem eksülmez gam ü derd ü belâ hergiz
Bulunmaz derd–i aşkıyla benüm tek müptelâ hergiz

Hezârân cevr ider zülfi kılınun her biri cânâ
Velî bir mû kadar itmez bana mihr ü vefâ hergiz

Vefâmı aşk yolında İlâhı bişter eyle
Bilirüm itmedi itmez o meh terk–i cefâ hergiz

Ser–i kûyuna vardıkça yüzini dönderir benden
Dirîg ol seng–dil itmez benümle merhâba hergiz

Muhibbî âh–ı aşk içre eğerçi pâyimâl oldu
Gam–ı aşkından olmasun dil ü cânım cüdâ hergiz

* * *

Fâilâtün/Fâilâtün/Fâilâtün/Fâilün

274) Her kaçan olsa heves başda dil ü cân uyumaz
Gîce seyyâre sayar dîde–i giryân uyumaz

Uyumuzsa ne aceb sînesi pür âteş olan
Nitekim subha değin şem'–i şebistân uyumaz

Şâneler görsem eğer zülfini uyhum öperir
Bu meseldür olıcak kişi perîşan uyumaz

Fitne ta'limün ider gözler nüh gamzeleri
Çok zamandır görürüm ol gözi fettân uyumaz

Artırur nâlesini görse Muhibbî rûhunı
Fasl–ı gülde nitekim mürg–i hoş elhân uyumaz

* * *

Fâilâtün/Fâilâtün/Fâilâtün/Fâilün

275) Hûn—ı dilden bezm—i gamda elde pürdür câmımuz
Gün yüzün göster nigârâ ruşen olsun şâmımuz

Olıcak iş çün değül dolaşdı zülf—i yâre dil
Ol sebepden yil gibi yokdur bizim ârâmımuz

Vasl ile şâdân olub hicr ile gamgîn olmazuz
Âşık u rind—i harâbâtuz bizim yok kâmımuz

Çünki âhir yıkılur hâk ile ol yeksân olur
Fâyide yok ger felekden yüksek olmaz bâmımuz

Âşıkuz âlemde ammâ virmedük bir hûbâ dil
Okusun bilsün Muhibbî bilmeyen divânımuz
* * *

Fâilâtün/Fâilâtün/Fâilâtün/Fâilün

276) Bu cihânda çün bulunmaz ey gönül feryâd—res
Rahm umma kimseden feryâdı ko feryâdı kes

Aşka düşme âhiri müşkil olur dirdüm sana
Uğramazdın bu belâya tutmuş olsan ger nefes

Cân virüb ger râh—ı kûyında ânın hâk olmasam
Bulmaz idüm ol şehün pâ—bûsına ben desti res

Tan değüldür ger rakîb olmazsa yanından cüdâ
Kande kim gül açıla lâ—büd bulunur hâr ü hes

Kaddüni çevgân idüb top it Muhibbî başına
Çünki meh—rular iderler kuy u çevgâna heves
* * *

Fâilâtün/Fâilâtün/Fâilâtün/Fâilün

277) Kan ider ol yâr benzer giydi gülgûn libâs
Kasr–ı hüsne karşu baş açub dururlar cümle nâs

Sahn–ı dilde anmak içün dâyimâ gam hâsılın
Şâh–ı aşkın emri ile itdiler benzer nidâs

Hâne–i aşkın sorarsan ger ezel bünyâdını
Âna gül derd ü elemdür seng–i mihnetdür esâs

Lâ'l–i nâbın hasretinden dâyim ey nâ–mihribân
Bezm–i gamda hûn–ı dildir içdiğüm ben tas tas

Gevher–i nazmun Muhibbî ehl–i nazm olan bilür
Kıymetini cevherin bilmez meğer cevher–şinâs

* * *

Fâilâtün/Fâilâtün/Fâilâtün/Fâilün

278) Olmamış idi cihân zîver ü ziynetle arûs
İtmemiş idi serîr–i feleğe şems cülûs

Ben senün aşkın ile eyler idüm ıyş u neşât
Olmadan çarh dahî hil'at–i zerile melbûs

Aşkın ahvâline vâkıf olamazlar her giz
Ger sıhâh ile okurlarsa hezârân kâmûs

İstemem ziynet–i dünyâya gerekmez câhi
Budur îk muradum ki ideyim ben pà–bûs

Âteş–i aşka Muhibbî yana hâkister ola
Nâr–ı aşkiyle yanub nite gül oldu kaktûs

* * *

Fâilâtün/Fâilâtün/Fâilâtün/Fâilün

279) Nîce demler inleyüb nâ gibi kıldım ben nefes
Hamdülillâh kim visâl–i yâre buldum destires

Ne kadar feryâd iderse benzemez feryâduma
Olamaz bu nâleme bir perdede ney hem nefes

Mısr—ı hüsnün hakkıçün şol denlü dökdüm göz yaşı
Gözlerüm oldu biri Nil ü biri cûy—ı Aras

Zâhidâ su üzre salsan ger bu gün seccâdeni
Rind olanlar diyeler sana nihâyet hâr ü hes

Nâle kılma gönlüne gelse hayâl—i çeşm—i yâr
Hande bîmâr ola itme Muhibbî anda ses

* * *

Fâilâtün/Fâilâtün/Fâilâtün/Fâilün

280) Dem—be—dem inler gönül sînemde mânend—i ceres
Teng ü târ olursa câ lâ—bûd anın olur nefes

Dil derûn—ı sîne—i sad—çâkda kılmaz karâr
Mürg—i pervâze gelür durmaz uş ancak kafes

Bülbülün feryâdını gûş eylemez gülşende gül
Meclisinde dâimâ eksük değüldür hâr ü hes

Kûy—ı yâre uğradın benzer yine ey bâd—ı subh
Eyledün âlem dimâğını muattar durma es

Şâm—ı hicründe Muhibbî arzû—yı vasl ider
Var mıdur bîmâr kim ol itmeye sıhhat heves

* * *

Fâilâtün/Fâilâtün/Fâilâtün/Fâilün

281) Dil okur aşkın kitâbını revân ezberlemiş
Gûyiyâ gülşende bülbül gülsitân ezberlemiş

Kıssa—i Ferhâd olaldan kıssa—i gussam benüm
Ol lebî şîrîn idüb bir dâsitân ezberlemiş

Okuyub görmüş değül benzer muhabbet ilmüni
Katı cevri lîk ol nâ-mihribân ezberlemiş

Bahr—i dilden çıkarub gavvâs olub söz dürlerün
Arz idünce kapuşub yârân hemân ezberlemiş

Hatt u ruhsârın Muhibbî su gibi ezber okur
İşiden dir sûre—i nûr u duhân ezberlemiş

* * *

Fâilâtün/Fâilâtün/Fâilâtün/Fâilün

282) Meşveret itmeğe gelse bir yere ol iki kaş
Mâhrûlar her tarafdan indirürler ana baş

Dağlar giydirdi bana dostlar bir şâh—benek
Eşk—i çeşmüm doluşda giymişim rengîn kumaş

Kuyına dârüşşifâ dirler yâ niçün dostum
Nice yıllardır ki anda kalmışım sâhib—ferâş

Gün yüzün görmek dilersem sâyem ardımca gelür
Bana lâzım oldu dönüb idem anunla savaş

Gitdi sabr ü akl u fikrim bir dahi girmez ele
Ey Muhibbî görmeseydim ol bî—mihri kâş

* * *

Fâilâtün/Fâilâtün/Fâilâtün/Fâilün

283) Kûh—ı gamda hûşu yok gönlüm aceb şeydâ imiş
Kûhken ânın katında akl ile dânâ imiş

İstedüm divâne gönlüm hâlüni bilmek yine
Bulamadım ol cünûn deştinde nâ-peydâ imiş

Didüm ister bûseni al cânımı ana ivaz
Hâsılı yok didi başında bu bir sevdâ imiş

Arsa–i aşk içre diksem tan mı eflâke nişân
Atmağa âh oklarına iş–bu kaddüm yâ imiş

Gün yüzüne zâhidî göz göre inkâr ider
Ey Muhibbî gam yime ol çünki nâ–binâ imiş

* * *

Fâilâtün/Fâilâtün/Fâilâtün/Fâilün

284) Zeyn kılmış özün ol şûh–ı cihân hûb olmuş
Gösterüb yüzini âşıklara mergûb olmuş

Oku yâ almış ele gamzesi dil almağıçün
Birbirine urub âfâkı per–âşûb olmuş

İyü mi germ–i belâ yirse de âh eylemeyem
Diyeler tâ ki benimçün bu da Eyyûb olmuş

Zülf–i çevgân ile bâziciye geldi o nigâr
Ser–i uşşâk ana her yir yâneden top olmuş

Nakd–i cân ile Muhibbî taleb eylerse ne tan
Çünki la'l–i leb–i dilber ânâ matlûb olmuş

* * *

Mef'ûlü/Mefâîlü/Mefâîlü/Fâilün

285) Gamz oklarına çünki bu sînem siper olmuş
Devlet irişür başuna ey dil nazar olmuş

Zülf–i siyehin fikrini dün gice iderken
Andıkça hemân yüzini gördüm seher olmuş

Bir kerre nazar eyledi gün yüzine bu dil
Hayret basuben kendiden ol bî–haber olmuş

Hâk–i rehüne döküli bu dîdeler eşki
Gören didiler yolları hep sîm ü zer olmuş

Şîrîn lebünle vasfın iderken bu Muhibbî
Lezzetin ânın dopdolu ağzı şeker olmuş
* * *

Fâilâtün/Fâilâtün/Fâilâtün/Fâilün

286) Sînem içre berk–i âhum şu'le–i cân–sûz imiş
Tekye–i gamda hemân bir şem'–i şeb–efrûz imiş

Müptelâ–yı aşkım ü sor bana aşkın âlemün
Anda şeb derd ü elem endûh ü mihnet–rûz imiş

Gam değül tîğ semmeden çak olursa bu gönül
Gamzesin yârin işitdüm didiler dil–dûz imiş

Görmedüm mihr ü vefâ çekdim velî cevr ü cefâ
Var diyen mihr ü vefâsı dilberün bir söz imiş

Bu Muhibbî zülfini haddi ile görüb didi
Hamdülillah kim gicem kadîr ü günüm nevrûz imiş
* * *

Mef'ûlü/Fâilâtü/Mefâîlü/Fâilün

287) Kûyın gedâsı olalı dil pâdişâh imiş
Eşki sipâh ü şu'le âhı livâ imiş

Var ey tabîb eyleme aşk ehline ilâç
Levh üzre yazdı anı kalem bî–devâ imiş

Âh eyledükçe şu'le virür aşkın ateşi
Odlara yakan âşıkı bildim hevâ imiş

Dâyim cefâ vü cevr çeker ağniyâ olan
Her dem safâ vü zevk sürenler gedâ imiş

Eyle Muhibbî hasteye ey dil tabîbi em
Yıllarla derdün ile yatur müptelâ imiş

* * *

Fâilâtün/Fâilâtün/Fâilâtün/Fâilün

288) Eyledüm aşkın şarâbından ezel bir cür'a nûş
Ânıniçün kalmamışdır cânda sabr ü dilde hûş

Hâne–i halvetde yidüm çün gamın esrârını
Vâdi–i hayretde oldu gözlerüm maksûda dûş

Bahr–i eşküm başdan aşdı gark ider âhir beni
Bâd–ı âhumla ider deryâleyin her dem hurûş

Mürşîd–i kâmil dilersen sen yüri meyhâneye
Müşkilin hal ide sana tâ ki pîr–i mey–furûş

İster isen jengden sâf ola dil âyînesi
Âyîne gibi gerek olmak Muhibbî hırkâ–puş

* * *

Fâilâtün/Fâilâtün/Fâilün

289) Yüzine kim gün dimiş râ eylemiş
Hoş nazar kılmış ne hoş râ eylemiş

Hattuna yazmış berât–ı hüsnini
Kaşlarun üstine tuğra eylemiş

Bâş çekmiş serv–i kaddün Hüsrevâ
Sidre'den kaddüni bâlâ eylemiş

Rûy–ı zerdüm tâ şeref bulsun diyü
Atları pâ ile damga eylemiş

Delmek içün sînemi yir yir benüm
Gamzesin ok kaşların yâ eylemiş

Bağda zülfün benefşe göreli
Boynun eğmiş baş aşağı eylemiş

Farzdır gel vir zükût–ı hüsnini
Âşıkın görmek temennâ eylemiş

Bu Muhibbî zülf–i zencîrin görüb
Kendüzin divâne şeydâ eylemiş

* * *

Fâilâtün/Fâilâtün/Fâilâtün/Fâilün

290) Hûn–ı dilden gelmeseydi gözlerimden kanlı yaş
Sırr–ı aşkım olmaz idi bu cihân halkına fâş

Kim ki âşıkdır gerekdir âsiyâ–veş çarh urub
Gice gündüz döğüne eline alıp iki taş

Nâr–ı âhumdan nigârâ sebze–i hattun sakın
Bu meseldür kim yanar kuru yanınca bile yaş

Râh–ı aşk içre dilâ ger urasın cân terkini
Olasın kûy–ı ademde ser–te–ser uşşâka baş

Ey Muhibbî derd ü mihnet başuma yazu imiş
Görmeyeydim bir nazar ben ol meh–i bî–mihri kaş

* * *

Mef'ûlü/Fâilâtü/Mefâîlü/Fâilün

291) Cânâ sehâb–ı zülfi rûh–ı âfitâba bas
Yakdın bizi bu mihr ile mâhum nikâba bas

Dîdâr–ı yâre tâlib isen âhir ey gönül
Eyle niyâzı su gibi ruyın türâbâ bas

Bezm–i belâda nâlemi âhenk içün benüm
Mutrib terâne bağla elin gel rebâba bas

Devrân gamıyla dopdolu kan oldu bu gönül
Pîr–i mugan dergehine vâ şarâbâ bas

Bulmak eğer kim ister isen vasl gencini
Dil hânesini eyle Muhibbî türâba bas

* * *

Fâilâtün/Fâilâtün/Fâilâtün/Fâilün

292) Ey meh–i nâ–mihribân senden vefâdur çün garaz
Mihr ü mehden âlem için ziyâdır çün garaz

Gâh gâhi mihr idersin yiridür âşıklara
Zîrâ senden geh cefâ gâhi vefâdır çün garaz

Gâh nâz ü gâh işve gâh hışm ü geh itâb
Cümleden bildim ki cânâ katlimedür çün garaz

Şen selâmet ol yüri âlemde zâhid zühd ile
Âşık–ı bî–dil olanlara belâdır çün garaz

Ey Muhibbî kim ki aşk yolunda can terk itmedi
Hâsıl–ı ömrine virilen hevâdır çün garaz

* * *

Fâilâtün/Fâilâtün/Fâilün

293) La'lüne olmaya bir gevher ivâz
Mülk–i dünyâ belki ser–tâ–ser ivâz

Bûsene ger can virem ayb eyleme
Az olur ihsâna çün ekser ivâz

Aklum aldı sâkiyâ câm–ı lebün
Kıl kerem vir bana bir sâgar ivâz

Gözlerim yaşı serâser *hil'atüm*
Dûd–ı âhum başıma efser ivâz

Atdı pâyine Muhibbî cân nisâr
İtmeye kâdir değül bihter ivâz
* * *

Fâilâtün/Fâilâtün/Fâilâtün/Fâilün

294) Mushaf–ı hüsnine yârin virdi ziynet hâl ü hat
Hatt dahi rûşen görinür olsa ırâb–ı nukat

Dimezem mihr ile yâri cevr kıl oran ile
Fahr–i âlem çün dimiş hayrü'l–umur olur vasat

Eşk–i çeşmüm garka virmişken serâser âlemi
Bu gönül pervânemiz olmuş o bahr içinde bat

Kûy–ı dilberde gözüm yaşı revân olur revân
Nitekim Bağdad *şehri* iç*re* akar nehr–i Şat

Nâme içre nâmını anmış Mhibbî dilberün
Sehv *ile yazmış* meğer *yâhut yazılmışdur* galat
* * *

Fâilâtün/Fâilâtün/Fâilâtün/Fâilün

295) Nefs–i kıtâ'–ı tarîk ü menzil olmuşdur ribât
Key sakın başdan çıkarsın itmez isen ihtiyat

Nice bir kasrın yaparsın haşt sîm ü zer ile
Yâ nice bir ıyş u işret düşünürsün çün bisât

Kimseye râzın dime sînende sakla râzını
Ehl–i dünyâ ile hergiz eyleme sen ihtilât

Bu ribât–ı köhnede kılma ikamet fikrüni
Gün bugün her karbâna mesken olur bu ribât

Ey Muhibbî tevbe kıl tâ kalmaya bâr–ı günâh
Tâ sebükbâr olmayınca anda geçilmez sırât

* * *

Fâilâtün/Fâilâtün/Fâilün (Fa'lün)

296) Çünki almışdurur cefâdan haz
Gönlümüz eylemez vefâdan haz

Gam gelürse dil ana karşu çıkar
Olur elbette âşinâdan haz

Hâk–i pâyüne kühl iden gözine
İtmese tan mı tûtîyâdan haz

Göricek gün yüzini şâd olurum
Zîrâ eyler gönül safâdan haz

Sünbülinden getürdi bûy–ı nesîm
Anın içün olur sabâdan haz

Hoş durur bu Muhibbî derdün ile
Olsa da eylemez devâdan haz

* * *

Fâilâtün/Fâilâtün/Fâilâtün/Fâilün

297) Olmasa meygûn lebün ey dost sükkerden ne haz
Ruhların olmasa gülşende gül–i terden ne haz

Kim ki la'lünden senün ider bu gün bir cür'a nûş
Ana bağ–ı cennet içre âb–ı kevserden ne haz

Başını terk itmeyince âşık irmez vuslata
Boynuna bâr–ı girândur ana bu serden ne haz

Cânâ alur kıymetin bilen bu gün söz cevherin
Şol ki gafildür ne bilsün ana cevherden ne haz

Ey Muhibbî bil zâhirde rûy—ı zerdünle ye'sin
Var vebâlı hayrı yok bu sîm ile zerden ne haz
* * *

Fâilâtün/FâilâTün/Fâilâtün/Fâilün

298) Aşıkum derdâ değül ahvâle kimse muttali'
Ah ü feryâd eylesem yokdur ana hem müstemi'

Yanarım aşk âteşinde nâsihâ terk itmezem
Pend ile pervâne yanmakdan olur mu mümeşşi'

Başa yazıldı ezel aşkın belâsı dostlar
Çâre vü tedbirle hiç kimse kılmaz mündefi'

Mâhrûlar okumamışlar vefâ destânını
Her biri cevr ü cefâ fenninde lâkin muhteri'

Ey Muhibbî âh kim zülf—i perişânın görüb
Dil perişân oldu vü olmadı her giz müctemi'
* * *

Fâilâtün/Fâilâtün/Fâilâtün/Fâilün

299) Mihr—i ruhsârını görmüşdür meğer ey yâr şem'
Odlara yanub firâkından olubdur zâr şem'

Görmek ister hüsnünü olmuş meğer divânesi
Her gice deyr ile mescidde seni arar şem'

Derd—i dilden geldi kapuna şikâyet itmeğe
Ânıniçündür yakar başına her şeb nâr—ı şem'

İstese zülfün şebinde ârızun bu haste dil
Tan değül zulmetde ister kalıcak bîmâr şem'

Eksük itmez giceler tâ subha dek göz yaşların
Su gibi akıtmak ister tâ göre dîdâr şem'

Ey Muhibbî yan yakıl derdüni amma söyleme
Nice yanar oda gör hiç eylemez güftâr şem'
* * *

Fâilâtün/Fâilâtün/Fâilâtün/Fâilün

300) Aşkıma rûz–ı ezelden olmasa ger yâr şem'
Olmaz idi sararup dilhaste vü bîmâr şem'

Hicr ile yanmakdan ise didi yeğ baş oynamak
Baş koyup ortaya itdi aşkını izhâr şem'

Zulme uğradı meğer gelmişdürür dâd isteyü
Ânınıçün karşuna başına yakar nâr şem'

Gam şebinde kalmış idüm anmasam ruhsârını
Gitdi zulmet hamdülillâh eyledüm bîdâr şem'

Bu Muhibbî gîceler hüsnün anub âh eylese
Dola âb–ı şu'lesinden künbed–i devvâr şem
* * *

Mef'ûlü/Fâilâtü/Mefâîlü/Fâilün

301) Mecliste gördi çünki yüzin nâ–gehânı şem'
Yandı oda çıkardı başından duhânı şem'

Durur öninde şevk ile yanub yakılmağa
Budur ümidi eyleye teslîm–i cânı şem'

İster yüzini görmeğe meclise vârır ol
Başda bulam diyü çok arar her mekânı şem'

Ger kimyâ–yı aşk ile dopdolu sînesi
Olmasa nice zâhir ider zer miyânı şem'

Şem'–i rûhına karşu senün el uzatmasa
Kesdirmez idi meclis içinde zebânı şem'

Aşkın yolunda dökdi benüm gibi göz yaşın
Hakka Muhibbî itmedi her giz ziyânı şem'

* * *

Fâilâtün/Fâilâtün/Fâilâtün/Fâilün

302) Kılsa ger vuslat şebinde ârız–i cânâne şem'
Pertev–i hûrşîd olan yirde ne hâcet yana şem'

Ayağında bendi var başında aşkın âteşi
Meclis içre ey peri olsa ne tan divâne şem'

Her gice tâ subh olınca göz yaşın dökmekteyüz
Gam şebinde ânıniçündür bana hem–hâne şem'

Rûşen itsen n'ola cânâ külbe–i ahzânımı
Dâyimâ meh pertevinden çün yakar virâne şem'

Kasdı bu dâma düşüre dem–be–dem pervâneyi
Ol sebepdendür döker etrâfa her dem dâne şem'

Şem'a yanarken acebdür dâyimâ pervâneler
Ârızuna karşı olmuşdur bu şeb pervâne şem'

Tan mıdur pervâne kılsa bu Muhibbî cân u dil
Oldı çün vuslat şebınde ârız–ı cânâne şem'

* * *

Fâilâtün/Fâilâtün/Fâilâtün/Fâilün

303) Katlüme kasd eyleyüb yâr alsa tîğ–i inkitâ'
Başuma ele alub tâ haşredek idem simâ'

Tîredür gerçi şeb–i hicrân ammâ yazarım
Derd–i dil hâlüni âhum bana olmuşdur şu'â

Cânâ dahî dîme vâkıf olmasun o râzına
Hakk dimişler küllî sırrın câviz'ül isneya şâ

Aşk ya Mecnûn'ın olsun ya benüm olsun diyü
İstemem bir kimse kim ola benüm ile meşâ'

Zâhidâ bârid–i nefes ben sözidir çün riyâ
Kalbe te'sir eylemez ancak virür başa sadâ'

Şol kadar ben hasteye cevr ü cefâlar eyledün
Sabre tâkat kalmadı şehrinden itdüm elvedâ'

Virmedi kimse miyân ile duhânından haber
Değmede olmaz Muhibbî ilm–i gaybe ittilâ'

* * *

Fâilâtün/Fâilâtün/Fâilâtün/Fâilün

304) Varak–ı hüsnine hattun yazalı hatt–ı bedî'
Kaşlarun oldu cemâl üstine tuğrâ–yı refî'

Haddüni gördü gönül meyl ider oldı lebüne
Kim ola içmeye mey irse kaçan fasl–ı rebî'

La'l–i nâbın ânıcak hûn–ı ciğer eyledi nûş
Serv–i haddüni görüb oldı gözüm yaşı serî'

Kanumı gamzelerün dökdi didüm yâr didi
Kim ki cellâdd ola elbette olur fi'l–i şenî'

Câniye dahı murâdun n'ola cevr it kulunum
Pâdişâhâne buyursan olurum ona mutî'

Hüsrevâ gördü muhakkak kulun oldu bu Muhibb
Varak–ı hüsnine hattun yazalı hoş tevki'

* * *

40 TL.